

AUTEURS

JOLIYN BROEKHUIZEN
MAAIKE VAN KAPEL
MAJONE STEKETEE
LILIAN ROETMAN

Kennisplatform
Integratie &
Samenleving

Vertrouwen in een rechtvaardige behandeling door de politie

Een analyse van de ISRD-3: een grootschalig onderzoek onder scholieren

FEBRUARI 2018

Inhoud			
Managementsamenvatting		4	
1 Inleiding		6	
2 Onrechtvaardige behandeling politie		7	
2.1 Procedurele rechtvaardigheid		7	
2.2 Distributieve rechtvaardigheid		8	
2.3 Vertrouwen in snelheid		8	
2.4 Morele afstemming		9	
2.5 Gepercipieerde omkoopbaarheid		9	
2.6 Verplichting tot gehoorzaamheid		9	
2.7 Relatie tussen verschillende elementen van de theorie		10	
2.8 Nederland in vergelijking tot andere landen		12	
3 De rol van achtergrondkenmerken		13	
3.1 Migratieachtergrond		13	
3.2 Verschillen naar sekse		15	
3.3 Verschillen naar leeftijd		16	
3.4 Verschillen naar opleidingsniveau		16	
3.5 Verschillen naar religieuze achtergrond		17	
3.6 Verschillen naar stedelijkheid		18	
3.7 Achtergrondkenmerken van jongeren die minste vertrouwen hebben		19	
4 De rol van integratie, marginalisatie, buurt en politiecontact		21	
4.1 Mate van integratie/marginalisatie		21	
4.2 Buurt		23	
4.3 Politiecontact vanuit daderschap		24	
4.4 Slachtofferschap (met of zonder melding bij politie)		25	
5 Belangrijkste elementen en de relatie met criminaliteit		27	
5.1 Analyse met alle elementen in beschouwing		27	
5.2 Relatie procedurele rechtvaardigheid en criminaliteit		28	
6 Samenvatting en conclusie			32
6.1 In hoeverre is er bij jongeren sprake van vertrouwen in de politie?			33
6.2 Zijn er hierin verschillen tussen jongeren met een verschillende etnisch-culturele achtergrond?			34
6.3 Welke factoren zorgen voor meer of minder vertrouwen in de politie?			35
6.4 Conclusie			35
Literatuurlijst			37
Bijlagen			
1 Procedurele rechtvaardigheidstheorie, een kort overzicht van literatuur			38
2 Een beschrijving van de data uit de ISRD-3			41
3 Operationalisatie en factoranalyse			44
4 Tabellen			47
5 Regressieanalyses per onderwerp			75

Managementsamenvatting

Kennisplatform Integratie & Samenleving (KIS) onderzoekt in hoeverre jongeren instituties vertrouwen en welke factoren het vertrouwen van jongeren in instituties beïnvloeden. Door deze mechanismen te doorgronden willen we instituties handvaten bieden om hun relatie met jongeren te verbeteren en indien nodig het verloren vertrouwen te herstellen. Dit rapport omvat de eerste fase van dat onderzoek en richt zich specifiek op de politie.

In het tweede deel van het onderzoek, waarin we met 38 jongeren spreken, gaan we dieper in op de factoren die het vertrouwen van jongeren beïnvloeden. We willen zo beter begrijpen waarom jongeren met een migratieachtergrond minder vertrouwen in de politie hebben. De resultaten van deel 1 en 2 nemen we mee naar het derde onderdeel van het onderzoek, waarin we ons richten op het versterken van het vertrouwen in de politie. Tijdens dit onderzoek spreken we met de politie zelf en enkele maatschappelijke organisaties.

Op basis van de gegevens van een grootschalig jongerenonderzoek (de derde International Self-Report Delinquency Study, ISRD-3) geven we antwoord op drie overkoepelende vragen:

1. In hoeverre is er bij jongeren sprake van vertrouwen in een rechtvaardige behandeling door de politie?
2. Zijn er hierin verschillen tussen jongeren met een verschillende etnisch-culturele achtergrond?
3. Welke factoren zorgen voor meer of minder vertrouwen in de politie?

In hoeverre is er bij jongeren sprake van vertrouwen in de politie?

De mate van vertrouwen in een rechtvaardige behandeling door de politie meten we aan de hand van de zogenaamde procedurele rechtvaardigheidstheorie. Deze theorie stelt dat vertrouwen in een rechtvaardig optreden van de politie ervoor zorgt dat mensen de politie als legitiem ervaren en eerder bereid

zijn de politie te gehoorzamen. Deze theorie kent verschillende constructen: procedurele rechtvaardigheid, distributieve rechtvaardigheid, gepercipieerde snelheid politie, morele afstemming, inschatting omkoopbaarheid en verplichting tot gehoorzamen.

Procedurele rechtvaardigheid

Jongeren kregen drie vragen over of ze vinden dat de politie rechtvaardig handelt: gaat de politie respectvol met jongeren om, neemt de politie eerlijke beslissingen en legt de politie haar beslissingen en acties uit? Bijna de helft van hen vindt dat de politie soms rechtvaardig handelt. Ongeveer één derde vindt dat de politie dat vaak doet. Een kleiner deel van de jongeren (10 tot 19%) vindt dat de politie (bijna) nooit respectvol met jongeren omgaat, eerlijke beslissingen neemt en haar beslissingen en acties uitlegt; 7 tot 8% vindt dat de politie dat (bijna) altijd doet.

Distributieve rechtvaardigheid

De jongeren kregen de volgende vraag: Als slachtoffers een misdaad aangeven bij de politie, denk je dan dat de politie slachtoffers met een andere etnische achtergrond hetzelfde behandelt als slachtoffers met een Nederlandse achtergrond? Zes op de tien jongeren stellen dat de politie iedereen gelijk behandelt. Vier op de tien jongeren geven aan dat de politie sommige groepen slechter behandelt. De jongeren die denken dat de politie sommige groepen slechter behandelt, is gevraagd om wat voor groepen ze denken dat het dan gaat. Daarop antwoorden ze: voornamelijk 'buitenlanders', 'mensen met een getinte of donkere huidskleur', 'Turken en Marokkanen' en 'Marokkanen'.

Gepercipieerde snelheid politie

Jongeren werden gevraagd: Als bij jou in de buurt een geweldsdelict of inbraak plaatsvindt en de politie wordt gebeld, hoe snel denk je dat de politie er dan is? De jongeren konden een score geven van 0 (extreem langzaam) tot 10 (extreem snel). De meeste jongeren geven de snelheid een cijfer tussen de 5 en 8, waarbij een 7 het meest werd gegeven.

Morele afstemming

Ongeveer de helft van de jongeren vindt dat de politie over het algemeen dezelfde mening heeft als zij over wat wel en niet mag, en is het over het algemeen eens met hoe de politie werkt. Over de waardering die de politie heeft voor hun mening, zijn de jongeren echter minder vaak tevreden. Iets meer dan een derde zegt dat deze waardering er niet is. Ongeveer een derde van de jongeren heeft geen mening over alle drie deze stellingen.

Inschatting omkoopbaarheid

De jongeren kregen de volgende vraag voorgelegd: Denk je dat de politie omgekocht wordt, en zo ja, hoe vaak? Antwoorden konden variëren van 0 (nooit) tot 10 (altijd). De meeste jongeren denken dat de politie niet of nauwelijks wordt omgekocht, zij geven een score tussen de 0 en de 3 (65% van de jongeren). Een redelijk deel geeft een score van 4 of 5 (19%). En maar een relatief klein deel geeft een score tussen de 6 en de 10 (16%).

Verplichting tot gehoorzamen

Jongeren werden gevraagd aan te geven of ze zich verplicht voelen om te doen wat de politie zegt, zelfs als ze de redenen van de politie niet snappen of het er niet mee eens zijn. Ze konden een cijfer geven op een schaal van 0 (helemaal niet mijn plicht) tot 10 (absoluut mijn plicht). De meesten geven een antwoord tussen de 5 en 10. Jongeren lijken dus meer van mening dat het hun plicht is te doen wat de politie zegt, dan dat ze vinden dat dit helemaal niet hun plicht is. Slechts 18% antwoordt ergens tussen de 0 en 4.

Tot slot: analyse van de gehele internationale dataset laat zien dat het vertrouwen van jongeren in de politie (gebaseerd op de constructen 'procedurele rechtvaardigheid', 'distributieve rechtvaardigheid' en de snelheid van de politie) bij Nederlandse jongeren iets groter is dan gemiddeld in de 25 onderzochte (voornamelijk Europese) landen.

Zijn er verschillen tussen jongeren met een verschillende etnisch-culturele achtergrond?

We bekeken of jongeren met verschillende etnisch-culturele achtergronden ook verschillende meningen zijn toegedaan. We zien dat de ondervraagde jongeren met een Marokkaanse migratieachtergrond over het algemeen minder vertrouwen in de politie hebben dan jongeren met een andere achtergrond. Zij vinden bijvoorbeeld relatief vaak dat de politie slachtoffers met een andere etnische achtergrond slechter behandelt: zes op de tien jongeren met een Marokkaanse achtergrond geeft dit aan (tegen vier op de tien jongeren gemiddeld). Jongeren met een Nederlandse achtergrond en jongeren met een westerse migratieachtergrond verschillen weinig van elkaar en hebben de meest positieve houding tegenover de politie. Het is wel goed

om te benoemen dat ook veel van deze jongeren denken dat de politie slachtoffers met een andere etnische achtergrond slechter behandelt: 34% van de jongeren met een Nederlandse achtergrond en 51% van de jongeren met een westerse migratieachtergrond geeft dit aan. Jongeren met een Surinaamse of 'overige niet-westerse' migratieachtergrond nemen over het algemeen een middenpositie in als het gaat om vertrouwen in de politie.

Welke factoren zorgen voor meer of minder vertrouwen in de politie?

Jongeren met verschillende etnisch-culturele achtergronden denken verschillend over de politie. De vraag is of dat door deze achtergrond alleen komt. Mogelijk spelen ook andere factoren (deels) een rol. We zijn daarom nagegaan welke factoren nog meer van invloed kunnen zijn op de mate van vertrouwen in een rechtvaardige behandeling door de politie. En of de verschillen naar etnisch-culturele achtergrond hierdoor kleiner worden. Het blijkt dat jongeren die op het vmbo b/k zitten, die in buurten wonen met veel criminaliteit en verloedering, en met een hoog aandeel vrienden met een migratieachtergrond, relatief weinig vertrouwen hebben in de procedurele rechtvaardigheid van de politie. Ook van invloed op het vertrouwen, zij het in mindere mate, blijkt de mate van sociale controle in de buurt en eerder contact met de politie vanwege het plegen van een delict. Jongeren met verschillende etnisch-culturele achtergrond blijven verschillend denken over de politie, ook wanneer deze andere factoren in beschouwing worden genomen. Deze factoren zijn dus niet de oorzaak van deze verschillen.

Conclusie

Onder jongeren is er redelijk veel vertrouwen in een rechtvaardige behandeling door de politie. Tegelijkertijd heeft een aanzienlijk deel van de jongeren, ongeacht hun achtergrond, het gevoel dat de politie slachtoffers met een migratieachtergrond slechter behandelt. Ook blijkt het vertrouwen in de politie niet bij alle jongeren even groot. Jongeren met minder vertrouwen in een rechtvaardige politie wonen vaker in buurten waar veel sprake is van criminaliteit en weinig sociale controle. Het gaat dan relatief vaak om jongeren met een niet-westerse migratieachtergrond.

1 Inleiding

In dit onderzoek van het Kennisplatform Integratie en Samenleving (KIS) gaan we na in hoeverre jongeren instituties vertrouwen en welke factoren het vertrouwen van jongeren in instituties beïnvloeden. Door deze mechanismen te doorgronden willen we instituties handvatten bieden om hun relatie met jongeren te verbeteren en indien nodig het verloren vertrouwen te herstellen.

In deze eerste fase van het onderzoek analyseren we de kwantitatieve data van de derde Internationale Self Report Study naar jeugdcriminaliteit, de zogenaamde ISRD-3. De ISRD-3 betreft de derde meting van een internationaal onderzoek naar (zelfgerapporteerde) criminaliteit door jongeren. Het eerste doel van dit project is om verschillen, overeenkomsten en trends in overtredingen en slachtofferschap te vergelijken tussen verschillende landen. De tweede is de verkenning en het testen van jeugdcriminaliteit theorieën.

In de ISRD-3 vragenlijst zijn vragen uit de zogenaamde procedurele rechtvaardigheidstheorie meegenomen. Uitgangspunt van de theorie is dat vertrouwen in een rechtvaardig optreden van de politie er voor zorgt dat mensen de politie als legitiem ervaren en eerder bereid zijn om de politie te gehoorzamen (Sushine & Tyler, 2003). Aan de andere kant ondermijnt slecht politiegedrag en oneerlijke behandeling de samenwerking met de politie waardoor mensen minder geneigd zijn de wet na te leven (Hough, 2010; Jackson et al, 2012). Tot nu toe is nog niet onderzocht of dit mechanisme ook voor jongeren geldt. Hebben jongeren vertrouwen in de politie en hoe beïnvloedt dat hun houding tegenover de wet? In de ISRD-3 is voor het eerst onderzocht hoe jongeren in de leeftijd van 14-16 jaar het contact met de politie ervaren en hoe dit hun perceptie van rechtvaardig handelen van de politie naar jongeren beïnvloedt. Het onderzoek is uitgevoerd in 25 landen onder jongeren in de eerste drie klassen van het voortgezet onderwijs. In dit rapport presenteren we de cijfers voor de Nederlandse jongeren.

Voor een kort overzicht van relevante theorie, zie bijlage 1. Een nadere beschrijving van de dataset die we voor dit onderzoek gebruiken, de ISRD-3, staat in bijlage 2.

De volgende vragen beantwoorden we in deze eerste fase van het onderzoek; in deze notitie:

Hoofdstuk 2

1. In hoeverre voelen jongeren zich onrechtvaardig behandeld door de politie?
2. In hoeverre is er een samenhang tussen de verschillende onderdelen van de rechtvaardigheidstheorie?

Hoofdstuk 3

3. Zijn er verschillen tussen jongeren met verschillende achtergrondkenmerken (culturele achtergrond, leeftijd, sekse) in de mate waarin zij zich onrechtvaardig behandeld voelen?

Hoofdstuk 4

4. Speelt integratie en marginalisatie van jongeren een rol in de mate waarin zij zich onrechtvaardig behandeld voelen?
5. Speelt contact met de politie (vanuit slachtofferschap of ouderschap) een rol in de mate waarin jongeren zich onrechtvaardig behandeld voelen?
6. Speelt de buurt waarin jongeren opgroeien een rol in de mate waarin zij zich onrechtvaardig behandeld voelen?

Hoofdstuk 5

7. Welke kenmerken zijn van meeste invloed op de wijze waarop jongeren zich door de politie behandeld voelen?
8. In hoeverre hangt de procedurele rechtvaardigheid samen met de door de jongere zelf gerapporteerde criminaliteit?

We vatten de bevindingen samen in hoofdstuk 6.

2 Onrechtvaardige behandeling politie

De procedurele rechtvaardigheidstheorie is in de ISRD-3 gemeten door tien verschillende onderzoeksvragen. Deze vragen maken deel uit van zes verschillende overkoepelende thema's. Alvorens we nader op deze thema's ingaan, sommen we ze hier even kort op:

1. Procedurele rechtvaardigheid: in hoeverre legt de politie beslissingen en acties uit, maakt zij eerlijke beslissingen en gaat respectvol met jongeren om (3 vragen).
2. Distributieve rechtvaardigheid: of slachtoffers met een andere etnische achtergrond hetzelfde behandeld worden als Nederlandse slachtoffers (1 vraag).
3. Vertrouwen in snelheid: hoe snel de politie ter plaatse zal zijn na een melding van een geweldsdelict of inbraak (1 vraag).
4. Morele afstemming: of jongeren over het algemeen hetzelfde denken over wat mag en niet mag als de politie, of de politie waardering heeft voor de mening van jongeren en of de jongeren het eens zijn met hoe de politie werkt (3 vragen).
5. Inschatting omkoopbaarheid: wordt de politie omgekocht en zo ja hoe vaak (1 vraag).
6. Verplichting gehoorzaamheid: in welke mate de jongere zich verplicht voelt om te doen wat de politie zegt, zelfs als hij niet begrijpt waarom of het niet eens is met de reden waarom (1 vraag).

Meer over de operationalisatie staat in bijlage 3.

2.1 Procedurele rechtvaardigheid

De ervaren procedurele rechtvaardigheid wordt in de ISRD-3 gemeten door de volgende vragen:

1. Hoe vaak legt de politie volgens jou hun beslissingen en acties uit aan jongeren?
2. Hoe vaak maakt de politie volgens jou eerlijke beslissingen als het om jongeren gaat?
3. Denk je dat de politie in het algemeen respectvol met jongeren omgaat?

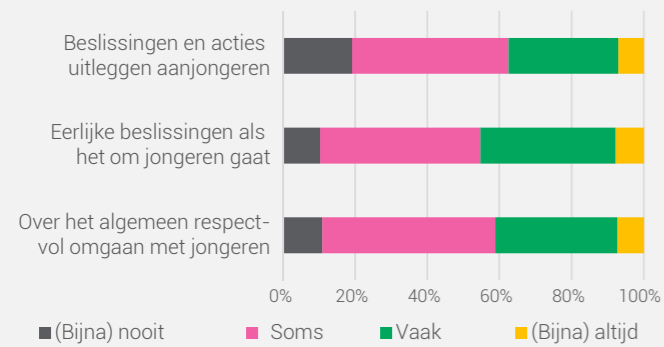
Tabel 2.1 en figuur 2.2 laten zien in hoeverre de jongeren procedurele rechtvaardigheid van de politie ervaren. Het grootste deel van de jongeren vindt dat de politie soms respectvol met jongeren omgaat, eerlijke beslissingen neemt en haar beslissingen en acties uitlegt. Rond één derde van de jongeren stelt dat deze situaties vaak voorkomen. Slechts een klein deel van de jongeren stelt dat de politie (bijna) nooit eerlijke beslissingen neemt of (bijna) nooit jongeren met respect behandelt. Jongeren geven relatief vaak aan dat de politie (bijna) nooit beslissingen en acties uitlegt. Ten slotte vindt maar een heel klein aandeel jongeren dat de politie (bijna) altijd jongeren met respect behandelt, eerlijke beslissingen neemt en haar beslissingen uitlegt.

Tabel 2.1 Ervaren procedurele rechtvaardigheid, (N = 968)

	Over het algemeen respectvol omgaan met jongeren	Eerlijke beslissingen als het om jongeren gaat	Beslissingen en acties uitleggen aan jongeren
(Bijna) nooit	11%	10%	19%
Soms	48%	44%	43%
Vaak	34%	38%	30%
(Bijna) altijd	7%	8%	7%
Totaal	100%	100%	100%

Figuur 2.2 Ervaren procedurele rechtvaardigheid, n = 968

2.2 Distributieve rechtvaardigheid

De ervaren distributieve rechtvaardigheid wordt in de ISRD gemeten door de volgende vraag: Als slachtoffers een misdaad aangeven bij de politie, denk je dat de politie slachtoffers met een andere etnische achtergrond hetzelfde behandelt als Nederlandse slachtoffers?

Van de jongeren geven zes op de tien aan dat iedereen gelijk wordt behandeld. Vier op de tien stellen dat sommige groepen slechter worden behandeld.

Uit de analyse van open antwoorden op de doorvraag 'welke groepen' blijkt dat jongeren 'buitenlanders' als groep het meest noemen. Goed om hierbij te benadrukken, is dat dit de term is die de jongeren in de open antwoorden gebruiken, deze term is niet door de onderzoekers gebruikt. Dat geldt ook voor andere termen die in onderstaande aan de orde komen.

Een deel van de jongeren (72 respondenten) kiest meerdere groepen als antwoord op de vraag welke groepen slechter behandeld worden: zij benoemen meerdere niet-westerse groepen. Interessant om te zien is dat 'Turken en Marokkanen' 46 keer samen genoemd werd, 'Marokkanen' afzonderlijk 45 keer, maar de Turkse gemeenschap geen een keer apart is genoemd. In de categorie overig zitten antwoorden die door steeds maar één respondent werd genoemd, zoals bijvoorbeeld 'Litouwers' (1) of 'Surinamers' (1). De cijfers zijn weergegeven in tabel 2.3.

Tabel 2.3 Analyse open antwoorden 'welke groepen worden volgens jou slechter behandeld?'

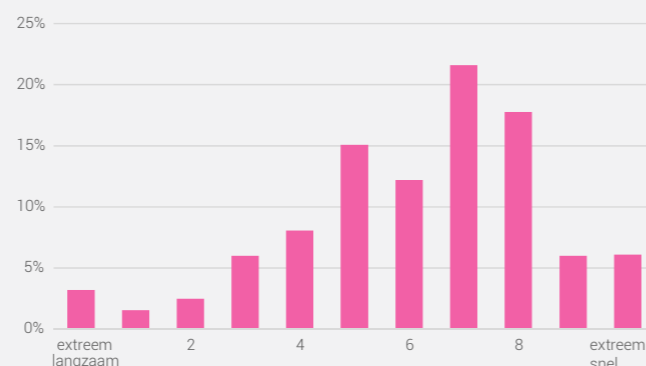
Groep	Aantal keer genoemd
Buitenlanders	64
Mensen met een getinte huid	50
Turken & Marokkanen	46
Marokkanen	45
Allochtonen	32
Islamitische gemeenschap	13
Immigranten	5
Nederlanders	5
Vluchtelingen & minderheden	4
Overig	30
Geen antwoord	10
Meerdere antwoorden	72
Totaal	337

2.3 Vertrouwen in snelheid

Jongeren is de volgende vraag gesteld: Als bij jou in de buurt een geweldsdelict of inbraak plaatsvindt en de politie wordt gebeld, hoe snel denk je dat de politie er dan is? Waarbij jongeren een score konden geven van 0 extreem langzaam tot 10 extreem snel.

Figuur 2.4 laat de bevindingen zien. De meeste jongeren geven de snelheid een 5 t/m 8, waarbij een 7 het meest gegeven is.

Figuur 2.4 Inschatting snelheid ter plaatse komen politie

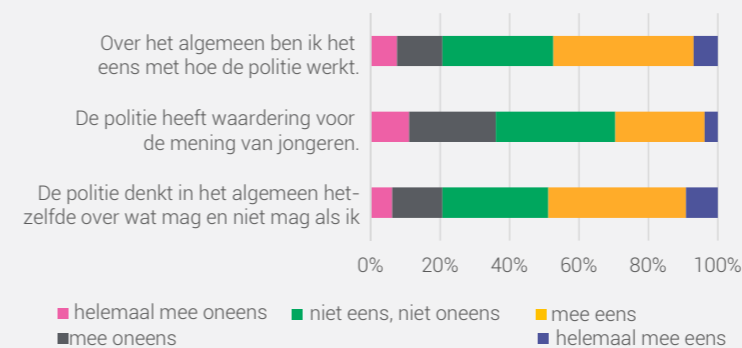
2.4 Morele afstemming

De jongeren is drie stellingen voorgelegd om inzicht te krijgen in de morele afstemming tussen de politie en de jongere:

1. De politie denkt in het algemeen hetzelfde over wat mag en niet mag als ik.
2. De politie heeft waardering voor de mening van jongeren.
3. Over het algemeen ben ik het eens met hoe de politie werkt.

Ongeveer de helft van de jongeren is van mening dat de politie in het algemeen hetzelfde denkt over wat wel en niet mag en is het over het algemeen eens met hoe de politie werkt. Een kleiner aandeel, namelijk tegen de drie op de tien jongeren, denkt dat de politie waardering heeft voor de mening van jongeren. Van de jongeren denkt 36% dat dit niet het geval is. Ongeveer een derde van de jongeren is het niet eens, niet oneens met de drie stellingen.

Figuur 2.5 Morele afstemming

Tabel 2.6 Morele afstemming

Stelling	Percentage
De politie denkt in het algemeen hetzelfde over wat mag en niet mag als ik.	9,1%
helemaal mee eens	39,8%
mee eens	30,4%
niet eens, niet oneens	14,5%
mee oneens	6,2%
helemaal mee oneens	100,0%

De politie heeft waardering voor de mening van jongeren.

helemaal mee oneens	11,1%
mee oneens	25,0%
niet eens, niet oneens	34,4%
mee eens	25,6%
helemaal mee eens	3,8%
Totaal	100,0%

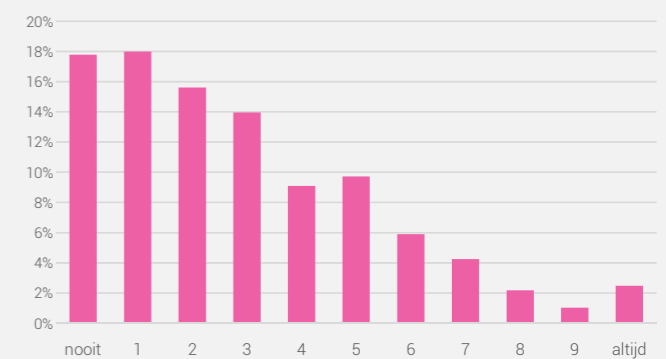
Over het algemeen ben ik het eens met hoe de politie werkt.

helemaal mee oneens	7,6%
mee oneens	13,1%
niet eens, niet oneens	31,9%
mee eens	40,5%
helemaal mee eens	6,9%
Totaal	100,0%

2.5 Gepercipieerde omkoopbaarheid

De jongeren is de volgende vraag voorgelegd: Denk je dat de politie omgekocht wordt, en zo ja, hoe vaak? Waarbij jongeren een score konden geven van 0 nooit tot 10 altijd. Figuur 2.7 toont de bevindingen. De meeste jongeren denken dat de politie niet heel vaak wordt omgekocht, zij geven een score tussen de 0 en de 3 (65%). Een redelijk deel geeft een score van 4 of 5 (19%). En maar een relatief klein deel geeft een score tussen de 6 en 10 (16%).

Figuur 2.7 Gepercipieerde omkoopbaarheid

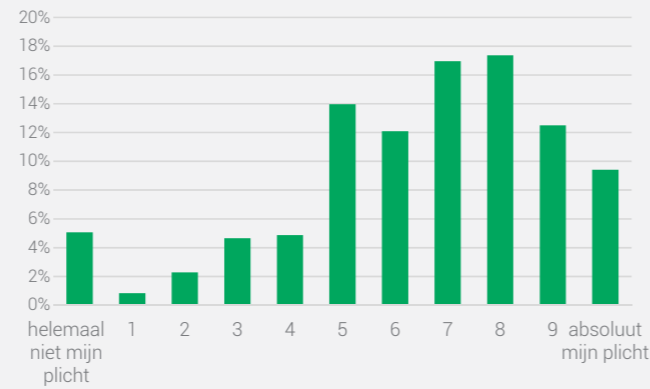

2.6 Verplichting tot gehoorzaamheid

De laatste vraag over legitimiteit van de politie die aan de jongeren is voorgelegd, is de volgende: In welke mate voel je je verplicht om te doen wat de politie zegt, zelfs als je de redenen van de politie niet snapt of het er niet mee eens bent? Waarbij jongeren een score konden geven van 0 helemaal niet mijn plicht tot 10 absoluut mijn plicht.

Figuur 2.8 toont de bevindingen. De meeste jongeren geven een antwoord tussen de 5 en de 10. Ze zijn dus meer geneigd te stellen dat het je plicht is te doen wat de politie zegt, dan dat dit helemaal je plicht niet is. Van de jongeren geeft maar 18% een antwoord van 0-4.

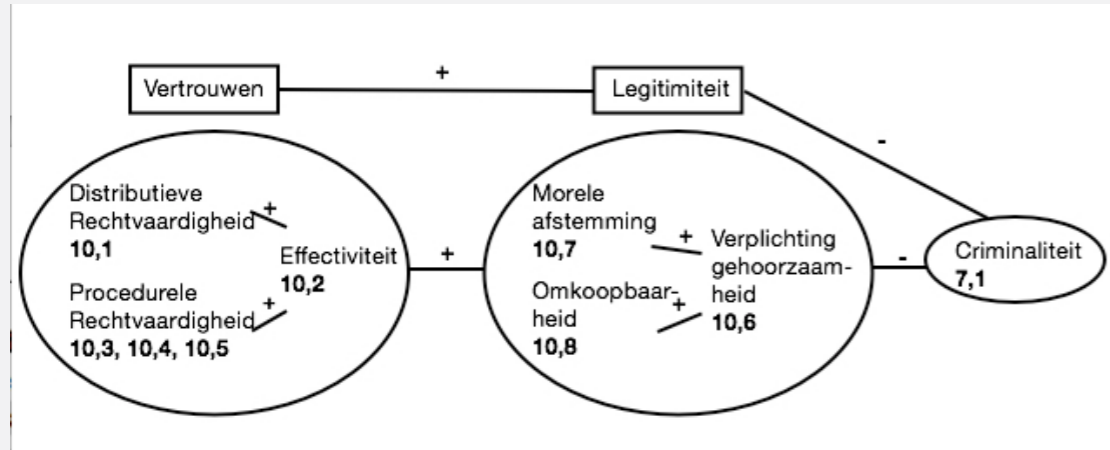
Figuur 2.8 Verplichting tot gehoorzamen

2.7 Relatie tussen verschillende elementen van de theorie

Uit eerdere literatuur blijkt dat een volgende samenhang tussen de verschillende elementen van de procedurele rechtvaardigheidstheorie te verwachten is:

Verwachte samenhang elementen procedurele rechtvaardigheid*

+ = positieve samenhang, - = negatieve samenhang
* De nummering in het figuur verwijst naar de nummering in de ISDR-3 vragenlijst.

Tabel 2.9 laat door middel van correlatiescores (die lopen van .000 geen enkele samenhang tot 1.000 volledige samenhang) de relaties tussen de verschillende onderdelen van de procedurele rechtvaardigheid bij jongeren zien (met uitzondering van de vraag over distributieve rechtvaardigheid).¹

Tabel 2.9 Relaties tussen vragen over procedurele rechtvaardigheid ISRD-3, N=966-968

	Eerlijke beslissingen [10.4]	Beslissing en acties uitleggen [10.5]	Inschatting snelheid [10.2]	Hetzelfde denken over wat mag en niet mag [10.7.1]	Waardering voor mening jongeren [10.7.2]	Eens met hoe politie werkt [10.7.3]	Omkoopbaarheid [10.8]	Verplichting tot gehoorzamen [10.6]
Respectvol omgaan [10.3]	,672**	,462**	,246**	,271**	,404**	,393**	,292**	,414**
Eerlijke beslissingen [10.4]		,461**	,254**	,306**	,412**	,390**	,296**	,444**
Beslissing en acties uitleggen [10.5]			,156**	,221**	,329**	,282**	,175**	,291**
Inschatting snelheid [10.2]				,122**	,159**	,159**	,139**	,288**
Hetzelfde denken over wat mag en niet mag [10.7.1]					,493**	,502**	,144**	,249**
Waardering voor mening jongeren [10.7.2]						,618**	,246**	,264**
Eens met hoe politie werkt [10.7.3]							,293**	,360**
Omkoopbaarheid [10.8]								,236**

De nummering in het figuur verwijst naar de nummering in de ISDR-3 vragenlijst.

Tabel 2.9 laat ten eerste zien dat er een vrij sterke samenhang is tussen vragen die eenzelfde thema binnen de rechtvaardigheidstheorie meten. Bijvoorbeeld geven de correlatiescores weer dat de drie vragen die het thema procedurele rechtvaardigheid meten (10.3, 10.4, 10.5; besproken in paragraaf 2.1) sterk met elkaar samenhangen. Jongeren die vinden dat de politie respectvol met jongeren omgaat, vinden ook vaak dat de politie eerlijke beslissingen neemt en beslissingen en acties aan jongeren uitlegt. En datzelfde geldt voor de drie vragen die morele afstemming meten (10.7.1.,10.7.2, 10.7.3; besproken in paragraaf 2.4).

Ten tweede komt naar voren, zoals ook verwacht uit de literatuur, dat er een samenhang is tussen verschillende thema's van de procedurele rechtvaardigheidstheorie. Hoewel de samenhang minder sterk is dan binnen de thema's, zien we bijvoorbeeld een relatie tussen procedurele rechtvaardigheid en morele afstemming. Jongeren die minder vaak vinden dat de politie hen eerlijk en rechtvaardig behandelt, denken minder vaak dat zij hetzelfde denken als de politie over wat wel en niet mag, dat de politie de mening van jongeren waardeert en zijn het minder vaak eens met hoe de politie werkt. En jongeren die minder vaak vinden dat de politie hen eerlijk en rechtvaardig behandelt, denken vaker dat de politie omgekocht wordt en geven minder vaak aan ze gehoorzamen aan de politie, al snappen ze niet waarom.

¹ Omdat er voor deze vraag maar twee antwoordmogelijkheden zijn, leent deze vraag zich niet voor dergelijke analyses.

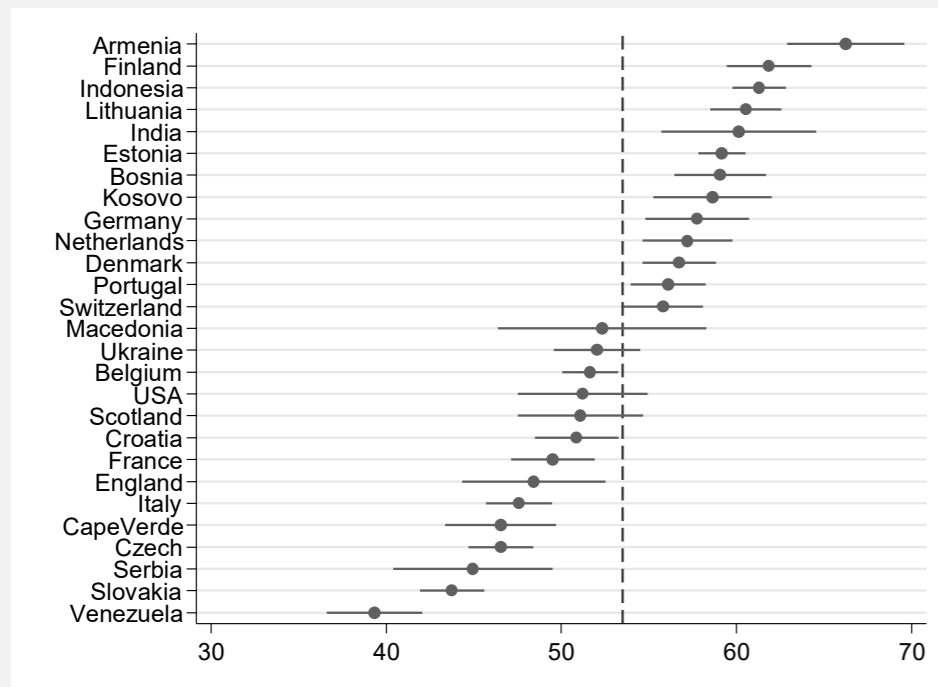
De resultaten van een factoranalyse met de verschillende thema's staan beschreven in bijlage 3.

2.8 Nederland in vergelijking tot andere landen

Zoals eerder gesteld maken we voor deze deelrapportage gebruik van een internationale dataset, de ISRD-3. Dit biedt de mogelijkheid om het vertrouwen in de politie van de Nederlandse jongeren te vergelijken met dat van jongeren uit andere (met name Europese) landen. Deze vergelijkende analyse is reeds uitgevoerd (Farren, Hough, Murray & McVie, 2018 in press). Figuur 2.10 toont hiervan de resultaten: het laat zien voor de deelnemende landen wat het gemiddelde vertrouwen in de procedurele en distributieve rechtvaardigheid en de snelheid van de politie is. Hieruit valt af te leiden dat het vertrouwen van Nederlandse jongeren in de politie iets hoger ligt dan gemiddeld in andere landen (met name uit Europa) het geval is.

Figuur 2.10 Gemiddelde scores per land op drie constructen: vertrouwen in de procedurele en distributieve rechtvaardigheid van de politie en in de snelheid van de politie (N=18.289)

Figure 1. Mean trust POMP values amongst all ISRD3 countries

Notes: N = 18,289. Coefficients with 95% confidence intervals plotted, estimated through one single regression including country fixed effects and using cluster standard errors at the level of classes. The dotted line reflects the average level of trust amongst all countries estimated using the same regression but without country fixed effects. Both regressions include weights. Trust is a row mean scale including three dimensions: trust in police effectiveness, trust in distributive fairness, and trust in procedural fairness.

3 De rol van achtergrondkenmerken

In dit hoofdstuk bekijken we de mogelijke invloed van verschillende achtergrondkenmerken van jongeren op het vertrouwen dat zij hebben in de politie en de legitimiteit die zij toeschrijven aan de politie. We kijken achtereenvolgens naar de invloed van migratieachtergrond, sekse, leeftijd, opleidingsniveau, religieuze achtergrond en stedelijkheid. In dit hoofdstuk vatten we de bevindingen samen. Tabellen met de gegevens van alle aan de jongeren voorgelegde vragen zijn te vinden in bijlage 4.

3.1 Migratieachtergrond

In deze paragraaf vergelijken we de antwoorden van jongeren met verschillende etnisch culturele achtergronden op de verschillende onderdelen van de procedurele rechtvaardigheidstheorie. De migratieachtergrond is volgens de richtlijnen van het CBS door middel van geboorteland vader, moeder en kind toegeschreven aan de jongeren (zie tabel 3.1). Men noemt dit wel de 'administratieve culturele achtergrond'.

Tabel 3.1 Verdeling respondenten naar (migratie-)achtergrond (N=968)

Administratieve culturele achtergrond	aantal	%
Nederlands	654	68
Surinaams	71	7
Antilliaans	14	1
Turks	14	1
Marokkaans	30	3
Westerse migratieachtergrond	90	9
Overige niet-westerse migratieachtergrond	95	10

Vanwege lage aantallen aan het onderzoek deelnemende jongeren met een Turkse en Antilliaanse achtergrond voegen we deze jongeren bij de categorie 'niet-westerse migratieachtergrond'.²

Naast naar verschillen tussen jongeren met verschillende migratieachtergronden kijken we in deze paragraaf kort naar verschillen tussen eerste, tweede, derde generatie jongeren met een niet-westerse migratieachtergrond.

Jongeren met verschillende migratieachtergronden blijken significant van elkaar te verschillen in de beantwoording van (vrijwel) alle vragen van de procedurele rechtvaardigheidstheorie, zie tabel 3.2 voor een samenvatting van bevindingen.

² Hierdoor voldoen de analyses ook aan de 'Cochrane's rule'

Tabel 3.2 Samenvatting relatie administratieve culturele achtergrond en ervaren procedurele rechtvaardigheid

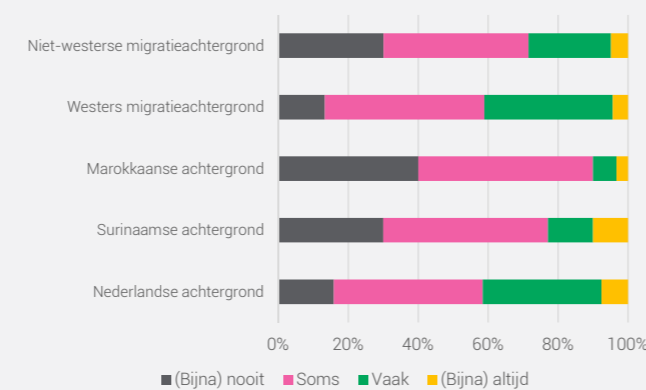
Achtergrond	Procedurele rechtvaardigheid					Morele afstemming				
	Respectvol omgaan	Eerlijke beslissingen	Beslissingen uitleggen	Distributieve rechtvaardigheid	Vertrouwen in snelheid	Hetzelfde denken over wat mag en niet mag	Waardering voor mening jongeren	Eens met hoe politie werkt	Weinig omkoopbaarheid	Verplichting gehoorzaamheid
Nederlands	+	+	+	+	X	0	+	+	+	+
Marokkaans	-	-	-	-	X	-	-	-	0	-
Surinaams	-	-	0	0	X	-	0	0	-	-
Westers migratie	+	+	+	0	X	0	+	+	+	+
Overig niet westers migratie	-	-	0	-	X	0	0	0	0	-

+ relatief hoge score 0 gemiddelde positie - relatief lage score (significante verschillen) X: geen significante verschillen

De geënquêteerde jongeren met een Marokkaanse achtergrond hebben over het algemeen het minste vertrouwen in de politie. Zij vinden bijvoorbeeld het vaakst dat de politie slachtoffers met een andere etnische achtergrond slechter behandelt, en geven het vaakst aan dat de politie geen waardering heeft voor de mening van jongeren. De jongeren met een Nederlandse achtergrond en jongeren met een westerse migratieachtergrond verschillen weinig van elkaar en hebben het meest vertrouwen in de politie. Al is het goed om te benoemen dat ook van deze jongeren een aanzienlijk aandeel denkt dat de politie slachtoffers met een andere etnische achtergrond slechter behandelt: 34% van de jongeren met een Nederlandse achtergrond en 51% van de jongeren met een westerse migratieachtergrond geven dit aan. Jongeren met een Surinaamse en jongeren met een andere niet-westerse migratieachtergrond nemen een middenpositie in als het gaat om de mate van vertrouwen in de politie.

Een voorbeeld laten we zien in figuur 3.3, dit betreft de beantwoording van één van de drie vragen naar procedurele rechtvaardigheid. Jongeren met een Nederlandse achtergrond en jongeren met een westerse migratieachtergrond vinden significant vaker dat de politie hun beslissingen en acties uitlegt aan jongeren dan jongeren met een andere achtergrond. Jongeren met een Marokkaanse Surinaamse of andere niet-westerse migratieachtergrond vinden juist relatief vaak dat dit bijna nooit gebeurt. In bijlage 4 zijn de antwoorden van jongeren op overige vragen weergegeven, naar migratieachtergrond.

Figuur 3.3 Beslissingen en acties uitleggen naar migratieachtergrond (N=968)³

Naast het vergelijken van jongeren met verschillende migratieachtergronden hebben we ook gekeken naar verschillen tussen jongeren van de 1e, 2e en 3e generatie met een niet-westerse migratie achtergrond. Het ging hier om een beperkt aantal respondenten zoals te zien is in tabel 3.4, met name zijn er heel weinig jongeren met een derde generatie migratieachtergrond in onze onderzoeksgroep. We vergelijken dus alleen de eerste en tweede generatie.

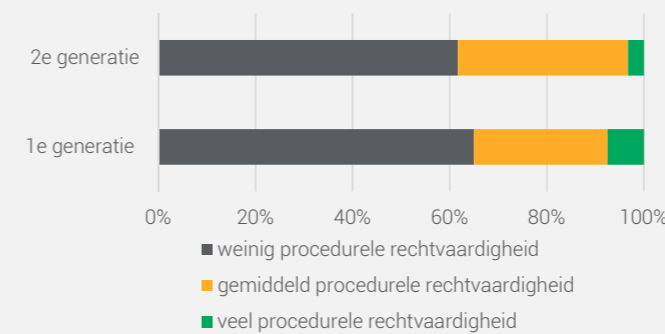
³ Chi²=46,5 P<.001

Tabel 3.4 Aantal respondenten met een niet-westerse migratieachtergrond per generatie

	Aantal
Eerste generatie niet-westerse migratieachtergrond	40
Tweede generatie niet-westerse migratieachtergrond	183
Derde generatie niet-westerse migratieachtergrond	9

Figuur 3.5 laat zien dat er vrijwel geen verschil is in de ervaren procedurele rechtvaardigheid (een gemiddelde score van de drie items die ervaren procedurele rechtvaardigheid meten) tussen eerste en tweede generatie jongeren met een niet-westerse migratieachtergrond.

Figuur 3.5 Procedurele rechtvaardigheid naar respondenten met een niet-westerse migratieachtergrond naar 2 generaties (N=223)⁴

⁴ Chi²=2,05 p=.359

Tabel 3.6 Samenvatting relatie sekse en procedurele rechtvaardigheidstheorie

Achtergrond	Procedurele rechtvaardigheid					Morele afstemming				
	Respectvol omgaan	Eerlijke beslissingen	Beslissingen uitleggen	Distributieve rechtvaardigheid	Vertrouwen in snelheid	Hetzelfde denken over wat mag en niet mag	Waardering voor mening jongeren	Eens met hoe politie werkt	Weinig omkoopbaarheid	Verplichting gehoorzaamheid
Jongens minder positief dan meisjes						+				+
Jongens extremer: meer uitgesproken negatief én positief			+		+		+		+	
Geen significant verschil	+	+		+				+		

In de ISRD-3 is jongeren ook de vraag voorgelegd: "Tot welke (etnische) groep behoor jij?", waarbij jongeren konden kiezen uit Nederlands, Marokkaans, Turks, Surinaams, Antilliaans of 'geen van de hierboven genoemde, namelijk...'. Wanneer we deze vraag gebruiken in onze analyses komt eenzelfde patroon naar voren als bij etnisch-culturele achtergrond op basis van geboorteland van de ouders. Jongeren die zichzelf vinden horen bij de Marokkaanse of Surinaamse etnische groep ervaren de politie als minder procedureel rechtvaardig dan jongeren die zichzelf als Nederlands beschouwen. Ook jongeren die zichzelf vinden horen tot een andere groep dan in de antwoordmogelijkheden voorkwam, zijn significant negatiever over de procedurele rechtvaardigheid van de politie dan jongeren die zichzelf als Nederlands beschouwen. Dit verschil is wel kleiner dan bij jongeren met een Surinaamse of Marokkaanse achtergrond.⁵

3.2 Verschillen naar sekse

In deze paragraaf kijken we naar de invloed van sekse: we vergelijken de antwoorden van jongens en meisjes op de verschillende onderdelen van de procedurele rechtvaardigheidstheorie. Zoals eerder beschreven is 47% van de onderzoeksgroep jongen en 53% meisje. Dit zijn 452 jongens tegenover 517 meisjes.

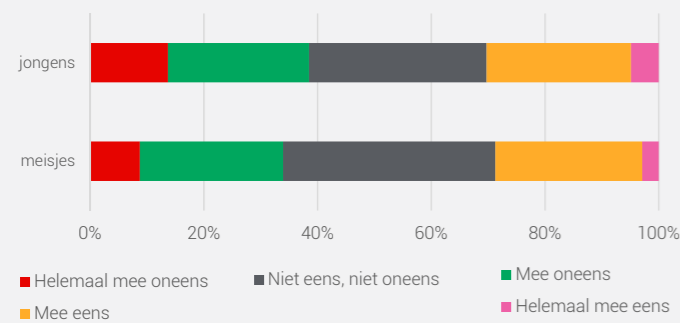
Uit deze analyses komt een wisselend beeld naar voren, zo is ook te zien in de samenvattende tabel 3.6.

⁵ Alle p's < .001.

Bij verschillende elementen is er geen significant verschil tussen jongens en meisjes (al lijken jongens dan vaak wel wat meer negatief dan meisjes), bijvoorbeeld bij twee van de drie vragen die de ervaren procedurele rechtvaardigheid van de politie meten. Bij andere elementen zijn de jongens met name meer extreem in de beantwoording dan meisjes. Ze kiezen zowel vaker voor een (zeer) positief antwoord als voor een (zeer) negatief antwoord. Ten slotte geven jongens significant minder vaak dan meisjes aan hetzelfde denken als de politie over wat wel en niet mag, en zich verplicht voelen tot het gehoorzamen van de politie.

Figuur 3.7 Waardering voor mening van jongeren naar sekse (N=967)⁶

Figuur 3.7 laat een voorbeeld zien van een meer extreme beantwoording van jongens dan meisjes⁷. Het betreft één van de vragen die morele afstemming meet. Jongens zijn het zowel vaker (helemaal) oneens als (helemaal) eens dan de meisjes dat de politie over het algemeen waardering heeft voor de mening

6 $\chi^2 = 10,4, p = .034$

7 Tabellen voor de overige vragen zijn te vinden in bijlage 4.

Tabel 3.8 Samenvatting relatie opleidingsniveau en procedurele rechtvaardigheidstheorie

Achtergrond	Procedurele rechtvaardigheid				Morele afstemming					
	Respectvol omgaan	Eerlijke beslissingen	Beslissingen uitleggen	Distributieve rechtvaardigheid	Vertrouwen in snelheid	Hetzelfde denken over wat mag en niet mag	Waardering voor mening jongeren	Eens met hoe politie werkt	Weinig omkoopbaarheid	Verplichting gehoorzaamheid
VWO	+	+	0	x	+	0	0	+	+	+
HAVO	+	+	0	x	+	0	0	0	+	+
VMBO GL/TL/MAVO	0	0	0	x	-	0	0	0	0	0
VMBO B/K	-	-	-	x	-	-	-	-	-	-

+ relatief hoge score 0 gemiddelde positie – relatief lage score (significante verschillen) X: geen significante verschillen

van jongeren. Meisjes kiezen dus vaker voor de antwoordoptie 'niet eens, niet oneens'.

3.3 Verschillen naar leeftijd

We hebben ook gekeken naar de mogelijke invloed van leeftijd op de beantwoording van de verschillende vragen over de procedurele rechtvaardigheidstheorie. Onze dataset bevatte met name (95%) jongeren van 14, 15 of 16 jaar oud.

De analyses laten geen verband zien tussen leeftijd en procedurele rechtvaardigheid, distributieve rechtvaardigheid, vertrouwen in snelheid, morele afstemming, gepercipieerde omkoopbaarheid en verplichting tot gehoorzamen. Dit geeft aan dat voor de ervaren procedurele rechtvaardigheid van de politie niet relevant is of een jongere 14, 15 of 16 jaar oud is.

3.4 Verschillen naar opleidingsniveau

In deze paragraaf kijken we naar opleidingsniveau: we vergelijken de antwoorden van jongeren van verschillende opleidingsniveaus op de verschillende onderdelen van de procedurele rechtvaardigheidstheorie met elkaar. Uit de literatuur komt naar voren dat hoger opgeleiden over het algemeen meer vertrouwen hebben in instituties dan lager opgeleiden. Maar over het verband tussen opleidingsniveau en vertrouwen in specifiek de politie zijn resultaten uit eerder onderzoek niet geheel eenduidig: soms wordt het verband gevonden dat hoger opgeleiden meer vertrouwen hebben, maar soms wordt ook geen verband gevonden (zie bijlage 1).

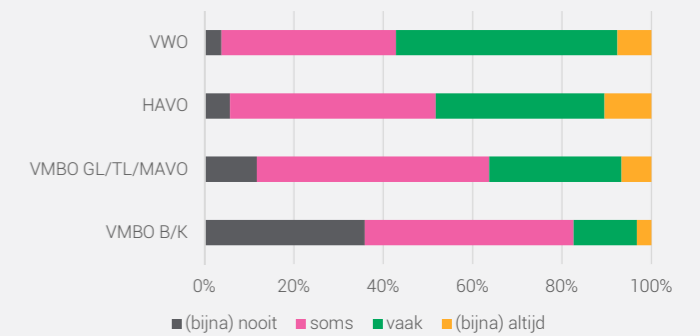
Voor sommige jongeren (172) in onze ISRD-3 dataset is wel bekend dat zij op het vmbo zitten, maar niet welk niveau vmbo zij volgen. Aangezien het niveau vmbo wel van belang is, zoals verderop in deze paragraaf zal blijken, laten we deze jongeren in de analyses naar opleidingsniveau buiten beschouwing. Onderstaande analyses zijn uitgevoerd over de data van 796 jongeren: 92 vmbo b/k, 179 vmbo gl/tl/mavo, 315 havo, en 210 vwo-leerlingen.

Het opleidingsniveau speelt een rol in de beantwoording van jongeren bij bijna alle procedurele rechtvaardigheidssitems: we vinden een significant verschil tussen jongeren van verschillende opleidingsniveaus (tabel 3.8).

Hoe hoger het opleidingsniveau dat jongeren volgen, hoe meer vertrouwen zij in de politie hebben. Jongeren op hogere opleidingsniveaus hebben meer vertrouwen in de politie (vinden vaker dat de politie rechtvaardig handelt, schatten de snelheid van de politie hoger in) en beoordelen de legitimiteit van de politie hoger dan jongeren op lagere opleidingsniveaus. Verder valt op dat vooral jongeren van het laagste niveau vmbo (basis/kader) negatiever zijn: vmbo gl/tl/mavo leerlingen wijken minder af van bijvoorbeeld havo- of vwo-leerlingen, en in sommige gevallen zijn jongeren van vmbo basis/kader de enige afwijkende groep. Tussen havo- en vwo-leerlingen is in de meeste gevallen geen significant verschil.

Een voorbeeld⁸: figuur 3.9 laat zien dat jongeren van lagere opleidingsniveaus minder vaak vinden dat de politie respectvol omgaat met jongeren dan jongeren van hogere opleidingsniveaus⁹. Vooral vmbo b/k leerlingen vinden relatief vaak dat de politie (bijna) nooit respectvol met jongeren omgaat, en relatief weinig dat de politie vaak respectvol met jongeren omgaat. Havo- en vwo-leerlingen vinden juist relatief weinig dat de politie (bijna) nooit respectvol met jongeren omgaat, en noemen juist relatief veel dat de politie vaak of (bijna) altijd respectvol met jongeren omgaat.

Figuur 3.9 Respectvol omgaan met jongeren door politie, naar opleidingsniveau (N=796)¹⁰

3.5 Verschillen naar religieuze achtergrond

In deze paragraaf beschrijven we in hoeverre de religieuze achtergrond uitmaakt voor het vertrouwen dat jongeren in de politie hebben en de mate van legitimiteit die jongeren de politie toewijzen. Eerder onderzoek laat zien dat moslims van alle religieuze groepen¹¹ het minste vertrouwen hebben in de politie (Arends & Schmeets, 2015). Onderzoek van het Europese Agentschap van Grondrechten in Wenen (EUAFR, 2017) laat zien dat Nederlandse moslims weinig vertrouwen hebben in de politie, zelfs minder dan moslims in alle 13 andere onderzochte lidstaten van de EU.

De jongeren is in het ISRD-3 onderzoek gevraagd aan te geven tot welke religie zij behoren. Omdat het aantal jongeren in onze dataset dat hierbij koos voor boeddhisme, hindoeïsme en jodendom erg klein is (respectievelijk 3, 8 en 5 jongeren), zijn deze jongeren in de analyses samen genomen met de jongeren die 'anders' hadden ingevuld¹². Onderstaande analyses zijn uitgevoerd over de data van 968 jongeren: 600 niet-religieus, 106 katholiek, 109 protestants, 73 islamitisch en 80 anders-gelovig.

Uit de analyses komt naar voren dat jongeren van verschillende religieuze achtergronden verschillen van elkaar in de mate waarin zij de politie vertrouwen en de legitimiteit die zij de politie toedelen.

10 Er is geen significant verschil tussen havo en vwo-leerlingen. Vmbo b/k en vmbo gl/tl/mavo leerlingen verschillen wel significant van de hoger opgeleide jongeren.

11 Rooms-Katholiek, Nederlands Hervormd, Gereformeerd, PKN en anders (Arends & Schmeets, 2015, pagina 8).

12 Van de 65 jongeren die bij religie 'anders' invulden, gaven de meeste (43) aan christelijk te zijn of gaven een specifieke stroming daarvan op (zoals evangelisme of jehovah's getuigen). Twee jongeren gaven islam of een specifieke stroming daarvan op. Zeven jongeren gaven aan een alternatieve religie aan te hangen, zoals de 'church of the flying spaghetti monster' of het satanisme. De overige 13 jongeren gaven een algemeen antwoord, zo gaven ze aan niet of 'niet echt' te geloven, niet veel met het geloof te doen, of te geloven in zichzelf.

8 Zie bijlage 4 voor tabellen van alle vragen.

9 Eenwegs-ANOVA: $F = 24.45, p < .001$.

Tabel 3.10 Samenvatting relatie opleidingsniveau en procedurele rechtvaardigheidstheorie

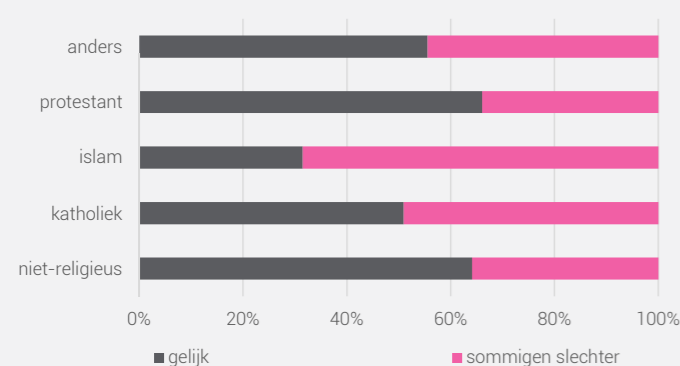
Achtergrond	Procedurele rechtvaardigheid					Morele afstemming				
	Respectvol omgaan	Eerlijke beslissingen	Beslissingen uitleggen	Distributieve rechtvaardigheid	Vertrouwen in snelheid	Hetzelfde denken over wat mag en niet mag	Waardering voor mening jongeren	Eens met hoe politie werkt	Weinig omkoopbaarheid	Verplichting gehoorzaamheid
Niet-religieus	0	0	0	0	0	x	0	0	+	+
Katholiek	0	0	0	0	0	x	0	0	+	0
Islamitisch	-	-	-	-	-	x	-	-	0	-
Protestants	0	0	0	0	0	x	0	0	+	+
Ander geloof	-	-	-	0	-	x	-	-	-	-

+ relatief hoge score 0 gemiddelde positie – relatief lage score (significante verschillen) X: geen significante verschillen

Daarbij geldt over het algemeen, in overeenstemming met eerder onderzoek, dat islamitische jongeren minder vertrouwen hebben in de politie en de politie als minder legitiem zien, dan jongeren met een christelijke of niet-religieuze achtergrond. Datzelfde geldt voor jongeren met een 'overige religie'. Het is (goed) mogelijk dat dit verschil veroorzaakt wordt door een ander kenmerk van de jongeren, namelijk de migratieachtergrond (waarvan we in 3.1 al zagen dat deze de mate van vertrouwen beïnvloedt). De (multivariate) analyse die hiertoe inzicht zal verschaffen bespreken we in paragraaf 5.1.

Figuur 3.11 laat als voorbeeld zien dat islamitische jongeren relatief vaak denken dat de politie sommige groepen slechter behandelt dan andere. In bijlage 4 zijn tabellen opgenomen van de antwoorden van jongeren op de overige vragen, naar religieuze achtergrond.

Figuur 3.11 Distributieve rechtvaardigheid politie naar religieuze achtergrond (N=968)

3.6 Verschillen naar stedelijkheid

In deze paragraaf kijken we naar de rol die stedelijkheid (gebaseerd op de stad waarin de school van jongeren staat) heeft op de ervaren procedurele rechtvaardigheid van de politie door jongeren. De ISRD-3 is op 31 verschillende scholen afgenomen. De meeste respondenten komen uit Amsterdam en Den Haag, maar er hebben ook scholen buiten deze twee grote gemeenten aan het onderzoek deelgenomen, bijvoorbeeld uit Alkmaar, Almere, Barneveld en Haarlem (voor een volledig overzicht zie bijlage 2).

Voor de analyse hebben we de gemeenten op basis van inwoneraantal ingedeeld in drie categorieën: grote gemeenten, middelgrote gemeenten en kleine gemeenten. Alle gemeenten met meer dan 500.000 inwoners beschouwen we als grote gemeenten, alle gemeenten met minder dan 80.000 inwoners als kleine gemeente. De gemeenten tussen de 80.000 en 500.000 inwoners noemen we een middelgrote gemeente. In tabel 3.12 is de verdeling van respondenten te zien tussen de grote, middelgrote en kleine gemeenten.

Tabel 3.12 Respondenten naar grootte gemeente

Grootte gemeente	Aantal
Grote gemeente	1341
Middelgrote gemeente	633
Kleine gemeente	412

Uit de analyses blijkt dat jongeren uit een kleine gemeenten vaker positief over de politie zijn dan jongeren uit grotere gemeenten. Zij geven bijvoorbeeld significant vaker aan dat de politie respectvol met jongeren omgaat en dat de politie eerlijke beslissingen neemt. Hiernaast vinden jongeren uit kleinere gemeenten het significant vaker hun plicht vinden om de politie te gehoorzamen dan jongeren uit een middelgrote gemeente of grote gemeente. Bij een redelijk aantal elementen van de procedurele rechtvaardigheidstheorie zijn er echter geen verschillen naar stedelijkheid.

Tabel 3.13 Samenvatting relatie stedelijkheid en procedurele rechtvaardigheidstheorie

Achtergrond	Procedurele rechtvaardigheid					Morele afstemming				
	Respectvol omgaan	Eerlijke beslissingen	Beslissingen uitleggen	Distributieve rechtvaardigheid	Vertrouwen in snelheid	Hetzelfde denken over wat mag en niet mag	Waardering voor mening jongeren	Eens met hoe politie werkt	Weinig omkoopbaarheid	Verplichting gehoorzaamheid
kleine gemeente	+	+	X	X	0	X	X	0	+	+
middelgrote gemeente	0	0	X	X	-	X	X	+	0	0
grote gemeente	-	0	X	X	+	X	X	0	-	-

+ relatief hoge score 0 gemiddelde positie – relatief lage score (significante verschillen) X: geen significante verschillen

3.7 Achtergrondkenmerken van jongeren die minste vertrouwen hebben

In deze paragraaf beschrijven we tot slot op basis van univariate analyses wat de achtergrondkenmerken van jongeren zijn die het minst procedurele rechtvaardigheid van de politie ervaren (een score tussen de 1 en de 2 op een schaal van 1 tot 4). We kijken hierbij naar de achtergrondkenmerken sekse, migratieachtergrond, stedelijkheid en opleidingsniveau. Tabel 3.14 geeft de achtergrondkenmerken van de groep jongeren weer die het minst procedurele rechtvaardigheid in de politie ervaren, in vergelijking met de kenmerken van alle voor het onderzoek bevraagde jongeren.

Jongeren die het minste procedurele rechtvaardigheid ervaren hebben relatief vaak een Surinaamse, Marokkaanse of niet-westerse migratieachtergrond. Van alle jongeren uit het onderzoek heeft namelijk 7% een Surinaamse, 3% een Marokkaanse en 13% een andere niet-westerse migratieachtergrond. Van de jongeren die het minst procedurele rechtvaardigheid ervaren heeft 12% een Surinaamse, 8% een Marokkaanse en 24% een andere niet-westerse migratieachtergrond.

Hiernaast zien we dat jongeren die het minst procedurele rechtvaardigheid van de politie ervaren vaker uit een grote gemeente komen en vaker op het vmbo b/k zitten. Jongeren met deze kenmerken zijn als het ware 'oververtegenwoordigd' bij de groep jongeren met weinig vertrouwen in de politie.

4

De rol van integratie, marginalisatie, buurt en politiecontact

Tabel 3.14 Achtergrondkenmerken van jongeren die geen tot nauwelijks procedurele rechtvaardigheid ervaren, in vergelijking tot de achtergrondkenmerken van alle jongeren

	% van alle 968 jongeren uit het onderzoek (score 1-4)	% van 174 jongeren uit het onderzoek die het minste vertrouwen in procedurele rechtvaardigheid hebben (score 1 en 2)
Vrouw	53,3	54,6
Man	46,7	45,4
Migratieachtergrond		
Nederlandse achtergrond	67,7	51,1
Surinaamse migratieachtergrond	7,2	11,5
Marokkaanse migratieachtergrond	3,1	8,0
Westerse migratieachtergrond	9,3	5,7
Niet-westerse migratieachtergrond	12,7	23,6
Stedelijkheid		
Grote gemeente	50,8	59,8
Middelgrote gemeente	29,3	28,7
Kleine gemeente	19,8	11,5
Opleidingsniveau		
VMBO onbekend	17,8	20,7
VMBO B/K	9,5	21,3
VMBO GL/TL/MAVO	18,5	19,0
HAVO	32,5	24,1

Bovenstaande bevindingen zijn gebaseerd op zogenaamde univariate analyses: we nemen kenmerken afzonderlijk van elkaar in de analyse mee. In paragraaf 5.1 gaan we in op zogenaamde multivariate analyses: we nemen deze kenmerken tegelijkertijd in de analyse op. In een dergelijke analyse wordt de invloed van de ene factor 'gecontroleerd' voor de invloed van de andere factor.

In dit hoofdstuk bespreken we verschillende factoren waarvan uit de literatuur bekend is dat ze mogelijk invloed hebben op het vertrouwen in en de toegeschreven legitimiteit aan de politie. Allereerst kijken we naar de mate van integratie en marginalisatie van jongeren: dat wil zeggen, de taalvaardigheid, arbeidssituatie, gevoel van armoede en vriendenkring. Vervolgens bekijken we de mogelijk invloed van de buurt waar jongeren in wonen, specifiek de mate van desorganisatie in de buurt. Daarna kijken we naar politiecontact vanuit ouderschap, en tot slot naar slachtofferschap en politiecontact vanuit slachtofferschap¹³. In dit hoofdstuk vatten we de bevindingen samen. Tabellen met de gegevens van alle aan de jongeren voorgelegde vragen zijn te vinden in bijlage 4.

¹³ In de Nederlandse ISRD-3 zijn helaas geen vragen opgenomen naar politiecontact waarin de jongere zowel niet het slachtoffer is, als niet de dader. Over de invloed van dergelijke contacten met de politie, bijvoorbeeld in het kader van het controleren van het ID van jongeren of preventief fouilleren, kunnen we helaas geen analyses uitvoeren.

4.1 Mate van integratie/marginalisatie

We hebben gekeken naar een aantal factoren die te maken hebben met de mate van integratie of marginalisatie van jongeren: de sociaaleconomische situatie van jongeren, gevoelens van achterstelling (relatieve deprivatie), de taal die thuis voornamelijk gesproken wordt (Nederlands of een andere taal) en het aandeel vrienden met een migratieachtergrond. We zijn nagegaan of er een verband is tussen deze factoren en het vertrouwen in en de toegeschreven legitimiteit aan de politie. Tabel 4.1 vat samen in hoeverre deze elementen van integratie, marginalisatie samenhangen met de elementen van de procedurele rechtvaardigheidstheorie.

Tabel 4.1 Samenvatting relatie marginalisatie en procedurele rechtvaardigheidstheorie

Achtergrond	Procedurele rechtvaardigheid					Morele afstemming				
	Respectvol omgaan	Eerlijke beslissingen	Beslissingen uitleggen	Distributieve rechtvaardigheid	Vertrouwen in snelheid	Hetzelfde denken over wat mag en niet mag	Waardering voor mening jongeren	Eens met hoe politie werkt	Weinig omkoopbaarheid	Verplichting gehoorzaamheid
Werk ouders	x	+/-	x	~	x	x	x	x	++	x
Relatieve deprivatie	x	~	x	~	x	x	x	+	x	x
Bron gezins inkomen	+	+	~	x	~	x	x	+	++	+
Aandeel vrienden migratieachtergrond	++	++	++	++	x	+	++	++	++	++
Dominante taal thuis	++	++	+	+	+	x	x	x	++	++

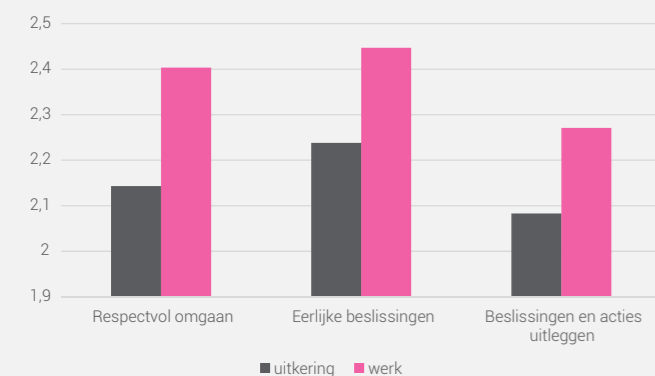
~ = p < .10, + = p < .05 > .01, ++ = p < .01, +/- = alleen tussen twee groepen verschil, X = geen significant verschil.

De werksituatie van ouders en relatieve deprivatie speelt bij de meeste elementen uit de procedurele rechtvaardigheidstheorie geen enkele rol. We gaan kort in op de uitzonderingen hierop. Jongeren waarvan geen van beide ouders werkt vinden wel minder vaak dat de politie eerlijke beslissingen maakt dan jongeren waarvan beide ouders werken. Ook denken jongeren van wie beide ouders niet werken vaker dan alle andere groepen jongeren dat de politie omkoopbaar is. Daarnaast zijn jongeren naarmate zij in sterkere mate vinden dat zij het (financieel) slechter hebben dan anderen, minder vaak eens met hoe de politie werkt.

Uit de analyses komt naar voren dat de bron van het gezinsinkomen geen verschil maakt voor wat betreft de ervaren distributieve rechtvaardigheid, het vertrouwen in de snelheid van politie en twee vragen over morele afstemming. Er is wel een verschil tussen groepen wat betreft de ervaren procedurele rechtvaardigheid, de ervaren plicht tot gehoorzamen, de mate van het eens zijn met hoe de politie werkt en gepercipieerde omkoopbaarheid. Hierbij geldt dat jongeren van wie het gezinsinkomen uit een uitkering komt, negatiever zijn dan jongeren waarbij gezinsinkomen uit werk komt. Een voorbeeld tonen we in figuur 4.2. De tabellen van alle andere analyses staan in bijlage 4.

Figuur 4.2 Procedurele rechtvaardigheid naar bron inkomen (N=952)

De dominante taal die thuis wordt gesproken is van invloed op zowel het vertrouwen van jongeren in de politie als de toegeschreven legitimiteit aan de politie. Jongeren bij wie thuis vooral een andere taal dan Nederlands wordt gesproken, ervaren minder procedurele en distributieve rechtvaardigheid van de politie, schatten de snelheid van politietoedredingen lager in, denken vaker dat de politie omkoopbaar is en vinden het minder hun plicht de politie te gehoorzamen dan jongeren die thuis voornamelijk Nederlands spreken. De dominante taal thuis houdt geen verband met morele afstemming.

Ook het aandeel vrienden met een migratieachtergrond is van invloed op het vertrouwen van jongeren in de politie. Naarmate jongeren meer vrienden hebben met een migratieachtergrond, zien zij de politie als minder procedureel en distributief rechtvaardig, ervaren ze minder morele afstemming met de politie, denken vaker dat de politie omkoopbaar is en vinden het minder hun plicht om de politie te gehoorzamen¹⁴. Het aandeel vrienden met een migratieachtergrond houdt echter geen verband met de ingeschatte snelheid van politietoedredingen.

Belangrijk om op te merken, is dat er, logischerwijze, een sterk verband is tussen de etnisch-culturele achtergrond van een jongere en het aandeel vrienden met een migratieachtergrond en de taal die men thuis spreekt. Dit kan tot gevolg hebben, dat de in tabel 4.1 getoonde verschillen eigenlijk een reflectie zijn van de eerder besproken verschillen tussen jongeren met een verschillende etnisch-culturele achtergrond. We voeren daarom een nadere analyse uit waarbij we alleen voor jongeren met een migratieachtergrond kijken in hoeverre het aandeel vrienden met een migratieachtergrond en het wel of niet Nederlands spreken thuis een rol speelt in de ervaren rechtvaardigheid van de politie.

Tabel 4.3 vat de bevindingen samen. Als we deze bevindingen (waarin alleen jongeren met een migratieachtergrond zijn meegenomen) vergelijken met de bevindingen uit tabel 4.1 (waarin alle jongeren zijn meegenomen), dan zien we dat de rol van taal thuis en aandeel vrienden met een migratieachtergrond wat kleiner is geworden. Desalniettemin blijft er een relatie met verschillende elementen van procedurele rechtvaardigheid, met name bij het aandeel vrienden met een migratieachtergrond.

Naarmate jongeren met een migratieachtergrond meer vrienden hebben met een migratieachtergrond vinden zij ten eerste significant vaker dat de politie hen niet respectvol behandelt, geen eerlijke beslissingen neemt en anders omgaat met verschillende groepen. Ten tweede denken ze minder vaak dat de politie waardering heeft voor de mening van jongeren en zijn het minder eens met hoe de politie werkt. Ten slotte denken ze vaker dat de politie omkoopbaar is en zijn minder geneigd de politie te gehoorzamen. Figuur 4.4 toont één van deze resultaten.

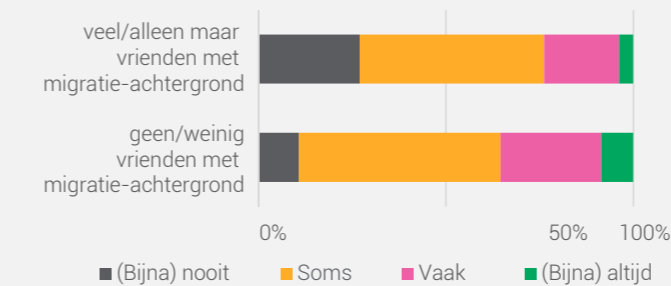
¹⁴ Dit geldt zowel voor jongeren die zelf wel als jongeren die zelf geen migratieachtergrond hebben. Voor jongeren met een migratieachtergrond zijn deze verbanden wel sterker dan voor jongeren met een Nederlandse achtergrond.

Tabel 4.3 Samenvatting relatie marginalisatie en procedurele rechtvaardigheidstheorie, alleen scholieren met een migratieachtergrond (N=224)

Achtergrond	Procedurele rechtvaardigheid					Morele afstemming				
	Respectvol omgaan	Eerlijke beslissingen	Beslissingen uitleggen	Distributieve rechtvaardigheid	Vertrouwen in snelheid	Hetzelfde denken over wat mag en niet mag	Waardering voor mening jongeren	Eens met hoe politie werkt	Weinig omkoopbaarheid	Verplichting gehoorzaamheid
Aandeel vrienden migratieachtergrond	++	+	~	++	0	0	+	++	++	++
Dominante taal thuis	~	+	0	0	+	0	0	0	~	++

0 = niet significant, ~ = p<.10, + = p<.05 >.01, ++ = p<.01, +/- = alleen tussen twee groepen verschil

Figuur 4.4 Eerlijke beslissingen nemen, naar aandeel vrienden met een migratieachtergrond¹⁵, alleen jongeren met een migratieachtergrond (N=223)

Jongeren die thuis (met name) een andere taal spreken dan Nederlands vinden minder vaak dat de politie eerlijke beslissingen neemt, hebben minder vertrouwen in de snelheid van de politie, en hebben minder het gevoel dat ze altijd aan de politie moeten gehoorzamen.

4.2 Buurt

We hebben gekeken naar de relatie tussen het vertrouwen van jongeren in en de toegeschreven legitimiteit aan de politie en enkele kenmerken van de buurt. We hebben drie kenmerken van de buurt in beschouwing genomen: de binding (sociale cohesie) in de buurt, de mate waarin overlast en criminaliteit in de buurt voorkomt ('sociale desorganisatie'), en de mate van sociale controle in de buurt.

De binding in de buurt is gemeten aan de hand van de volgende stellingen:

- » - Veel mensen in de buurt kennen me
- » - De mensen in mijn buurt doen vaak dingen samen
- » - Mensen willen hun burens helpen
- » - Ik woon in een hechte buurt
- » - Je kunt de mensen in mijn buurt vertrouwen

¹⁵ We hanteren hier maar twee categorieën, omdat we anders te weinig respondenten hebben voor een betrouwbare vergelijking.

- » - Mensen in mijn buurt kunnen normaal niet goed met elkaar overweg (omgedraaid)

De sociale desorganisatie in de buurt is gemeten aan de hand van de volgende stellingen:

- » - Er is veel criminaliteit in mijn buurt
- » - Er is veel drugshandel in mijn buurt
- » - Er wordt veel gevochten in mijn buurt
- » - Er zijn veel lege woningen en verlaten gebouwen in mijn buurt
- » - Er is veel graffiti in mijn buurt

De sociale controle in de buurt is gemeten met het volgende vragenblok: Hoe groot is de kans dat een volwassene uit jouw wijk of buurt iets zegt als...

- » - Een groep kinderen of jongeren in de wijk spijbelen en op straat rondhangen?
- » - Enkele kinderen of jongeren graffiti op een gebouw spuiten?
- » - Er een gevecht is en iemand in elkaar geslagen of bedreigd wordt?
- » - Ze vermoeden dat een kind uit de wijk verwaarloosd of mishandeld wordt door zijn of haar familie?

Analyses wijzen uit dat met name de sociale desorganisatie en de sociale controle in de buurt samenhangen met de mening van jongeren over de politie. In buurten met veel sociale desorganisatie en weinig sociale controle vinden jongeren beduidend vaker dat de politie hen onrechtvaardig behandelt, vinden ze de politie minder snel en is er minder sprake van morele afstemming met de politie. Meer binding met of in de buurt gaat alleen samen met een positievere inschatting van de snelheid van de politie en een positievere inschatting van de waardering die de politie heeft voor de mening van jongeren.

De buurt heeft bij alle drie de onderscheiden elementen geen samenhang met de mate waarin jongeren denken dat de politie slachtoffers met een verschillende achtergrond gelijk behandelt.

Tabel 4.5 Samenvatting relatie buurtkenmerken en procedurele rechtvaardigheidstheorie

Achtergrond	Procedurele rechtvaardigheid					Morele afstemming				
	Respectvol omgaan	Eerlijke beslissingen	Beslissingen uitleggen	Distributieve rechtvaardigheid	Vertrouwen in snelheid	Hetzelfde denken over wat mag en niet mag	Waardering voor mening jongeren	Eens met hoe politie werkt	Weinig omkoopbaarheid	Verplichting gehoorzaamheid
Binding buurt	0	0	0	0	++	0	0	++	0	0
Sociale desorganisatie buurt	++	++	++	0	+	++	++	++	++	++
Sociale controle buurt	++	++	~	0	++	++	++	++	++	~

0 = niet significant, ~ = p<.10, + = p<.05 >.01, ++ = p<.01

4.3 Politiecontact vanuit ouderschap

In deze paragraaf beschrijven we de relatie tussen het vertrouwen van jongeren in en de toegeschreven legitimiteit aan de politie, met het contact dat jongeren hebben (gehad) met de politie vanuit ouderschap. Het is goed hierbij in gedachten houden dat de relatie twee kanten op kan werken. Jongeren die weinig vertrouwen in het optreden van de politie hebben, kunnen eerder de wet overtreden en daardoor eerder met de politie in aanraking komen. Maar het kan ook zo zijn dat de ervaring van jongeren tijdens het politiecontact van invloed is op de mate van vertrouwen in een rechtvaardig optreden van de politie.

Politiecontact vanuit ouderschap is in de ISRD-3 gemeten met twee vragen, waaruit we contact ooit en contact in de afgelopen twee maanden kunnen destilleren. Ten eerste werd jongeren gevraagd: "Ben je ooit in aanraking gekomen met de politie omdat jijzelf iets illegaals deed, zoals de dingen die net genoemd

werden?"¹⁶ Vervolgens werd gevraagd: "Hoe vaak ben je de afgelopen 12 maanden door dit soort delicten met de politie in aanraking geweest?". De analyses zijn wederom uitgevoerd over de data van 968 jongeren. Daarvan hadden 125 jongeren ooit in hun leven politiecontact gehad vanuit ouderschap en 95 (ook) in het afgelopen jaar.

Er is verband tussen politiecontact wegens ouderschap en het vertrouwen van jongeren in en toegeschreven legitimiteit aan de politie. Jongeren die wel eens contact met de politie hebben gehad vanwege ouderschap zijn over het algemeen negatiever dan jongeren die geen contact hebben gehad, zie de samengevatte bevindingen in tabel 4.6.

¹⁶ Lijst met illegale activiteiten zoals diefstal, vernieling, drugshandel, geweld.

Tabel 4.6 Samenvatting relatie contact met politie vanuit ouderschap en de procedurele rechtvaardigheidstheorie

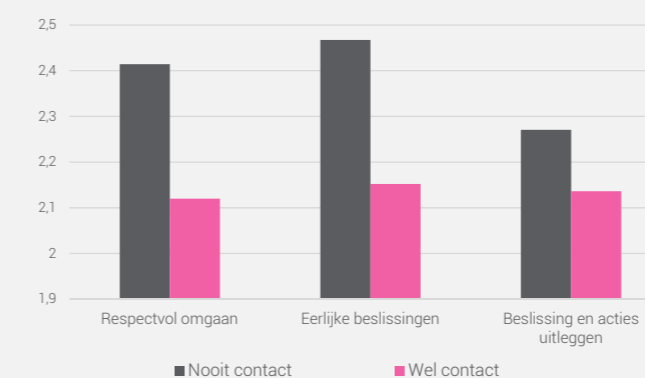
Achtergrond	Procedurele rechtvaardigheid					Morele afstemming				
	Respectvol omgaan	Eerlijke beslissingen	Beslissingen uitleggen	Distributieve rechtvaardigheid	Vertrouwen in snelheid	Hetzelfde denken over wat mag en niet mag	Waardering voor mening jongeren	Eens met hoe politie werkt	Weinig omkoopbaarheid	Verplichting gehoorzaamheid
Jongeren met contact politie verschillen niet van jongeren zonder contact	0	0	0	0	++	0	0	++	0	0
Jongeren met contact politie hebben minder vertrouwen dan jongeren zonder contact	+	+	0	+	X	X	X	X	X	0

0 = jongeren met contact politie verschillen niet van jongeren zonder contact
+ = jongeren met contact politie hebben minder vertrouwen dan jongeren zonder contact

Jongeren die wel eens contact met de politie hebben gehad omdat zij zelf iets illegaals deden, ervaren minder procedurele rechtvaardigheid, hebben minder vertrouwen in de snelheid van politie, rapporteren minder morele afstemming, vinden het minder hun plicht om aan de politie te gehoorzamen en denken vaker dat de politie omkoopbaar is, dan jongeren zonder politiecontact vanuit ouderschap. Dit geldt voor de meeste onderdelen van de procedurele rechtvaardigheidstheorie zowel voor contact ooit als voor contact in de afgelopen 12 maanden.

Figuur 4.7 laat als voorbeeld de gemiddelde scores zien op de drie vragen van de procedurele rechtvaardigheidsschaal. Jongeren die wel contact hebben gehad met de politie vanuit ouderschap zijn hierover minder positief dan jongeren die geen contact hebben gehad.

Figuur 4.7 Gemiddelde antwoorden op vragen over procedurele rechtvaardigheid, naar politiecontact vanuit ouderschap

4.4 Slachtofferschap (met of zonder melding bij politie)

In deze paragraaf kijken we naar de relatie tussen slachtofferschap, het al dan niet melden van dit slachtofferschap en procedurele rechtvaardigheid. We bekijken of de antwoorden van

jongeren die slachtoffer zijn geweest van een delict verschillen van antwoorden van jongeren die geen slachtoffer zijn geweest. Ook kijken we naar de invloed van het wel of niet melden van een delict bij de politie.

In de ISRD-3 zijn meerdere vragen opgenomen waaruit we (contact met de politie vanuit) slachtofferschap kunnen afleiden. Jongeren werd deze vraag voorgelegd: "Probeer je te herinneren: Is een van de volgende dingen je ooit overkomen. Zo ja, is dat gemeld bij de politie?" met een lijst van vijf delicten: overval, mishandeling, diefstal, "hate crime" en internetpesten¹⁷. Indien een jongere aangaf dat dit hem of haar ooit is overkomen, werd gevraagd: "Hoe vaak is dat gemeld aan de politie?"¹⁸ Op basis van deze vragen kunnen we de jongeren in onze dataset onderverdelen in drie groepen: nooit slachtoffer van een delict, minstens 1 keer slachtoffer en minstens 1 keer gemeld bij politie, minstens 1 keer slachtoffer en nooit gemeld bij politie. De analyses zijn uitgevoerd over de data van 968 jongeren. Daarvan waren 569 jongeren nooit slachtoffer geweest van één van bovenstaande delicten. Bij 106 jongeren die slachtoffer zijn geweest, is dit wel gemeld bij de politie. Bij 293 jongeren die slachtoffer waren van een delict werd de politie hier niet van op de hoogte gebracht.

De samenvatting van alle bevindingen laten we zien in tabel 4.8.

¹⁷ Deze vijf delicten werden bevestigd met de volgende vijf vragen: "Iemand wilde geld of iets anders van je hebben (horloge, sportschoenen, mobiele telefoon) en bedreigde je als je het niet zou geven." (overval); "Iemand heeft je zo hard geslagen of verwond dat je naar de dokter moest." (mishandeling); "Iemand heeft iets van je gestolen (zoals een boek, geld, mobiele telefoon, sportspullen, fiets)." (diefstal); "Iemand heeft je bedreigd met geweld of gebruikte geweld tegen je vanwege je geloof/religie, de taal die je spreekt, je huidskleur, je sociale of etnische achtergrond, of om andere vergelijkbare redenen." (hate crime); "Iemand heeft je belachelijk gemaakt of gepest via email, sms, tijdens chatten, via Facebook, op een website, via WhatsApp, facebook messenger of via een andere berichtenapp." (internetpesten).

¹⁸ Dit kan dus door een jongere zelf zijn gemeld maar ook door iemand in zijn/haar omgeving.

Tabel 4.8 Samenvatting relatie slachtofferschap en wel of niet melden van slachtofferschap met procedurele rechtvaardigheidstheorie

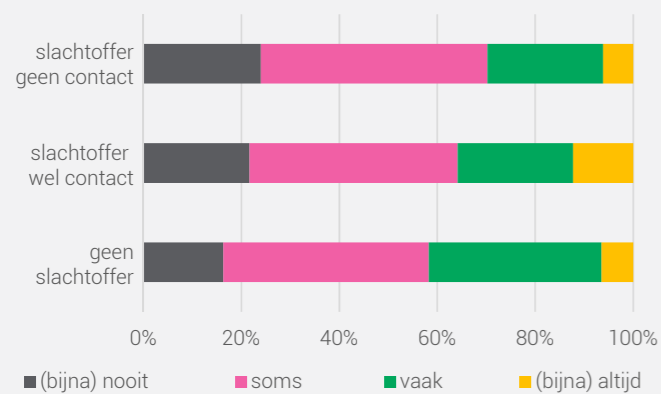
Achtergrond	Procedurele rechtvaardigheid					Morele afstemming				
	Respectvol omgaan	Eerlijke beslissingen	Beslissingen uitleggen	Distributieve rechtvaardigheid	Vertrouwen in snelheid	Hetzelfde denken over wat mag en niet mag	Waardering voor mening jongeren	Eens met hoe politie werkt	Weinig omkoopbaarheid	Verplichting gehoorzaamheid
slachtoffer niet melden politie	0	0	-	0	X	X	X	X	X	-
slachtoffer wel melden politie	0	0	0	0	X	X	X	X	X	0
geen slachtoffer	+	+	0	+	X	X	X	X	X	0

+ relatief hoge score 0 gemiddelde positie - relatief lage score (significante verschillen) X: geen significante verschillen

Het verband tussen slachtofferschap, politiecontact vanwege slachtofferschap en de vragen rond procedurele rechtvaardigheid, verschilt per vraag.

Slachtofferschap houdt wel verband met ervaren rechtvaardigheid en met de ervaren verplichting tot gehoorzamen. Jongeren die nooit slachtoffer zijn geweest, zien de politie als rechtvaardiger en ervaren het in sterkere mate als hun verplichting de politie te gehoorzamen. Daarbij maakt in een aantal gevallen ook uit of slachtofferschap wel of niet gemeld is bij de politie. Jongeren van wie het slachtofferschap is gemeld, scoren in sommige gevallen haast even hoog als jongeren die nooit slachtoffer zijn geweest. Dit is het geval bij de mate waarin jongeren vinden dat de politie beslissingen en acties uitlegt en bij de ervaren verplichting tot gehoorzaamheid. Zie onderstaand een figuur ter voorbeeld.

Figuur 4.9 Mate waarin politie beslissingen en acties uitlegt, naar slachtofferschap (N=968)

Geen slachtoffers¹⁹, slachtoffer²⁰

Als het gaat om vertrouwen in snelheid, morele afstemming en gepercipieerde omkoopbaarheid, vinden we echter geen verband met slachtofferschap.

¹⁹ p = .001

²⁰ p = .536.

5 Belangrijkste elementen en de relatie met criminaliteit

In dit hoofdstuk bespreken we tot slot welke van de boven beschreven factoren het meest van belang zijn voor de ervaren procedurele rechtvaardigheid van politie (5.1), en kijken we naar de relatie tussen deze ervaren rechtvaardigheid en (zelfgerapporteerde) criminaliteit (5.2).

Tot dusverre hebben we voor verschillende individuele kenmerken (zoals etnische migratieachtergrond en desorganisatie) afzonderlijk gekeken in hoeverre ze samenhangen met de door jongeren ervaren procedurele rechtvaardigheid van de politie. In deze analyses zagen we dat er een verschil in ervaren rechtvaardigheid van de politie is bij jongeren met een verschillende etnisch-culturele achtergrond. De vraag die opkomt, is of deze verschillen te verklaren zijn door andere kenmerken, zoals de mate van integratie of de buurt waarin jongeren wonen.

Literatuur (zie bijlage 1 voor een bespreking) laat zien dat de ervaren procedurele rechtvaardigheid van de politie invloed heeft op crimineel gedrag. Wanneer jongeren de politie als onrechtvaardig zien, zijn zij minder geneigd zich aan de regels te houden en zullen zij eerder crimineel gedrag vertonen. In paragraaf 5.2 gaan we na of dit verband ook in onze ISRD-3 dataset inderdaad naar voren komt.

5.1 Analyse met alle elementen in beschouwing

Om zicht te krijgen of verschillen in de mate van ervaren procedurele rechtvaardigheid tussen jongeren met een verschillende etnisch-culturele achtergrond (zoals beschreven in paragraaf 3.1) veroorzaakt worden door andere kenmerken, voerden we enkele zogenaamde multivariate regressieanalyses uit. Dit zijn analyses waarin we voor verschillende elementen tegelijkertijd bepalen in hoeverre ze met procedurele rechtvaardigheid samenhangen. Zo is het bijvoorbeeld mogelijk dat verschillen tussen jongeren met een Marokkaanse en Nederlandse achtergrond met name veroorzaakt worden doordat Marokkaans-

Nederlandse jongeren vaker in buurten wonen met meer desorganisatie.

Om tot een regressiemodel te komen waarin alle relevante kenmerken tegelijkertijd worden meegenomen, zijn eerste enkele analyses uitgevoerd met een deel van de mogelijke relevante factoren. We voerden eerst afzonderlijke analyses uit met:

- alleen achtergrondkenmerken,
- achtergrondkenmerken en integratie en marginalisatie,
- achtergrondkenmerken en buurt,
- achtergrondkenmerken en politiecontact vanuit dader- of slachtofferschap.

De bevindingen van deze analyses staan in bijlage 5. De kenmerken die in deze afzonderlijke analyses een significante invloed hebben op de procedurele rechtvaardigheid, zijn meegenomen in een overkoepelende analyse. Op de bevindingen uit deze overkoepelende analyse gaan we in deze paragraaf in.

We kijken steeds naar de invloed van factoren op de ervaren procedurele rechtvaardigheid. Dit is een schaal bestaande uit het gemiddelde van de drie vragen over procedurele rechtvaardigheid.²¹

De uitkomsten van de overkoepelende regressieanalyse zijn weergegeven in tabel 5.1.

²¹ "Hoe vaak legt de politie volgens jou hun beslissing en acties uit aan jongeren?"; "Hoe vaak maakt de politie volgens jou eerlijke beslissingen als het om jongeren gaat?"; en "Denk je dat de politie in het algemeen respectvol met jongeren omgaat?"

Tabel 5.1 Uitkomsten overkoepelende regressieanalyses (Bèta's en R² van overkoepelend regressiemodel, en ter referentie model 0 met alleen etnische achtergrond en opleidingsniveau)

	model 0	model 1
Etnische achtergrond (ref = Nederlands)	β	β
Surinaams	-.065~	-.031
Marokkaans	-.119***	-.098**
Westers	-.006	.012
Niet-westers	-.157***	-.090*
Opleidingsniveau (ref = havo/vwo)	β	β
Vmbo b/k	-.209***	-.114***
Vmbo gl/tl/mavo	-.057~	-.001
Vmbo algemeen	-.165***	-.079**
Politiecontact vanuit ouderschap (ref = geen contact)		β
Wel contact		-.081*
Slachtofferschap (ref = geen slachtoffer)		β
Slachtoffer wel contact		-.023
Slachtoffer geen contact		-.006
		β
Aandeel vrienden migratieachtergrond		-.121**
Relatieve deprivatie		.047
Sociale desorganisatie buurt		-.163***
Sociale controle buurt		.108***
Adjusted R²	.106	.157

~ p < .10, * p < .05, ** p < .01, *** p < .001.

Politiecontact vanuit ouderschap, het aandeel vrienden met een migratieachtergrond, sociale desorganisatie en sociale controle in de buurt hangen allemaal samen met de mate waarin jongeren procedurele rechtvaardigheid van de politie ervaren. Naarmate jongeren meer politiecontact vanuit ouderschap hebben, meer vrienden hebben met een migratieachtergrond, en in een buurt wonen met veel sociale desorganisatie en weinig sociale controle, ervaren ze de politie als minder procedureel rechtvaardig. Samen met etnisch-culturele achtergrond en

opleidingsniveau verklaren deze factoren 16% van de verschillen tussen jongeren in ervaren procedurele rechtvaardigheid.

De verschillen tussen jongeren met een Surinaamse achtergrond of een andere niet-westerse migratieachtergrond (waaronder Turks en Antilliaans) en jongeren met een Nederlandse achtergrond nemen sterk af wanneer andere factoren in de analyse worden meegenomen. Jongeren met een Surinaamse achtergrond verschillen nu helemaal niet meer significant van jongeren met een Nederlandse achtergrond. De eerder gevonden verschillen werden dus deels (bij jongeren met een niet-westerse achtergrond) en helemaal (bij jongeren met een Surinaamse achtergrond) veroorzaakt door deze factoren.

Voor jongeren met een Marokkaanse achtergrond geldt echter dat zij nog wel significant minder procedurele rechtvaardigheid van de politie ervaren, zelfs wanneer met al deze factoren rekening wordt gehouden. De invloed van culturele achtergrond is voor deze jongeren maar iets kleiner geworden en wordt dan dus ook niet (weg)verklaard door de factoren die wij in deze analyse mee hebben kunnen nemen.

5.2 Relatie procedurele rechtvaardigheid en criminaliteit

In deze paragraaf kijken we hoe de verschillende onderdelen van de procedurele rechtvaardigheidstheorie samenhangen met door de jongere zelf gerapporteerde criminaliteit. Zoals in bijlage 1 beschreven, wordt in de literatuur de ervaren procedurele rechtvaardigheid vaak gezien als voorspellende factor van crimineel gedrag. Het is wel goed om te benoemen dat de relatie eveneens andersom kan werken: dat crimineel gedrag en mogelijk daarmee gerelateerd contact met de politie voor minder vertrouwen in (het optreden van) de politie zorgt.

De mate van criminaliteit van jongeren kunnen we afleiden op basis van veertien vragen in de ISRD-3. Jongeren werd een lijst van veertien criminele activiteiten voorgelegd, met voor elk delict de vraag of zij deze ooit in hun leven hadden gepleegd. Wanneer een jongere aangaf een delict te hebben gepleegd, werd gevraagd hoe vaak dit delict in de afgelopen twaalf maanden was gepleegd.

Op basis van deze vragen kunnen we de jongeren in onze dataset onderverdelen in vier groepen: jongeren die in het afgelopen jaar geen delict hebben gepleegd, jongeren die 1 soort delict pleegden in het afgelopen jaar, 2-4 soorten delicten in het afgelopen jaar en 5 soorten delicten of meer in het afgelopen

jaar. Tabel 5.2 geeft de verdeling van de jongeren in onze dataset over deze categorieën weer.

Tabel 5.2 Verdeling van jongeren naar criminaliteit

	Aantal	%
0 delicten	315	36
1 soort delict in afgelopen jaar	429	41
2-4 soorten delicten in afgelopen jaar	183	18
5 soorten delicten of meer in afgelopen jaar	41	5
Totaal	968	100

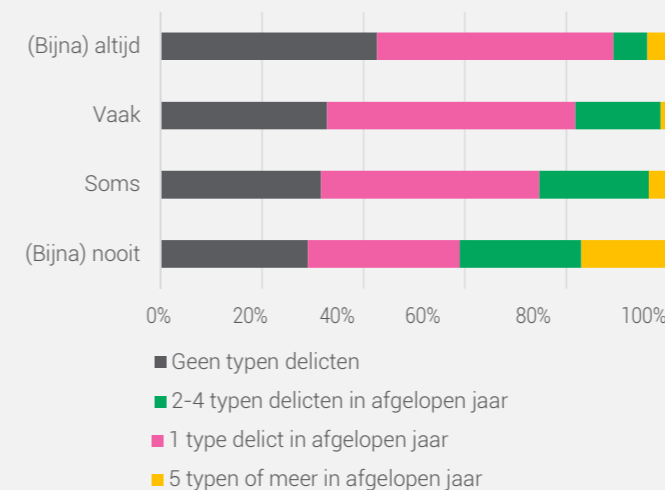
Tabel 5.3 Samenvatting procedurele rechtvaardigheid en crimineel gedrag

Achtergrond	Procedurele rechtvaardigheid				Morele afstemming					
	Respectvol omgaan	Eerlijke beslissingen	Beslissingen uitleggen	Distributieve rechtvaardigheid	Vertrouwen in snelheid	Hetzelfde denken over wat mag en niet mag	Waardering voor mening jongeren	Eens met hoe politie werkt	Weinig omkoopbaarheid	Verplichting gehoorzaamheid
relatie met crimineel gedrag	0	0	-	0	X	X	X	X	X	-

+ minder vertrouwen in procedurele rechtvaardigheid hangt samen met meer crimineel gedrag
0 elementen van procedurele rechtvaardigheid hangen niet samen met mate crimineel gedrag

Een voorbeeld van de relatie tussen ervaren rechtvaardig handelen van de politie en crimineel gedrag is te zien in figuur 5.4. Jongeren die vinden dat de politie over het algemeen geen eerlijke beslissingen maakt als het om jongeren gaat rapporteren vaker dat ze meerdere typen delicten hebben gepleegd.

Figuur 5.4 Criminaliteit naar de mate waarin de politie eerlijke beslissingen maakt (N=968)²²

22 Chi²=65,2, p<.001

Uit de analyses blijkt dat jongeren die minder vertrouwen in de procedurele rechtvaardigheid van de politie hebben over het algemeen vaker rapporteren dat zij meerdere typen delicten in het afgelopen jaar hebben gepleegd (zie de samenvatting van bevindingen in tabel 5.3). Kortom: in lijn met eerder onderzoek en de theoretische verwachting is er een relatie tussen ervaren procedurele rechtvaardigheid en crimineel gedrag. Alleen bij vertrouwen in snelheid en gepercipieerde omkoopbaarheid is er geen relatie gevonden.

Tabel 5.4 Indeling van serieuze delicten versus minder serieuze delicten

	Serieuze delicten	Minder serieuze delicten
Graffiti spuiten		X
Vernieling		X
Winkeldiefstal		X
Inbraak	X	
Fietsdiefstal	X	
Autodiefstal	X	
Iets uit een auto gestolen	X	
Bedreiging	X	
Zakkenrollen	X	
Wapens dragen		X
Deelgenomen aan een groepsgevecht		X
Mishandeling	X	
Illegaal downloaden		X
Drugs dealen	X	

Na het indelen van de verschillende delicten hebben we de jongeren in drie verschillende groepen verdeeld: geen criminaliteit, alleen minder serieuze type delicten en tenminste ook

serieuze delicten. In tabel 5.5 is te zien dat de meeste jongeren rapporteren dat zij alleen minder serieuze delicten hebben gepleegd.

Tabel 5.5 Frequentie categorieën criminaliteit

	Aantal	Procent
Geen criminaliteit	316	32,6
Alleen minder serieuze type delicten	531	54,9
Tenminste ook serieuze delicten	121	12,5
Totaal	968	100

Eerder zagen we al dat naarmate jongeren minder vertrouwen in de politie hebben zij vaker meerdere typen delicten hebben gepleegd. Nu we inzoomen op de zwaarte van de criminaliteit (zie tabel 5.6) komt ten eerste wederom een relatie tussen vertrouwen in de politie en criminaliteit naar voren. Jongeren die relatief veel vertrouwen hebben rapporteren significant vaker geen delicten te hebben gepleegd. Ten tweede zien we dat naarmate er minder vertrouwen in de politie is, de kans op met name op serieuze criminaliteit sterk toeneemt. Jongeren met alleen minder serieuze type delicten nemen hierin een soort middenpositie in.

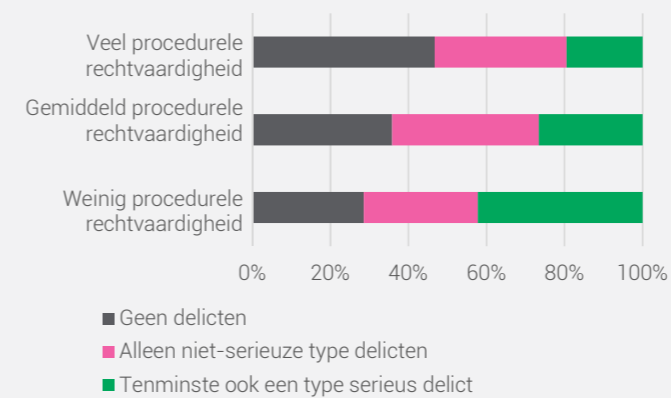
Tabel 5.6 Samenvatting procedurele rechtvaardigheid en crimineel gedrag naar ernst

		geen criminaliteit	alleen minder serieuze type delicten	tenminste ook serieuze delicten
Procedurele rechtvaardigheid	Respectvol omgaan	+	0	-
	Eerlijke beslissingen	+	0	-
	Beslissingen uitleggen	0	0	-
Distributieve rechtvaardigheid		+	0	-
	Vertrouwen in snelheid	X	X	X
Morele afstemming	Hetzelfde denken over wat mag en niet mag	+	0	-
	Waardering voor mening jongeren	+	0	-
	Eens met hoe politie werkt	+	0	-
Gepercipieerde omkoopbaarheid		X	X	X
	Verplichting gehoorzaamheid	0	0	-

+ komt relatief vaak voor 0 komt gemiddeld voor - komt relatief weinig voor (significante verschillen) X: geen significante verschillen

Figuur 5.7 laat als voorbeeld zien hoe drie onderdelen die gezamenlijk de procedurele rechtvaardigheid meten²³ samenhangen met het rapporteren van geen, niet-serieuze en serieuze delicten.

Figuur 5.7 Ernst delicten naar procedurele rechtvaardigheid (N=968)²⁴

23 De gemiddelde score op drie vragen: gaat de politie respectvol om met jongeren, maakt de politie eerlijke beslissingen en hoe vaak legt de politie hun beslissingen uit, deelden we in drie categorieën. Veel procedurele rechtvaardigheid = score 1-2, gemiddelde procedurele rechtvaardigheid = 2-3, weinig procedurele rechtvaardigheid = score 3-4.

24 $\chi^2=18,2 p=.001$

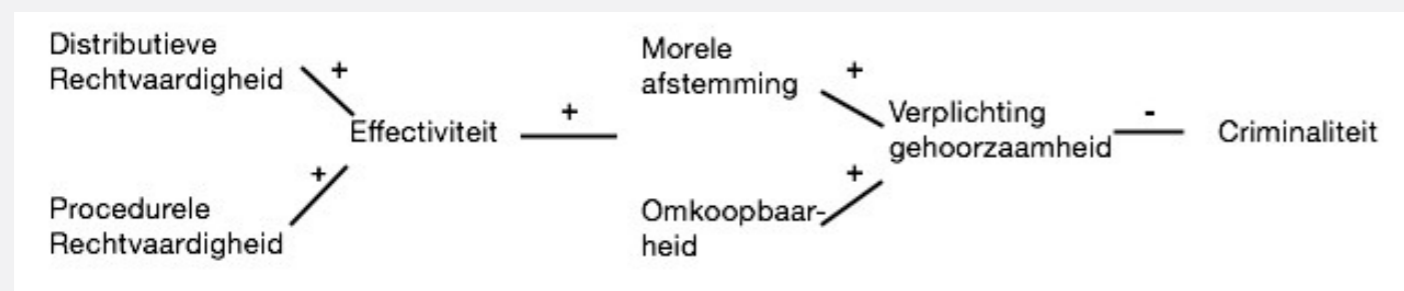

6 Samenvatting en conclusie

In dit KIS-onderzoek gaan we na in hoeverre jongeren instituties vertrouwen en welke factoren het vertrouwen van jongeren in instituties beïnvloeden. Door deze mechanismen te doorgronden willen we instituties handvatten bieden om hun relatie met jongeren te verbeteren en indien nodig het verloren vertrouwen te herstellen. In deze eerste fase van het onderzoek analyseren we de kwantitatieve data van de ISRD-3, de derde meting van een internationaal onderzoek naar (zelfgerapporteerde) criminaliteit door jongeren. In de ISRD-3 vragenlijst zijn vragen uit de zogenaamde procedurele rechtvaardigheidstheorie gesteld aan jongeren tussen de 14 en 16 jaar. Met de volgende set vragen is inzichtelijk gemaakt in hoeverre jongeren vertrouwen hebben in een rechtvaardige opstelling van de politie:

1. **Procedurele rechtvaardigheid:** in hoeverre legt de politie beslissingen en acties uit, maakt zij eerlijke beslissingen en gaat respectvol met jongeren om (3 vragen).
2. **Distributieve rechtvaardigheid:** of slachtoffers met een andere etnische achtergrond hetzelfde behandeld worden als Nederlandse slachtoffers (1 vraag).
3. **Snelheid:** hoe snel de politie ter plaatse zal zijn na een melding van een geweldsdelict of inbraak (1 vraag).
4. **Morele afstemming:** of jongeren over het algemeen hetzelfde denken over wat mag en niet mag als de politie, of de politie waardering heeft voor de mening van jongeren en of de jongeren het eens zijn met hoe de politie werkt (3 vragen).
5. **Inschatting omkoopbaarheid:** wordt de politie omgekocht en zo ja hoe vaak (1 vraag).
6. **Verplichting gehoorzaamheid:** in welke mate de jongere zich verplicht voelt om te doen wat de politie zegt, zelfs als hij niet begrijpt waarom of het niet eens is met de reden waarom (1 vraag).

Onderstaande figuur laat de veronderstelde relaties van bovengenoemde elementen binnen de procedurele rechtvaardigheidstheorie zien.

+ = positieve samenhang - = negatieve samenhang²⁵

²⁵ Criminaliteit staat in dit figuur, vergelijkbaar met de lijn van eerdere literatuur, als uitkomstmaat. Zoals al meerdere keren is benoemd in het onderzoek, is het mogelijk dat er ook een omgekeerde beïnvloeding plaatsvindt: dat jongeren vanwege hun criminele gedrag minder vertrouwen in de (rechtvaardigheid van de) politie hebben.

In deze samenvatting geven we antwoord op de drie overkoepelende onderzoeksvragen die we in deze notitie hebben beantwoord:

1. In hoeverre is er bij jongeren sprake van vertrouwen in de politie?
2. Zijn er hierin verschillen tussen jongeren met een verschillende culturele achtergrond?
3. Welke factoren zorgen voor meer of minder vertrouwen in de politie?

En trekken we aan de hand hiervan conclusies over het onderzoek.

6.1 In hoeverre is er bij jongeren sprake van vertrouwen in de politie?

Procedurele rechtvaardigheid

Tegen de helft van de jongeren aan dat de politie soms respectvol met jongeren omgaat, eerlijke beslissingen neemt en haar beslissingen en acties uitlegt. Rond één derde van de jongeren stelt dat deze situaties vaak voorkomen. Een kleiner aandeel van de jongeren kiest de meer extreme antwoorden door te stellen dat de politie (bijna) nooit respectvol met jongeren omgaat, eerlijke beslissingen neemt en haar beslissingen en acties uitlegt (10-19%) of dit (bijna) altijd doet (7-8%).

Tabel 6.1 Ervaren procedurele rechtvaardigheid, n = 968

	Over het algemeen respectvol omgaan met jongeren	Eerlijke beslissingen als het om jongeren gaat	Beslissingen en acties uitleggen aan jongeren
(Bijna) nooit	11%	10%	19%
Soms	48%	44%	43%
Vaak	34%	38%	30%
(Bijna) altijd	7%	8%	7%
Totaal	100%	100%	100%

Distributieve rechtvaardigheid

Jongeren is de volgende vraag gesteld: Als slachtoffers een misdaad aangeven bij de politie, denk je dat de politie slachtoffers met een andere etnische achtergrond hetzelfde behandelt als Nederlandse slachtoffers? Zes op de tien jongeren stellen dat de politie iedereen gelijk behandelt. Vier op de tien jongeren geven aan dat de politie sommige groepen slechter behandelt.

De jongeren die denken dat de politie sommige groepen slechter behandelt, is gevraagd om wat voor groepen het dan gaat. Zij geven op deze vervolgvraag aan dat voornamelijk 'buitenlanders', mensen met een getinte of donkere huidskleur, 'Turken en Marokkanen' en 'Marokkanen' slechter behandeld worden.

Snelheid politie

Jongeren is de volgende vraag gesteld: Als bij jou in de buurt een geweldsdelict of inbraak plaatsvindt en de politie wordt gebeld, hoe snel denk je dat de politie er dan is? Waarbij jongeren een score konden geven van 0 extreem langzaam tot 10 extreem snel. De meeste jongeren geven de snelheid een 5 t/m 8, waarbij een 7 het meest gegeven is.

Tot slot laat analyse van de gehele internationale dataset zien dat het vertrouwen van Nederlandse jongeren in de politie (gebaseerd op de constructen procedurele en distributieve rechtvaardigheid en de snelheid van de politie) iets groter is dan gemiddeld in de 25 onderzochte (voornamelijk Europese) landen.

Morele afstemming

Ongeveer de helft van de jongeren vindt dat de politie over het algemeen hetzelfde denkt over wat wel en niet mag en is het over het algemeen eens met hoe de politie werkt. Minder vaak vinden jongeren dat de politie waardering heeft voor de mening van jongeren. Iets meer dan een derde van de jongeren geeft aan dat deze waardering er niet is. Ongeveer een derde van de jongeren is het bij alle drie de gehanteerde stellingen 'niet eens, niet oneens'.

Tabel 6.2 Morele afstemming, n=966-967

	De politie denkt in het algemeen hetzelfde over wat mag en niet mag als ik.	De politie heeft waardering voor de mening van jongeren.	Over het algemeen ben ik het eens met hoe de politie werkt.
Helemaal mee oneens	6%	11%	7%
Mee oneens	14%	25%	13%
Niet eens, niet oneens	30%	34%	31%
Mee eens	40%	25%	40%
Helemaal mee eens	9%	3%	7%
Totaal	100%	100%	100%

Inschatting omkoopbaarheid

De jongeren is de volgende vraag voorgelegd: Denk je dat de politie omgekocht wordt, en zo ja, hoe vaak? Antwoorden konden

variëren van 0 nooit tot 10 altijd. De meeste jongeren denken dat de politie niet heel vaak wordt omgekocht, zij geven een score tussen de 0 en de 3 (65% van de jongeren). Een redelijk deel geeft een score van 4 of 5 (19%). En maar een relatief klein deel geeft een score tussen de 6 en de 10 (16%).

Verplichting tot gehoorzamen

Jongeren is gevraagd op een schaal van 0 (helemaal niet mijn plicht) tot 10 (absoluut mijn plicht) aan te geven in welke mate ze zich verplicht voelen om te doen wat de politie zegt, zelfs als ze de redenen van de politie niet snappen of het er niet mee eens zijn. De meeste jongeren geven een antwoord tussen de 5 en de 10. Ze zijn dus meer geneigd te stellen dat het je plicht is te doen wat de politie zegt, dan dat dit helemaal je plicht niet is. Van de jongeren geeft maar 18% een antwoord van 0-4.

6.2 Zijn er hierin verschillen tussen jongeren met een verschillende etnisch-culturele achtergrond?

Wanneer we naar verschillen tussen jongeren met een verschillende etnisch-culturele achtergrond kijken, zien we dat jongeren met een Marokkaanse achtergrond over het algemeen minder vertrouwen in de politie hebben dan jongeren met een andere achtergrond. Zij vinden bijvoorbeeld relatief vaak dat de politie slachtoffers met een andere etnische achtergrond slechter behandelt: zes op de tien jongeren met een Marokkaanse achtergrond geeft dit aan (tegen vier op de tien van alle jongeren). Jongeren met een Nederlandse achtergrond en jongeren met een westerse migratieachtergrond verschillen weinig van elkaar en hebben de meest positieve houding tegenover de politie. Al is het goed om te benoemen dat ook van deze jongeren een aanzienlijk aandeel denkt dat de politie slachtoffers met een andere etnische achtergrond slechter behandelt: 34% van de jongeren met een Nederlandse achtergrond en 51% van de jongeren met een westerse migratieachtergrond geven dit aan. Jongeren met een Surinaamse en of een 'overige niet-westerse migratieachtergrond' nemen tot slot over het algemeen een middenpositie in als het gaat om vertrouwen in de politie.

Tabel 6.3 Samenvatting relatie administratieve culturele achtergrond en procedurele rechtvaardigheidstheorie

Achtergrond	Procedurele rechtvaardigheid					Morele afstemming				
	Respectvol omgaan	Eerlijke beslissingen	Beslissingen uitleggen	Distributieve rechtvaardigheid	Vertrouwen in snelheid	Hetzelfde denken over wat mag en niet mag	Waardering voor mening jongeren	Eens met hoe politie werkt	Weinig omkoopbaarheid	Verplichting gehoorzaamheid
Nederlands	+	+	+	+	X	0	+	+	+	+
Marokkaans	-	-	-	-	X	-	-	-	0	-
Surinaams	-	-	0	0	X	-	0	0	-	-
Westers migratie	+	+	+	0	X	0	+	+	+	+
Overig niet westers migratie	-	-	0	-	X	0	0	0	0	-

+ relatief hoge score 0 gemiddelde positie – relatief lage score (significante verschillen) X geen verschil tussen jongeren met een verschillende etnisch-culturele achtergrond

6.3 Welke factoren zorgen voor meer of minder vertrouwen in de politie?

Het is mogelijk dat andere (mediërende) factoren (deels) de oorzaak zijn van verschillen in vertrouwen naar etnisch-culturele achtergrond. We zijn daarom nagegaan welke factoren ook van invloed zijn op de mate van vertrouwen in de politie en of verschillen naar etnisch-culturele achtergrond hierdoor kleiner worden. Jongeren die op het vmbo b/k zitten, die in buurten wonen met veel criminaliteit en verloedering en jongeren met een hoog aandeel vrienden met een migratieachtergrond hebben relatief weinig vertrouwen in de procedurele rechtvaardigheid van de politie hebben. Ook, maar iets minder, van invloed zijn de mate van sociale controle in de buurt en contact met de politie vanwege het plegen van een delict. Verschillen tussen jongeren met een verschillende etnisch-culturele achtergrond – dat jongeren met een Marokkaanse of overig niet-westerse migratieachtergrond minder vertrouwen hebben – blijven bestaan wanneer ook andere factoren in beschouwing worden genomen. Deze factoren zijn dus niet de oorzaak van deze verschillen.

Tabel 6.4 Factoren die samenhangen met minder vertrouwen in de politie

relevante achtergrondkenmerken	relevante andere factoren
vmbo b/k (ref = havo/vwo)	Sociale desorganisatie buurt (criminaliteit, verloedering)
vmbo algemeen (ref = havo/vwo)	Aandeel vrienden migratieachtergrond
Marokkaanse achtergrond (ref = Nederlands)	Sociale controle buurt
Overig niet-westerse migratieachtergrond (ref = Nederlands)	Contact politie vanuit ouderschap (ref = geen contact)

Ref = referentiecategorie, de categorie waarmee we vergelijken. Bijvoorbeeld: jongeren met een VMBO b/k niveau hebben minder vertrouwen dan jongeren met een havo/vwo niveau.

6.4 Conclusie

De procedurele rechtvaardigheidstheorie is ontwikkeld vanuit het perspectief van volwassenen. Uitgangspunt van de theorie is dat vertrouwen in een rechtvaardig optreden van de politie tot gevolg heeft dat mensen de politie als legitiem ervaren en eerder bereid zijn om de politie te gehoorzamen (Sunshine & Tyler, 2003). Aan de andere kant zal slecht politiedrag en oneerlijke behandeling de samenwerking met de politie ondermijnen waardoor mensen minder geneigd zijn de wet na te leven (Hough, 2010; Jackson et al, 2012). Tot nu toe is nog niet onderzocht of dit mechanisme ook voor jongeren geldt. Hebben jongeren vertrou-

wen in de politie en hoe beïnvloedt dat hun houding tegenover de wet? In de Internationale Self Report study naar jeugdcriminaliteit (ISR-3) is voor het eerst onderzocht hoe jongeren in de leeftijd van 14-16 jaar het contact met de politie ervaren en hoe dit hun perceptie van rechtvaardig handelen van de politie naar jongeren beïnvloedt. Het onderzoek is uitgevoerd in 25 landen onder jongeren in het voortgezet onderwijs. In dit rapport presenteren we de cijfers voor de Nederlandse jongeren.

De resultaten van het onderzoek laten zien dat als jongeren van mening zijn dat de politie rechtvaardig handelt dit leidt tot meer bereidheid om zich aan de wet te houden en te doen wat de politie van hen vraagt. Jongeren die van mening zijn dat de politie hen niet rechtvaardig behandelt zijn juist minder geneigd zijn om de politie te gehoorzamen. Daarnaast zijn deze jongeren vaker van mening dat de politie en zichzelf verschillend denken over morele kwesties. Ook is er vaker sprake van een negatiever beeld over de politie, ze hebben minder vertrouwen in de competenties van de politie en denken vaker dat de politie omkoopbaar is. We kunnen dus concluderen dat de relatie tussen vertrouwen in de politie en perceptie van de legitimiteit van de politie voor jongeren hetzelfde is als in eerder onderzoek gevonden werd voor volwassenen. Jongeren die vertrouwen hebben in de politie blijken ook minder vaak een delict te plegen. Dit bevestigt dat ook voor jongeren geldt dat wantrouwen tegen de politie leidt tot minder bereidheid om de wet na te leven. Jongeren met minder vertrouwen plegen niet alleen vaker een delict, maar ook vaker ernstiger delicten.

De meeste jongeren zijn van mening dat de politie veelal respectvol met jongeren omgaat (procedurele rechtvaardigheid). Toch zijn twee op de vijf jongeren van mening dat de politie anders optreedt naar jongeren met een niet-westerse migratieachtergrond (distributieve rechtvaardigheid). Ze zijn van mening dat jongeren met een getinte huid, zoals jongeren met een Turkse of Marokkaanse achtergrond, vaker slechter behandeld worden. Deze ervaring speelt het sterkst bij jongeren met een Marokkaanse achtergrond, zij zijn relatief vaak van mening dat de politie jongeren met een andere etnische achtergrond slechter behandelt en hebben ook het minste vertrouwen in de politie. Dit betekent echter niet dat deze opvatting helemaal niet voorkomt onder jongeren met een Nederlandse achtergrond. Ook van hen denken er drie op de tien dat de politie sommige groepen minder goed behandelt. Over het algemeen zijn de jongeren met een Nederlandse achtergrond en jongeren met een westerse migratieachtergrond wel positiever gestemd over de politie; zij hebben het meeste vertrouwen in de politie. Tussen deze twee uitersten bevinden de andere jongeren met een migratieachtergrond zich.

Literatuurlijst

Opvallend is dat er geen verschil is wat betreft sekse. De context, zoals de school en de buurt waarin jongeren opgroeien, is wel van belang. Hoe hoger de opleiding van jongeren, hoe meer vertrouwen ze hebben. Op het vmbo hebben jongeren minder vertrouwen in de rechtvaardigheid en de competenties van de politie. De buurt speelt ook een rol, als jongeren in een kansarme buurt opgroeien waar sprake is van veel criminaliteit en weinig sociale controle, is er minder vertrouwen in het rechtvaardig optreden van de politie.

Doordat jongeren met een niet-westerse migratieachtergrond relatief minder vertrouwen in de politie hebben en jongeren een deze achtergrond relatief vaak een islamitisch geloof hebben, komt ook uit onze analyses naar voren dat jongeren met een islamitisch geloof minder vertrouwen in de politie hebben. De mate van integratie van jongeren met een migratieachtergrond speelt ook een rol. Dat wil zeggen dat als thuis gesproken wordt in de taal van het land van herkomst en/of als jongeren vooral vrienden hebben met een migratieachtergrond er minder vertrouwen is in zowel het rechtvaardig optreden van de politie als in hun competenties.

Het onderzoek is uitgevoerd op scholen in de derde en vierde klas van het voortgezet onderwijs. De meeste jongeren zijn niet daadwerkelijk in contact geweest met de politie. We meten dan ook niet het daadwerkelijke handelen van de politie, maar de beeldvorming van jongeren over de politie. Aangezien sommige jongeren wel in aanraking zijn gekomen met de politie vanwege het plegen van een overtreding of als slachtoffer, is nagegaan of dit een verschil uitmaakt. Het blijkt dat jongeren met politiecontact vanwege het plegen van een overtreding minder vertrouwen in de politie hebben dan jongeren die geen contact hebben gehad met de politie. Bij slachtofferschap ligt dit gedifferentieerder. Niet alle jongeren die slachtoffer zijn van een delict melden dit bij de politie. Jongeren die slachtoffer zijn geweest en dit niet gemeld hebben, blijken minder vertrouwen te hebben dan jongeren die slachtoffer zijn geweest en dit wel gemeld hebben. Dit duidt erop dat jongeren alleen melden als zij voldoende vertrouwen in de politie hebben.

We concluderen op basis van dit eerste deel van het onderzoek dat er onder jongeren redelijk veel vertrouwen in het optreden van de politie is. Tegelijkertijd heeft een aanzienlijk deel van de jongeren, ongeacht hun achtergrond, het gevoel dat de politie slachtoffers met een migratieachtergrond slechter behandelt. En een redelijk deel van alle bevroagde jongeren denkt niet dat de politie waardering heeft voor de mening van jongeren. Hiernaast heeft het onderzoek laten zien dat het vertrouwen in de politie niet bij alle jongeren even groot is. Jongeren met minder vertrouwen in een rechtvaardige politie wonen vaker

in buurten waar veel sprake is van criminaliteit en minder sociale controle. Het gaat relatief vaak om jongeren met een niet-westerse migratieachtergrond, die het gevoel hebben dat zij minder rechtvaardig behandeld worden dan jongeren met een Nederlandse achtergrond. Deze bevindingen bevestigen de theoretische veronderstelling van de procedurele rechtvaardigheidstheorie dat er bepaalde groepen jongeren zijn die vaker het gevoel hebben niet rechtvaardig behandeld te worden door de autoriteiten, in dit onderzoek de politie.

Zoals eerder gesteld toont dit deelonderzoek aan dat dit tot gevolg kan hebben dat deze jongeren zich minder geneigd voelen zich te conformeren aan de regels van de politie, hetgeen ervoor kan zorgen dat ze eerder de wet overtreden en in aanraking komen met de politie. Hetgeen vervolgens weer tot een gevoel van onrechtvaardige behandeling kan leiden. Er ontstaat een vicieuze cirkel. Willen we deze vicieuze cirkel doorbreken dan is het zaak dat instituties - in dit geval de politie - de relatie die zij met deze jongeren hebben verbetert en indien nodig het verloren vertrouwen herstelt.

In het tweede deel van het onderzoek, waarin we met een veertigtal jongeren spreken, gaan we dieper in op de factoren die het vertrouwen van jongeren beïnvloeden. Zo krijgen we nog meer zicht op factoren die ervoor zorgen dat jongeren met een migratieachtergrond minder vertrouwen in de politie hebben. Deze resultaten nemen we mee naar het derde onderdeel – specifiek gericht op het versterken van het vertrouwen – waarin we spreken met de politie en enkele maatschappelijke organisaties.

Arends, J. & Schmeets, H. (2015). Sociaal en institutioneel vertrouwen in Nederland. Den Haag: Centraal Bureau voor de Statistiek.

Bradford, B. (2014). Policing and social identity: Procedural justice, inclusion and cooperation between police and public. *Policing and society*, 24(1), 22-43.

Bradford, B., Murphy, K., & Jackson, J. (2014). Officers as mirrors policing, procedural justice and the (re) production of social identity. *British journal of criminology*, azu021.

European Union Agency for Fundamental Rights (EUAFR; 2017). Second European Union Minorities and Discrimination Survey: Muslims – Selected findings. Luxemburg: Publications Office of the European Union.

Farran, D., Hough, M., Murray, K. & McVie, S. (2018 in press). *Social cohesion and crime among adolescents in Europe and the US*. Springer.

Gau, J. M., Corsaro, N., Stewart, E. A., & Brunson, R. K. (2012). Examining macro-level impacts on procedural justice and police legitimacy. *Journal of Criminal Justice*, 40(4), 333-343.

Gau, J. M., & Brunson, R. K. (2010). Procedural justice and order maintenance policing: A study of inner city young men's perceptions of police legitimacy. *Justice quarterly*, 27(2), 255-279.

Gau, J. M. (2014). Procedural justice and police legitimacy: A test of measurement and structure. *American Journal of Criminal Justice*, 39(2), 187-205.

Hinds, L. (2009). Youth, police legitimacy and informal contact. *Journal of police and criminal psychology*, 24(1), 10-21.

Jackson, S., & Fondacaro, M. (1999). Procedural justice in resolving family conflict: Implications for youth violence prevention. *Law & Policy*, 21(2), 101-127.

Hough, M., Jackson, J., & Bradford, B. (2013). Legitimacy, trust and compliance: An empirical test of procedural justice theory using the European Social Survey.

Murphy, K. (2015). Does procedural justice matter to youth? Comparing adults' and youths' willingness to collaborate with police. *Policing and Society*, 25(1), 53-76.

Nix, J., Wolfe, S. E., Rojek, J., & Kaminski, R. J. (2015). Trust in the police: The influence of procedural justice and perceived collective efficacy. *Crime & Delinquency*, 61(4), 610-640.

Steketee, M., Gaag, R. van der & Wolthuis, A. (2016) Jeugdcriminaliteit onder migranten. Internationale vergelijking zelfrapportage en beleid. Utrecht: KIS/Verwey-Jonker Instituut.

Sunshine, J., & Tyler, T. R. (2003). The role of procedural justice and legitimacy in shaping public support for policing. *Law and Society Review*, 37(3), 513-547.

Tyler, T. R., & Wakslak, C. J. (2004). Profiling and police legitimacy: Procedural justice, attributions of motive, and acceptance of police authority. *Criminology*, 42(2), 253-282.

Bijlage 1

Procedurele rechtvaardigheidstheorie, een kort overzicht van literatuur

Rawls (2006) beschrijft in zijn theorie van rechtvaardigheid dat er in functionerende samenlevingen kosten en baten zijn, welke verdeeld moeten worden onder de burgers. De autoriteiten krijgen de macht deze kosten en baten te verdelen. Dit moet op een rechtvaardige manier gebeuren, anders zullen de burgers de autoriteiten niet accepteren (Rawls, 2006). Dit gevoel van rechtvaardigheid hebben wij al van jongs af aan, hoewel we dan vaker spreken van 'eerlijk' versus 'oneerlijk'. Wanneer de burgers de autoriteiten niet accepteren zullen zij zich miskent voelen in een persoonlijke of materiele vorm; zij zullen zich onrechtvaardig en oneerlijk behandeld voelen. In dit geval komen zij in verzet. Dit verzet kan in verschillende vormen voorkomen van vrij klein verzet, zoals het niet luisteren naar de politie tot zeer heftig verzet. Zoals de nationale ombudsman het verwoordt; aan revoluties en oorlogen ligt een oordeel van onrechtvaardigheid ten grondslag¹.

Er is veel literatuur te vinden over oordelen van rechtvaardigheid wanneer burgers en autoriteiten met elkaar omgaan. Hierin ligt de basis van de procedurele rechtvaardigheidstheorie (Gau, Corsaro, Stewart & Brunson, 2012). De procedurele rechtvaardigheidstheorie focust zich op de rechtvaardige en respectvolle behandeling van burgers, dat voor vertrouwen in en legitimiteit van autoriteiten zorgt. Het gaat hier niet alleen om het uiteindelijke resultaat, maar ook of de procedure die tot dit resultaat geleid heeft rechtvaardig was. Verschillende wetenschappers stellen dat morele afstemming met de autoriteit een van de belangrijkste factoren is die zou zorgen voor meer legitimiteit (Hough, Jackson & Bradford, 2013). De politie wordt als legitiem gezien wanneer de burgers hen zien als een morele autoriteit, die in staat is de vrede te bewaren en er voor zorgt dat de wet wordt nageleefd. Deze legitimiteit gaat verder dan alleen het vrezen voor de autoriteit, maar impliceert een diepgaand respect (Gau, Corsaro, Stewart & Brunson, 2012; Hinds 2009).

Legitimiteit van een autoriteit heeft als gevolg dat burgers meer bereid zijn mee te werken met deze autoriteit (Gau, Corsaro, Stewart & Brunson, 2012). Vertrouwen in en legitimiteit van de

politie zorgt voor het naleven van de wet en samenwerken met de politie (Gau, 2013; Hough, Jackson & Bradford, 2013; Hinds, 2009; Tyler & Wakslak, 2004).

Sommige wetenschappers suggereren dat er een extra belangrijk element aan de rechtvaardige behandeling door autoriteiten zit; namelijk, door een rechtvaardige behandeling zou de autoriteit impliciet status verlenen aan een persoon en aangeven dat deze een volwaardig lid van de samenleving is. Wanneer bijvoorbeeld de politie een persoon rechtvaardig behandelt, geeft de politie als het ware een sein af dat men deze persoon respecteert en niet tot een gemarginaliseerde groep behoort. De persoon, op zijn beurt, zal zich door dit signaal meer identificeren met de meerderheid en de normen en waarden van deze groep meer internaliseren en naleven (Bradford 2014; Hough, Jackson & Bradford, 2013).

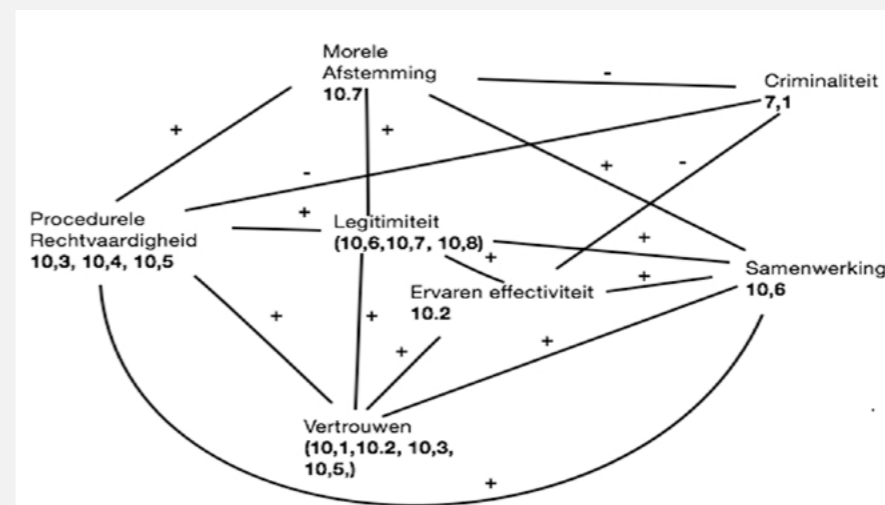
In dit KIS-onderzoek gaan we na welke factoren het vertrouwen van jongeren in instituties beïnvloeden. Door deze mechanismen te doorgronden willen we instituties handvatten bieden om hun relatie met jongeren te verbeteren en indien nodig het verloren vertrouwen te herstellen. In deze fase van het onderzoek gebruiken we de kwantitatieve data van de ISRD-3 waarin de politie de enige instantie is die aan bod komt in de vragenlijst. De politie is in dit onderzoek een van de instanties waarin wij geïnteresseerd zijn, en wij zullen ons hier in deze fase en analyse op richten.

Het gevoel dat de politie er ook voor de (kwetsbare) jongeren is zou kunnen zorgen voor meer binding met de samenleving. Ook zou het voor hulpinstanties makkelijker zijn om de (soms kwetsbare) jongeren te bereiken als zij meer vertrouwen in de politie hebben. De procedurele rechtvaardigheidstheorie kan ons helpen bij het onderzoeken van welke factoren bijdragen aan het vertrouwen of wantrouwen van de politie. Zo komt uit de literatuur naar voren dat procedurele rechtvaardigheid zorgt voor meer vertrouwen in de politie, dit legt de basis voor burgers voor het zien van de politie als legitiem. Daarbij zorgen vertrouwen en legitimiteit ervoor dat burgers bereid zijn mee te werken met de politie en zorgt het voor minder deviant gedrag. Hieronder zullen wij verder in gaan op voorgaand literatuur met betrekking op de politie.

Voorgaande literatuur

Er is al veel onderzoek gedaan naar procedurele rechtvaardigheid. In de literatuur kijkt men voornamelijk naar procedurele rechtvaardigheid omdat zij denken dat dit een bijdrage kan leveren aan de verklaring van criminaliteit en/of samenwerking met de politie. De verschillende verbanden die terug te vinden zijn in de literatuur zijn weergegeven in Tabel B 1.1 en worden hieronder besproken.

Tabel B1.1, Samenhang variabelen van de procedurele rechtvaardigheid theorie volgens de literatuur.

+ = positieve samenhang, - = negatieve samenhang

Tabel B1.2 geeft een concluderend overzicht van de samenhang tussen de elementen van de procedurele rechtvaardigheidstheorie, zoals gevonden in de literatuur.

Onderstaand gaan we nader op de bevindingen in.

Tabel B1.2 Positieve en negatieve samenhang tussen procedurele rechtvaardigheid factoren in de literatuur.

	A. Procedurele rechtvaardig- heid	B. Vertrouwen	C. Ervaren effectiviteit	D. Legitimiteit	E. Morele afstemming	F. Samen- werking	G. Criminaliteit
Procedurele rechtvaardigheid	0	0	0	0	0	0	0
Vertrouwen	+	0	0	0	0	0	0
Ervaren effectiviteit		+	0	0	0	0	0
Legitimiteit	+	+	+	0	0	0	0
Morele afstemming	+	0	0	+	0	0	0
Samenwerking	+	+	+	+	+	0	0
Criminaliteit	-	0	-	-	-	0	0

+ = positieve samenhang, 0 = geen samenhang - = negatieve samenhang

¹ https://www.nationaleombudsman.nl/uploads/soorten_rechtvaardigheid.pdf

A. PROCEDURELE RECHTVAARDIGHEID

Uit verschillende onderzoeken blijkt dat procedurele rechtvaardigheid een positief effect² heeft op het vertrouwen dat men heeft in de politie (Gau, 2013). Zo concludeerden Nix et al (2011) in hun onderzoek dat procedurele rechtvaardigheid voorafgaat aan vertrouwen. Procedurele rechtvaardigheid heeft eveneens een positieve samenhang met de legitimiteit van de politie³. Ook wordt er een positief verband tussen procedurele rechtvaardigheid en samenwerking met de politie gevonden (Hough, Jackson & Bradford, 2013). Zo liet Gau (2013) in zijn artikel zien dat procedurele rechtvaardigheid samenhangt met het gehoorzamen van de politie, maar ook dat procedurele rechtvaardigheid positief samenhangt met vertrouwen in de politie, wat ook zorgde voor het meer gehoorzamen van de politie. Daarbij laten meerdere artikelen een negatief verband zien tussen procedurele rechtvaardigheid en deviant gedrag⁴. Procedurele rechtvaardigheid zou dus zorgen voor meer vertrouwen, legitimiteit en samenwerking met de politie, maar voor minder deviant gedrag (zie Tabel 1).

B. VERTROUWEN IN DE POLITIE

Vertrouwen in de politie hangt ook positief samen met procedurele rechtvaardigheid⁵. Daarbij heeft vertrouwen net als procedurele rechtvaardigheid een positieve samenhang met de legitimiteit van de politie⁶ en met morele afstemming met de politie⁷. Daarnaast heeft vertrouwen een positieve samenhang met de samenwerking met de politie. Volgens het onderzoek van Bradford (2013) kan dit echter verschillen tussen volwassenen en jongeren. Vertrouwen in de politie kan dus zorgen voor meer legitimiteit, morele afstemming, en samenwerking met de politie.

C EN D. LEGITIMITEIT EN ERVAREN EFFECTIVITEIT VAN DE POLITIE

Verschiedende studies laten zien dat de legitimiteit van de politie positief samenhangt met de bereidheid van medewerking van de burgers met de politie⁸. Zo laat het onderzoek van Bradford (2014) zien dat men meer bereid is om samen te werken met de politie als zij gezien worden als legitiem. Daarbij zijn mensen meer bereid om samen te werken met de politie als zij vonden

dat deze effectief te werk ging. Dit is volgens de schrijver een rationeel gevolg: wanneer men de politie effectiever vindt, heeft men meer respect voor de politie, ziet men de politie als meer legitiem en zal men sneller bereid zijn samen te werken met de politie. Murphy (2015) vond ook een verband tussen ervaren effectiviteit, legitimiteit en samenwerking. Ervaren effectiviteit heeft een positieve samenhang met legitimiteit van en de bereidwilligheid om samen te werken met de politie. In de literatuur wordt soms vertrouwen en effectiviteit gezamenlijk gemeten⁹ omdat beide de mate van medewerking beïnvloeden.

E. MORELE AFSTEMMING

Uit het onderzoek van Hough, Jackson & Bradford (2013) komt naar voren dat morele afstemming met de politie een sterke samenhang heeft met samenwerking met de politie. Zo stellen zij in hun artikel dat morele afstemming zowel een voorspeller als een schakel is tussen vertrouwen in de procedurele rechtvaardigheid van de politie (en daarbij effectiviteit) en de kans dat iemand een delict pleegt. Daarbij zorgt overeenstemming over normen en waarden voor minder deviant gedrag bij de burgers.

F EN G SAMENWERKING EN CRIMINALITEIT

Samenwerking met de politie en criminaliteit wordt vaak meegenomen in de literatuur omdat men verwacht dat deze beïnvloed worden door procedurele rechtvaardigheid en bijbehorende factoren. Uit bovenstaande komt naar voren dat er inderdaad verwacht wordt dat deze twee factoren beïnvloed worden (Zie o.a. Murphy, 2015; Hough et al., 2013; Gau, 2013).

Bijlage 2

Een beschrijving van de data uit de ISRD-3

Het ISRD-project is opgezet om een longitudinale studie te ontwikkelen. Tot dusverre zijn er drie cross-sectionele metingen geweest. De eerste ISRD-data zijn verzameld in 1992-1993 in dertien verschillende landen, de tweede data in 2006-2007 in 31 verschillende landen, de derde data tussen 2012-2016 in meer dan 35 landen. In dit onderzoek maken we gebruik van de ISRD data van de derde meting (ISRD-3).

De ISRD-vragenlijst wordt op twee verschillende manieren afgenomen: online of met pen en papier. Er bleek geen significant verschil tussen de resultaten door het gebruik van de twee typen dataverzamelingmethoden te zijn. Wel betreft een verschil dat de computerversie enkele vervolgvragen had die niet in de papieren variant zijn opgenomen.

In de vragenlijst wordt er naar tien verschillende onderwerpen gevraagd: demografische achtergrond, familie, school, slachtofferschap, vrije tijd en leeftijdsgenoten, percepties en attitudes, zelf-gerapporteerde overtredingen, middelengebruik, institutionele anomie sterkte en procedurele rechtvaardigheid.

BESCHRIJVING VAN DE NEDERLANDSE DATASET

In Nederland zijn de data voor de ISRD-3 tussen maart 2015 en maart 2016 verzameld binnen het project 'Understanding and Preventing Youth Crime' [UPYC]. Dit project omvat zes landen: Engeland, Frankrijk, Duitsland, Nederland, Schotland en de Verenigde Staten. In het project UPYC worden naast de ISRD ook data op docent- en school-level verzameld.

BENADEREN SCHOLEN EN RESPONS

De vragenlijst is in de eerste vier klassen van de middelbare school afgenomen bij verschillende opleidingsniveaus. Speciaal onderwijs, internationale scholen, en hele kleine scholen werden buiten beschouwing gelaten. De helft van de vragenlijsten is in Amsterdam en Den Haag afgenomen, de andere helft in verschillende kleine en middelgrote steden (waarover later meer). De scholen zijn benaderd middels een brief van de Vrije Universiteit Amsterdam en het Verwey-Jonker Instituut. Deze brief was geadresseerd aan de directeuren van de verschillende scholen, en bevatte naast een toelichting de vraag of de scholen

wilden participeren in het ISRD-project. Vaak werd daarna nog een e-mail gestuurd of gebeld naar de scholen.

De respons in Nederland was 19%. Van de scholen die benaderd zijn, heeft de helft van de scholen in Amsterdam en meer dan de helft van de scholen in Den Haag (57%) geweigerd te participeren. Als er een reden werd gegeven voor de weigering was de meest voorkomende reden dat de school te veel benaderd werd voor onderzoek of al participeerden in andere studies (62%). De respons binnen de klassen was voor de eerste tot en met derde klassen 86%, voor de vierde klas was dit 91%.

VELDWERK OP DE SCHOLEN

De vragenlijsten werden afgenomen tijdens een lesuur. Wanneer de vragenlijst online werd afgenomen werd dit in een computerlokaal gedaan. In de meeste gevallen waren er docenten aanwezig tijdens het afnemen van de vragenlijst (88%), in sommige gevallen alleen in de eerste paar minuten (9%), en soms was er geen docent aanwezig (3%). Eventuele vragen over de vragenlijst werden behandeld door de onderzoeksbegeleider. In enkele gevallen waren er technische problemen waardoor de gehele klas moest wachten voordat zij de vragenlijst in konden vullen. Ook het laden van de volgende pagina met vragen was soms problematisch. Voor een respondent resulteerde dit in het vroegtijdig stoppen met de vragenlijst.

De snelste tijd voor het invullen was 25 minuten, maar enkele respondenten hadden twee uur nodig om de vragenlijst af te ronden. Dit had onder andere te maken met verschillende vragenlijsten voor verschillende klassen. Er zijn drie versies van de ISRD3:

- een standaard onlineversie voor de eerste en tweede klassen,
- een standaard onlineversie met extra vragen over de politie voor de derde en vierde klassen en
- een speciale versie voor de praktijkgerichte onderwijsklassen (PRO), deze bevatte geen vervolgvragen.

Vooral de hogere opleidingsniveaus hadden een snellere invultijd.

2 De richting van een effect is vrijwel nooit zeker vanwege een gering aantal longitudinale studies. Sommige studies spreken echter wel van invloed of effect, wij nemen dit over.

3 Murphy, 2015; Bradford, 2014; Bradford, Murphy & Jackson, 2014; Gau, 2013; Nix et al, 2013; Gau & Corsaro, 2012

4 Hough, Jackson, Bradford, 2013; Gau, 2013; Jackson & Fondacaro, 1999

5 Hough, Jackson & Bradford, 2013

6 Gau, 2013; Hinds, 2009; Tyler & Wakslak, 2004

7 Hough, Jackson & Bradford, 2013

8 Gau, 2013; Hinds, 2009

9 Hough, Jackson & Bradford, 2013

ONDERZOEKSGROEP

De ISRD-3 enquête is Nederland afgenomen onder 2386 jongeren afgenomen in de eerste vier klassen van de middelbare school. De vragen over procedurele rechtvaardigheid zijn alleen aan leerlingen uit de derde en vierde klas van de middelbare school gesteld en bij geen enkele klas uit het Praktijkonderwijs (PRO). Voor de analyses die we voor de huidige studie gaan uitvoeren bestaat onze onderzoeksgroep daarom uit 968 jongeren.

Leeftijd en sekse

In de analyse zitten 968 jongeren tussen de 13 en 21 jaar. De gemiddelde leeftijd van de jongeren is 15 jaar. In tabel 1.1. is een visuele weergave van de leeftijd per jaar en het aantal respondenten met deze leeftijd.

Tabel B2.1 Leeftijd per jaar met aantal respondenten.

Leeftijd	Aantal	Procenten
13	7	0,7
14	276	28,5
15	423	43,7
16	204	21,1
17	45	4,6
18	6	0,6
Onbekend	87	0,7
Totaal	968	100

Er zitten ongeveer evenveel jongens als meisjes in de dataset, 47% jongens tegenover 53% meisjes.

Opleidingsniveau

De verdeling van onze respondenten over verschillende opleidingsniveaus is weergegeven in tabel 1.2.

Tabel B2.2 Percentage respondenten per opleidingsniveau

Opleidingsniveau	Procenten
Vmbo algemeen	18
Vmbo-basis/kader	10
Vmbo TL/Mavo	18
Havo	32
Vwo	22

In tabel 1.3. is te zien dat het aandeel vmboleerlingen in onze onderzoeksgroep vergelijkbaar is met Amsterdam en Den Haag

waar het veldwerk grotendeels plaats heeft gevonden. Het aandeel ligt wel lager dan in Nederland. Het aandeel vwo-respondenten komt overeen met de populatie van Den Haag en Nederland, maar ligt wat lager dan in Amsterdam. Het grootste verschil is er bij havo-leerlingen. Deze zijn in onze dataset sterk oververtegenwoordigd.

Tabel B2.3 Vergelijkend tabel onderwijsniveau^{10 11}

Onderzoeks-groep	Amsterdam	Den Haag	Nederland
vmbo	46 %	53 %	61 %
havo	32 %	16 %	17 %
vwo	22 %	31 %	22 %

Van de respondenten zat 26% in Amsterdam op school en 30% in Den Haag. Een minder groot, maar in verhouding tot andere gemeenten toch nog relatief groot aandeel respondenten kwam uit Almere, Haarlem, Alkmaar en Barneveld.

Tabel B2.4 Aandeel respondenten per gemeente

Plaatsnaam	Procenten
Amsterdam	26,0
Den Haag	30,2
Alkmaar	6,7
Almere	10,9
Assendelft	1,0
Breda	0,8
Barneveld	4,2
Haarlem	7,0
Hoofddorp	2,3
Huizen	3,9
Oegstgeest	4,0
Schiedam	1,0
Uithoorn	1,9
Totaal	100,0

10 De cijfers zijn berekend alsof dit de enige opleidingsniveaus in Nederland zijn zodat deze vergelijkbaar werden met de onderzoeksgroep.

11 R.S. Van der Gaag & M. Stekete. (2016). Technical report ISRD3 The Netherlands./ Centraal Bureau van de Statistiek. (2016). VO; leerlingen, onderwijssoort in detail, leerjaar. Den Haag: CBS.

Migratieachtergrond

Voor de classificatie van de migratieachtergrond van de jongeren is de definitie van het Centraal Bureau van de Statistiek gebruikt. Om de migratieachtergrond van een jongere te bepalen kijkt het CBS naar het geboorteland van de ouders. Als beide ouders in Nederland zijn geboren wordt de respondent gezien als Nederlands, ongeacht het geboorteland van de respondent. De herkomst van de moeder is bepalend voor de herkomst van de respondent als beide ouders in het buitenland zijn geboren, maar beide in een ander land. Als alleen de vader in het buitenland is geboren, wordt de herkomst van de vader gebruikt als classificatie voor de herkomst van de respondent. (CBS, 2017).

68% van de respondenten hebben een Nederlandse achtergrond. 7% heeft een Surinaamse achtergrond. 1% heeft een achtergrond uit de Nederlandse Antillen en 1% heeft een Turkse achtergrond. 3% van de respondenten heeft een Marokkaanse achtergrond. 9% heeft een westerse migratieachtergronden 10% heeft een niet-westerse migratieachtergrond. Dit is visueel weergegeven in tabel 1.4.

Hierin is ook te zien hoe de verdeling in Amsterdam Den Haag en Nederland is. Uit deze tabel is op te maken dat jongeren met een niet-autochtone achtergrond minder in de onderzoeksgroep zitten dan in de Amsterdamse en Haagse bevolking het geval is. In de dataset zijn de respondenten met een Surinaams, Antilliaanse, Westerse en niet-westerse achtergrond licht ondervertegenwoordigd. Echter dit verschil is niet is niet zo aanzienlijk als de ondervertegenwoordiging van respondenten met een Turkse of Marokkaanse achtergrond; respectievelijk 1% tegenover 9% en 12% en 3% tegenover 18% en 10%.

Tabel B2.5 Vergelijkende tabel migratieachtergrond¹²

Onderzoeks-groep	Amsterdam	Den Haag	Nederland
Nederlands	68 %	41 %	77 %
Surinaams	7 %	11 %	2 %
Nederlandse Antillen	1 %	2 %	1 %
Turks	1 %	9 %	3 %
Marokkaans	3 %	10 %	4 %
Westers	9 %	12 %	7 %
Niet westers	10 %	12 %	6 %

12 R.S. Van der Gaag & M. Stekete. (2016). Technical report ISRD3 The Netherlands. / Centraal Bureau van de Statistiek. (2016). Jaarrapport integratie 2016. Den Haag: CBS.

Bijlage 3

Operationalisatie en factoranalyse

Er is in het verleden veel onderzoek gedaan naar de procedurele rechtvaardigheid theorie. Een voorbeeld hiervan is de European Social Survey [ESS] waarin een module is gewijd aan de procedurele rechtvaardigheid theorie. De ESS heeft echter alleen respondenten van vijftien jaar of ouder. In de International Self-Reported Delinquency study [ISRD] is een module toegevoegd, op basis van de vragen uit de ESS, waardoor er ook naar procedurele rechtvaardigheid onder jongeren, tussen de 12 en 16 jaar, gevraagd kan worden. De ISRD is hierin vernieuwend, omdat er nog geen onderzoek naar procedurele rechtvaardigheid en het effect daarvan onder jongeren is gedaan¹³. Tabel 1 is een visuele weergave van operationalisatie van procedurele rechtvaardigheid in het ISRD3 project. Er wordt hier gekeken naar het verband tussen procedurele rechtvaardigheid en uiteindelijk criminaliteit. De distributieve rechtvaardigheid, procedurele rechtvaardigheid en effectiviteit vormen samen de vertrouwensmaat van de jongeren in de politie. Morele afstemming, rechtmatigheid en verplichting tot gehoorzaamheid vormen samen de legitimiteitsmaat van de politie volgens de jongeren. De theoretische gedachte hierachter is dat vertrouwen een positief effect zal hebben op de legitimiteit van de politie, en dat deze een negatief effect zal hebben op criminaliteit. De betrouwbaarheid van alle vragen (met uitzondering van distributieve rechtvaardigheid) in de operationalisatie van de procedurele rechtvaardigheidstheorie samen, uitgedrukt in Cronbach's alpha, is .70, een vrij goede betrouwbaarheid¹⁴.

VERTROUWEN

Naar distributieve rechtvaardigheid is gevraagd aan de hand van de volgende vraag: 'Als slachtoffers een misdaad aangeven bij de politie, denk je dat de politie slachtoffers met een andere etnische achtergrond hetzelfde behandelen als Nederlandse slachtoffers?'. Hierbij kregen de respondenten twee antwoordopties, 'ja, iedereen wordt gelijk behandeld' en 'nee, sommige groepen worden slechter behandeld,' bij de laatste antwoordoptie werd gevraagd naar welke groepen slechter behandeld werden.

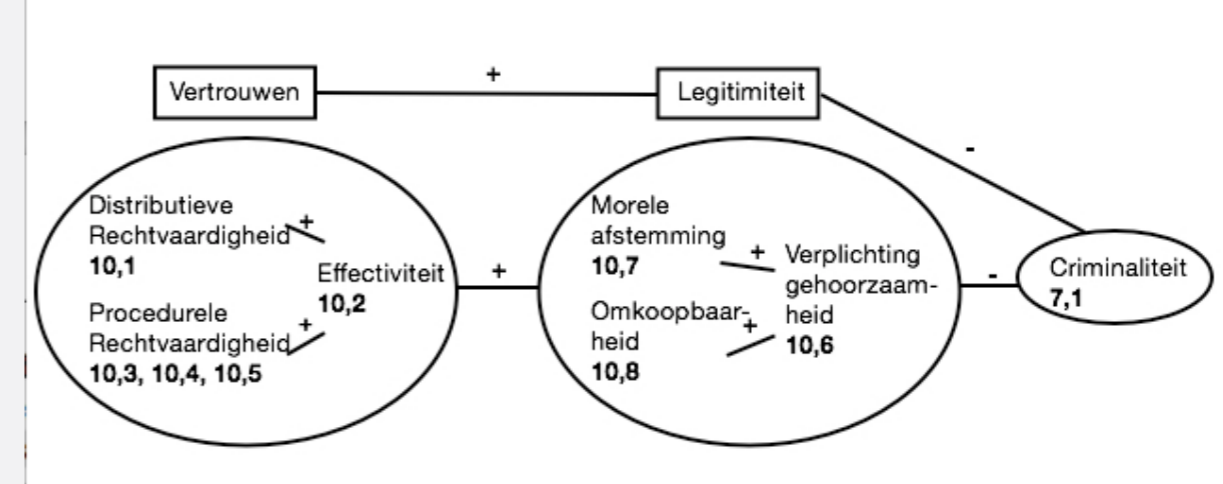
Naar procedurele rechtvaardigheid is gevraagd aan de hand van drie vragen: 'Denk je dat de politie in het algemeen respectvol met jongeren omgaat?', 'Hoe vaak, volgens jou, maakt de politie eerlijke beslissingen als het om jongeren gaat?' en 'Hoe vaak, volgens jou, legt de politie hun beslissing en acties uit aan jongeren?'. Bij deze vragen kregen de respondenten 4 antwoord opties: '(Bijna) nooit', 'Soms', 'Vaak', en '(Bijna) altijd'. De Cronbach's alpha voor deze schaal is .77, de vragen over procedurele rechtvaardigheid meten dus hetzelfde construct. Vooral de eerste twee vragen (respectvol omgaan en eerlijke beslissingen) hangen sterk samen.

Effectiviteit van de politie is gemeten aan de hand van de volgende vraag: 'Als bij jou in de buurt een geweldsdelict of inbraak plaatsvindt en de politie wordt gebeld, hoe snel denk je dat de politie ter plaatse is?'. De respondenten konden een antwoord geven op een schaal van 1 'extreem langzaam' tot 10 'super snel'.

De vragen over procedurele rechtvaardigheid en effectiviteit van de politie vormen in het geoperationaliseerde model in de ISRD-3 samen de schaal 'vertrouwen in de politie'. De Cronbach's alpha van deze constructen is echter slechts .50, ze vormen dus geen goede schaal. Zoals ook uit de factoranalyse blijkt (zie verderop), hangen effectiviteit van de politie en procedurele rechtvaardigheid weliswaar met elkaar samen, maar onvoldoende om te kunnen stellen dat deze vragen hetzelfde construct meten.

Tabel B3.1 Operationalisatie procedurele rechtvaardigheid volgens ISRD3

+ = positieve samenhang – negatieve samenhang

LEGITIMITEIT

Morele afstemming is aan de hand van de volgende drie stellingen bevestigd: 'De politie heeft in het algemeen hetzelfde gevoel voor goed en kwaad als ikzelf', 'De politie heeft waardering voor de mening van jongeren' en 'Over het algemeen ben ik het eens met hoe de politie werkt'. De respondenten konden op een 5 punt Likertschaal aangeven of zij het ermee eens waren. Deze schaal had de volgende antwoordopties 'Helemaal mee eens', 'Mee eens', 'Mee eens nog mee oneens', 'Oneens' en 'Helemaal mee oneens'. Deze drie stellingen vormen samen een schaal met een betrouwbaarheid (uitgedrukt in Cronbach's alpha) van .78; er is dus sprake een goede betrouwbaarheid.

Rechtmatigheid is geoperationaliseerd aan de hand van de volgende vraag: 'Denk je dat de politie omgekocht wordt, en zo ja, vaak?'. De respondenten konden dit vervolgens aangeven op een schaal van 1 'nooit' tot 10 'altijd'.

Bereidwilligheid om te gehoorzamen is uitgevraagd door 'In welke mate is het jouw plicht om te doen wat de politie zegt dat je moet doen, zelfs als je niet begrijpt waarom of je het niet eens bent met de reden waarom?' De respondenten konden dit vervolgens aangeven op een schaal van 1 'Helemaal niet mijn plicht' tot 10 'Absoluut mijn plicht'.

De twee vragen over rechtmatigheid en bereidwilligheid om te gehoorzamen, en de drie vragen over morele afstemming, vormen samen de schaal 'legitimiteit van de politie' met een betrouwbaarheid van .60, een redelijke betrouwbaarheid. De vraag over omkoopbaarheid van de politie draagt minder sterk bij aan de betrouwbaarheid dan andere vragen, dit is te verklaren uit het feit dat deze vraag oorspronkelijk in omgekeerde richting is gemeten (een hogere score geeft een negatievere houding t.o.v. de politie weer).

Criminaliteit is gemeten aan de hand van 15 verschillende vragen. De vragen werden ingeleid met 'Heb je ooit in je leven ...', daarna werden de volgende vragen gesteld: 'een afbeelding gemaakt op een muur, trein, metro of bus (graffiti)?', 'opzettelijk iets vernield zoals een bushokje, raam, auto of een stoel in een bus of trein?', 'iets gestolen uit een winkel of warenhuis?', 'ingebroken in een gebouw met het doel iets te stelen?', 'een fiets gestolen?', 'een motor of auto gestolen?', 'iets uit of van een auto gestolen?', 'iemand bedreigd met een wapen of met slaan om geld of iets anders van hem te krijgen?', 'iets van iemand gestolen zonder geweld of bedreiging?', 'wapens bij je gedragen, zoals een stok, mes (geen zakmes), vuurwapen, ketting of een ander wapen?', 'deelgenomen aan een gevecht tussen (twee) groepen op het schoolplein, in een voetbalstadion, op straat of op een andere openbare plek?', 'Opzettelijk iemand zo erg in elkaar geslagen, of met een stok of mes verwond, dat hij naar de dokter moest?', 'eens illegaal muziek of films gedownload via de computer?', 'soft of harddrugs verkocht of als tussenpersoon gewerkt?' en 'met opzet dieren mishandeld?'. Vervolgens kregen de jongeren de antwoord opties 'ja' of 'nee'. Als de respondent ja had ingevuld werd er gevraagd naar hoe vaak de persoon dit gedaan had in het afgelopen jaar.

Aangezien de vertrouwensmaat en legitimiteitsmaat in de Nederlandse dataset een dusdanige lage betrouwbaarheid heeft zullen wij in dit onderzoek niet volgens dit model te werk gaan.

FACTORANALYSE

Om meer inzicht te krijgen in de verhoudingen tussen de verschillende vragen, voerden we een factoranalyse met Varimaxrotatie uit over de 9 items (alle items behalve distributieve rechtvaardig-

13 R.S. Van der Gaag & M. Steketee. (2016). Technical report ISRD3 The Netherlands

14 Cronbach's alpha is een maat voor de betrouwbaarheid van een set vragen als schaal. De interne consistentie of samenhang van de vragen wordt gemeten en uitgedrukt in een getal van 0 (geheel onbetrouwbaar) tot 1 (volledig betrouwbaar). Bij een hoge waarde van Cronbach's alpha (.70 of hoger) wordt gesproken van een goede betrouwbaarheid, dat wil zeggen dat de verschillende vragen hetzelfde onderliggende construct meten.

Bijlage 4 Tabellen

heid)¹⁵. Hieruit komen twee componenten naar voren met een eigenwaarde hoger dan 1. Samen verklaren deze componenten 53.48% van de variantie. De eerste component bestaat uit de drie items voor procedurele rechtvaardigheid, het item over de snelheid van politie, het item over de verplichting tot gehoorzamen en het item over omkoopbaarheid. De tweede component bestaat uit de drie items over morele afstemming. Deze resultaten wijzen erop dat er twee elementen zijn te destilleren uit alle items bij elkaar.

Tabel B3.2 Componentenmatrix na Varimaxrotatie

	Componenten	
	1. Rechtvaardige behandeling, vertrouwen in efficiëntie en legitimiteit.	2. Morele afstemming
Eerlijke beslissingen [10.4]	0,762	0,299
Respectvol omgaan [10.3]	0,759	0,282
Beslissing en acties uitleggen [10.5]	0,604	0,220
Verplichting tot gehoorzamen [10.6]	0,653	0,192
Inschatting snelheid [10.2]	0,568	-0,069
Omkoopbaarheid [10.8]	0,415	0,226
Hetzelfde denken over wat mag en niet mag [10.7.1]	0,084	0,799
Eens met hoe politie werkt [10.7.3]	0,266	0,799
Waardering voor mening jongeren [10.7.2]	0,255	0,799

15 KMO test .84, Bartlett's test p<.001.

MIGRATIEACHTERGROND¹⁶

Tabel B4.1 Respectvol omgaan naar migratieachtergrond (N=968)¹⁷

	Nederlandse achtergrond	Surinaamse achtergrond	Marokkaanse achtergrond	Westerse migratieachtergrond	Niet-westerse migratieachtergrond
(Bijna) nooit	7%	24%	30%	6%	25%
Soms	46%	56%	53%	47%	51%
Vaak	39%	14%	7%	42%	20%
(Bijna) altijd	8%	6%	10%	6%	4%

Tabel B4.2 Eerlijke beslissingen naar migratieachtergrond (N=968)¹⁸

	Nederlandse achtergrond	Surinaamse achtergrond	Marokkaanse achtergrond	Westerse migratieachtergrond	Niet-westerse migratieachtergrond
(Bijna) nooit	7%	19%	20%	8%	21%
Soms	42%	57%	57%	42%	46%
Vaak	42%	14%	20%	40%	29%
(Bijna) altijd	8%	10%	3%	10%	4%

Tabel B4.3 Beslissingen en acties uitleggen naar migratieachtergrond (N=968)¹⁹

	Nederlandse achtergrond	Surinaamse achtergrond	Marokkaanse achtergrond	Westerse migratieachtergrond	Niet-westerse migratieachtergrond
(Bijna) nooit	16%	30%	40%	13%	30%
Soms	43%	47%	50%	46%	42%
Vaak	34%	13%	7%	37%	24%
(Bijna) altijd	8%	10%	3%	4%	5%

Tabel B4.4 Distributieve rechtvaardigheid naar migratieachtergrond (N=968)²⁰

	Nederlandse achtergrond	Surinaamse achtergrond	Marokkaanse achtergrond	Westerse migratieachtergrond	Niet-westerse migratieachtergrond
Gelijk	66%	48%	40%	49%	45%
Sommigen slechter	34%	52%	60%	51%	55%

16 Respondenten met een Turkse en Antilliaanse achtergrond zijn ingedeeld bij respondenten met een niet-westerse achtergrond omdat er in de dataset onvoldoende respondenten met een Turkse of Antilliaanse achtergrond zaten om uitspraken over te kunnen doen.

17 Chi²=90,9 p<.001

18 Chi²= 55 p<.001

19 Chi²=46,5 p<.001

20 Chi²=36,3 p<.001

Tabel B4.5 Inschatting snelheid politie naar migratieachtergrond (N=968)²¹

Nederlandse achtergrond	Surinaamse achtergrond	Marokkaanse achtergrond	Westers migratieachtergrond	Niet-westerse migratieachtergrond
6,14	6,34	5,37	6,5	5,92

Tabel B4.6 Hetzelfde denken over wat mag en niet mag naar migratieachtergrond (N=966)²²

	Nederlandse achtergrond	Surinaamse achtergrond	Marokkaanse achtergrond	Westers migratieachtergrond	Niet-westerse migratieachtergrond
Helemaal mee oneens	4%	14%	17%	8%	11%
Mee oneens	16%	7%	7%	13%	12%
Niet eens, niet oneens	30%	40%	17%	29%	32%
Mee eens	41%	27%	43%	43%	36%
Helemaal mee eens	9%	11%	17%	7%	10%

Tabel B4.7 Waardering voor de mening van jongeren naar migratieachtergrond (N=967)²³

	Nederlandse achtergrond	Surinaamse achtergrond	Marokkaanse achtergrond	Westers migratieachtergrond	Niet-westerse migratieachtergrond
Helemaal mee oneens	8%	21%	37%	9%	19%
Mee oneens	26%	19%	27%	27%	24%
Niet eens, niet oneens	36%	39%	17%	30%	34%
Mee eens	27%	19%	13%	32%	20%
Helemaal mee eens	4%	3%	7%	2%	4%

Tabel B4.8 Eens met hoe de politie werkt naar migratieachtergrond (N=966)²⁴

	Nederlandse achtergrond	Surinaamse achtergrond	Marokkaanse achtergrond	Westers migratieachtergrond	Niet-westerse migratieachtergrond
Helemaal mee oneens	5%	20%	23%	6%	14%
Mee oneens	13%	14%	7%	20%	12%
Niet eens, niet oneens	32%	36%	27%	30%	31%
Mee eens	44%	21%	27%	38%	38%
Helemaal mee eens	7%	9%	17%	7%	5%

Tabel B4.9 Gepercipieerde omkoopbaarheid naar migratieachtergrond (N=967)²⁵

Nederlandse achtergrond	Surinaamse achtergrond	Marokkaanse achtergrond	Westers migratieachtergrond	Niet-westerse migratieachtergrond
2,6	4,8	3,17	2,52	3,51

21 F=1,8 p=.128

22 Chi²=40,6 p=.001

23 Chi²=52,4 p<.001

24 Chi²=59,5 p<.001

25 F=14,6 p<.001

Tabel B4.10 Verplichting tot gehoorzaamheid naar migratieachtergrond(N=967)²⁶

Nederlandse achtergrond	Surinaamse achtergrond	Marokkaanse achtergrond	Westers migratieachtergrond	Niet-westerse migratieachtergrond
6,69	5,71	5,5	6,87	5,57

Tabel B4.11 Procedurele rechtvaardigheid naar niet-westerse respondenten per 2 generaties (N=223)²⁷

	weinig procedurele rechtvaardigheid	gemiddeld procedurele rechtvaardigheid	veel procedurele rechtvaardigheid
1e generatie migratie-achtergrond	65%	28%	8%
2e generatie migratie-achtergrond	62%	35%	3%

SEKSE

Tabel B4.12 Respectvol omgaan naar sekse (N=968)²⁸

	meisjes	jongens
(Bijna) nooit	10%	12%
Soms	46%	50%
Vaak	36%	31%
(Bijna) altijd	7%	7%

Tabel B4.13 Eerlijke beslissingen naar sekse (N=968)²⁹

	meisjes	jongens
(bijna) nooit	9%	12%
soms	44%	45%
vaak	40%	35%
(Bijna) altijd	7%	8%

Tabel B4.14 Beslissingen en acties uitleggen naar sekse (N=968)³⁰

	meisjes	jongens
(bijna) nooit	17%	22%
soms	46%	40%
vaak	32%	29%
(Bijna) altijd	5%	9%

26 F=8,5 p<.001

27 Chi²=2,05 p=.359

28 chi²= 3,7, p=.313

29 chi²= 4,7, p=.194

30 Chi²= 9.514, p=.023

Tabel B4.15 Distributieve rechtvaardigheid, naar sekse (N=968)³¹

	meisjes	jongens
Gelijk	60%	59%
Sommigen slechter	40%	41%

Tabel B4.16 Inschatting snelheid naar sekse (N=968)³²

meisjes	jongens
6,17	6,10

Tabel B4.17 Hetzelfde denken over wat mag en niet mag naar sekse (N=966)³³

	meisjes	jongens
Helemaal mee oneens	4%	9%
Mee oneens	14%	15%
Niet eens, niet oneens	34%	27%
Mee eens	40%	40%
Helemaal mee eens	9%	9%

Tabel B4.18 Waardering voor mening van jongeren naar sekse (N=967)³⁴

	meisjes	jongens
Helemaal mee oneens	9%	14%
Mee oneens	25%	25%
Niet eens, niet oneens	37%	31%
Mee eens	26%	25%
Helemaal mee eens	3%	5%

Tabel B4.19 Eens met hoe de politie werkt naar sekse (N=966)³⁵

	meisjes	jongens
Helemaal mee oneens	6%	10%
Mee oneens	14%	12%
Niet eens, niet oneens	33%	31%
Mee eens	40%	41%
Helemaal mee eens	7%	7%

31 $\chi^2=,004$, Fischer's exact test $p=.373$

32 $F=.215$, $P=.643$

33 $\chi^2= 16,4$, $p=.003$

34 $\chi^2= 10,4$, $p=.034$

35 $\chi^2= 5,3$, $p=.261$

Tabel B4.20 Gepercipieerde omkoopbaarheid naar sekse (N=967)³⁶

meisjes	jongens
2,92	2,93

Tabel B4.21 Verplichting tot gehoorzamen naar sekse (N=967)³⁷

meisjes	jongens
6,88	5,97

OPLEIDINGSNIVEAU

Tabel B4.22 Respectvol omgaan met jongeren door politie, naar opleidingsniveau (N=796)³⁸

	VMBO B/K	VMBO GL/TL/MAVO	HAVO	VWO
(bijna) nooit	36%	12%	6%	4%
soms	47%	52%	46%	39%
vaak	14%	30%	38%	50%
(bijna) altijd	3%	7%	10%	8%

Tabel B4.@ Mate waarin politie eerlijke beslissingen maakt, naar opleidingsniveau (N=796)³⁹

	VMBO B/K	VMBO GL/TL/MAVO	HAVO	VWO
(bijna) nooit	33%	11%	6%	3%
soms	43%	49%	42%	37%
vaak	18%	34%	44%	50%
(bijna) altijd	5%	7%	8%	10%

Tabel B4.23 Mate waarin politie beslissingen en acties uitlegt naar opleidingsniveau (N=796)⁴⁰

	VMBO B/K	VMBO GL/TL/MAVO	HAVO	VWO
(bijna) nooit	36%	16%	17%	17%
soms	36%	46%	43%	39%
vaak	24%	32%	33%	35%
(bijna) altijd	4%	6%	7%	9%

Tabel B4.24 Distributieve rechtvaardigheid politie naar opleidingsniveau (N=796)

	VMBO B/K	VMBO GL/TL/MAVO	HAVO	VWO
gelijk	65%	61%	60%	55%
sommigen slechter	35%	39%	40%	45%

36 $F=.003$, $P=.995$

37 $F=31.653$, $p<.001$

38 Er is geen significant verschil tussen havo en vwo-leerlingen. Vmbo b/k en vmbo gl/tl/mavo leerlingen verschillen wel significant van de hoger opgeleide jongeren.

39 Geen significant verschil tussen havo en vwo, overige verschillen zijn wel significant.

40 Alleen vmbo b/k leerlingen wijken significant af van leerlingen van overige opleidingsniveaus.

Tabel B4.25 Ingeschatte snelheid van de politie (0-10) naar opleidingsniveau (N=796)⁴¹

VMBO B/K	5,78
VMBO GL/TL/MAVO	5,96
HAVO	6,32
VWO	6,61

Tabel B4.26 Hetzelfde denken als politie over wat mag en niet mag, naar opleidingsniveau (N=794)⁴²

	VMBO B/K	VMBO GL/TL/MAVO	HAVO	VWO
helemaal mee oneens	16%	5%	4%	2%
mee oneens	11%	13%	18%	14%
niet eens, niet oneens	21%	35%	32%	24%
mee eens	35%	39%	39%	51%
helemaal mee eens	17%	8%	7%	9%

Tabel B4.27 Politie heeft waardering voor mening jongeren, naar opleidingsniveau (N=795)⁴³

	VMBO B/K	VMBO GL/TL/MAVO	HAVO	VWO
helemaal mee oneens	25%	12%	9%	6%
mee oneens	17%	25%	25%	31%
niet eens, niet oneens	33%	30%	37%	33%
mee eens	20%	28%	26%	28%
helemaal mee eens	5%	6%	2%	2%

Tabel B4.28 Eens zijn met hoe de politie werkt naar opleidingsniveau (N=794)⁴⁴

	VMBO B/K	VMBO GL/TL/MAVO	HAVO	VWO
helemaal mee oneens	28%	6%	4%	3%
mee oneens	10%	17%	17%	10%
niet eens, niet oneens	32%	29%	32%	26%
mee eens	23%	42%	42%	52%
helemaal mee eens	8%	5%	5%	9%

41 Het verschil tussen vmbo b/k en de overige opleidingsniveaus is significant, evenals het verschil tussen vmbo gl/tl/mavo en de overige niveaus. Havo en vwo-leerlingen verschillen niet van elkaar.

42 De verschillen tussen opleidingsniveaus liggen hier anders dan bij andere vragen. Er is een significant verschil tussen havo en vwo-leerlingen. Vmbo-ers wijken niet significant af van andere groepen.

43 Vmbo b/k leerlingen zijn significant negatiever dan andere opleidingsniveaus ($p = .03$), verder zijn er geen verschillen.

44 Alle verschillen zijn significant, ook het verschil tussen havo en vwo-leerlingen.

Tabel B4.29 Gepercipieerde omkoopbaarheid van politie (0-10) naar opleidingsniveau (N=795)⁴⁵

VMBO B/K	4,41
VMBO GL/TL/MAVO	3,10
HAVO	2,57
VWO	2,37

Tabel B4.30 Verplichting tot gehoorzamen aan politie (0-10) naar opleidingsniveau (N=795)⁴⁶

VMBO B/K	4,77
VMBO GL/TL/MAVO	6,50
HAVO	7,03
VWO	7,06

RELIGIE

Tabel B4.31 Respectvol omgaan met jongeren door politie, naar religieuze achtergrond (N=968)⁴⁷

	niet-religieus	katholiek	islam	protestant	anders
(bijna) nooit	7%	10%	26%	7%	30%
soms	48%	49%	58%	41%	45%
vaak	37%	31%	11%	43%	20%
(bijna) altijd	7%	9%	5%	8%	5%

Tabel B4.32 Mate waarin politie eerlijke beslissingen maakt, naar religieuze achtergrond (N=968)⁴⁸

	niet-religieus	katholiek	islam	protestant	anders
(bijna) nooit	8%	12%	21%	6%	24%
soms	44%	42%	53%	45%	40%
vaak	40%	39%	23%	43%	26%
(bijna) altijd	9%	8%	3%	6%	10%

Tabel B4.33 Mate waarin politie beslissingen en acties uitlegt naar religieuze achtergrond (N=968)⁴⁹

	niet-religieus	katholiek	islam	protestant	anders
(bijna) nooit	15%	24%	32%	21%	34%
soms	44%	39%	47%	46%	36%
vaak	34%	28%	16%	29%	24%
(bijna) altijd	8%	9%	5%	4%	6%

45 Geen significant verschil tussen havo- en vwo-leerlingen.

46 Geen significant verschil tussen havo en vwo leerlingen.

47 Eenwegs-ANOVA: $F = 12.83$, $p < .001$.

48 Eenwegs-ANOVA: $F = 6.10$, $p < .001$.

49 Eenwegs-ANOVA: $F = 5.73$, $p < .001$.

Tabel B4.34 Distributieve rechtvaardigheid politie naar religieuze achtergrond (N=968) ⁵⁰

	niet-religieus	katholiek	islam	protestant	anders
gelijk	64%	51%	32%	66%	56%
sommigen slechter	36%	49%	68%	34%	44%

Tabel B4.35 Ingeschatte snelheid van de politie (0-10) naar religieuze achtergrond (N=968) ⁵¹

niet-religieus	6,20
katholiek	6,13
islam	5,71
protestant	6,37
anders	5,69

Tabel B4.36 Hetzelfde denken als politie over wat mag en niet mag, naar religieuze achtergrond (N=966) ⁵²

	niet-religieus	katholiek	islam	protestant	anders
helemaal mee oneens	5%	9%	11%	1%	11%
mee oneens	15%	18%	11%	18%	6%
niet eens, niet oneens	31%	30%	26%	31%	33%
mee eens	40%	37%	41%	40%	39%
helemaal mee eens	9%	6%	11%	11%	11%

Tabel B4.37 Politie heeft waardering voor mening jongeren, naar religieuze achtergrond (N=967) ⁵³

	niet-religieus	katholiek	islam	protestant	anders
helemaal mee oneens	8%	13%	26%	10%	20%
mee oneens	26%	27%	22%	23%	23%
niet eens, niet oneens	36%	29%	26%	34%	39%
mee eens	27%	28%	23%	29%	14%
helemaal mee eens	4%	2%	3%	4%	5%

Tabel B4.38 Eens zijn met hoe de politie werkt naar religieuze achtergrond (N=966) ⁵⁴

	niet-religieus	katholiek	islam	protestant	anders
helemaal mee oneens	5%	11%	16%	5%	16%
mee oneens	14%	15%	8%	17%	8%
niet eens, niet oneens	31%	26%	37%	33%	40%
mee eens	44%	42%	29%	37%	26%
helemaal mee eens	6%	5%	10%	8%	10%

50 Chi-kwadraat toets: $X^2(4) = 34.74, p < .001$.

51 Eenwegs-ANOVA laat geen hoofdeffect zien; $F = 1.76, p = .135$. Uit contrasten blijkt verschil tussen islamitische + andersgelovige jongeren met overige religies wel (net aan) significant, $p = 0.04$.

52 Eenwegs-ANOVA: $F = 1.35, p = .251$.

53 Eenwegs-ANOVA: $F = 3.84, p = .004$.

54 Eenwegs-ANOVA: $F = 2.44, p = .046$.

Tabel B4.39 Gepercipieerde omkoopbaarheid van politie (0-10) naar religieuze achtergrond (N=967) ⁵⁵

niet-religieus	2,67
katholiek	3,11
islam	3,42
protestant	2,56
anders	4,61

Tabel B4.40 Verplichting tot gehoorzamen aan politie (0-10) naar religieuze achtergrond (N=967) ^{56 57}

niet-religieus	6,70
katholiek	6,29
islam	5,77
protestant	6,64
anders	5,25

STEDELIJKHEID

Tabel B4.41 Respectvol omgaan naar stedelijkheid (N=968) ⁵⁸

	Grote gemeente	Middelgrote gemeente	Kleine gemeente
(Bijna) nooit	14%	11%	2%
Soms	48%	49%	45%
Vaak	32%	31%	43%
(Bijna) altijd	6%	9%	9%

Tabel B4.42 Respectvol omgaan naar stedelijkheid (N=968)

	Grote gemeente	Middelgrote gemeente	Kleine gemeente
(Bijna) nooit	13%	11%	3%
Soms	46%	46%	38%
Vaak	33%	36%	51%
(Bijna) altijd	8%	8%	8%

55 Eenwegs-ANOVA: $F = 12.55, p < .001$.

56 Eenwegs-ANOVA: $F = 7.66, p < .001$.

57 Islamitische jongeren wijken significant af van niet-religieuze en protestantse jongeren. Andersgelovigen wijken van deze maar ook van katholieke jongeren significant af.

58 $Chi^2=29,8, p<.001$

Tabel B4.43 Beslissingen en acties uitleggen naar stedelijkheid (N=968)⁵⁹

	Grote gemeente	Middelgrote gemeente	Kleine gemeente
(Bijna) nooit	22%	18%	14%
Soms	44%	43%	42%
Vaak	27%	32%	38%
(Bijna) altijd	8%	7%	6%

Tabel B4.44 Distributieve rechtvaardigheid naar stedelijkheid (N=968)⁶⁰

	Grote gemeente	Middelgrote gemeente	Kleine gemeente
Gelijk	56%	62%	65%
Sommigen slechter	44%	38%	35%

Tabel B4.45 inschatting snelheid naar stedelijkheid (N=968)⁶¹

Grote gemeente	Middelgrote gemeente	Kleine gemeente
6,30	5,87	6,11

Tabel B4.46 Hetzelfde denken over wat mag en niet mag naar stedelijkheid (N=966)⁶²

	Grote gemeente	Middelgrote gemeente	Kleine gemeente
Helemaal mee oneens	8%	7%	2%
Mee oneens	16%	13%	14%
Niet eens, niet oneens	29%	33%	32%
Mee eens	39%	38%	45%
Helemaal mee eens	9%	10%	8%

59 Chi²=11,5, p=.073

60 Chi²=5,1, p=.074

61 F=3,1, p=.044

62 Chi²=12,8, p=.117

Tabel B4.47 Waardering voor de mening van jongeren naar stedelijkheid (N=967)⁶³

	Grote gemeente	Middelgrote gemeente	Kleine gemeente
Helemaal mee oneens	12%	12%	6%
Mee oneens	25%	24%	27%
Niet eens, niet oneens	35%	32%	37%
Mee eens	25%	26%	27%
Helemaal mee eens	3%	6%	3%

Tabel B4.48 Eens met hoe de politie werkt naar stedelijkheid (N=966)⁶⁴

	Grote gemeente	Middelgrote gemeente	Kleine gemeente
Helemaal mee oneens	10%	7%	3%
Mee oneens	11%	15%	17%
Niet eens, niet oneens	33%	29%	33%
Mee eens	39%	44%	39%
Helemaal mee eens	7%	6%	8%

Tabel B4.49 Gepercipieerde omkoopbaarheid naar stedelijkheid (N=967)⁶⁵

Grote gemeente	Middelgrote gemeente	Kleine gemeente
3,16	2,97	2,77

Tabel B4.50 Verplichting tot gehoorzaamheid naar stedelijkheid (N=967)⁶⁶

Grote gemeente	Middelgrote gemeente	Kleine gemeente
6,24	6,6	6,81

BRON INKOMEN

Tabel B4.51 Procedurele rechtvaardigheid naar bron inkomen (N=952)

	uitkering	werk
Respectvol omgaan	2,14	2,40
Eerlijke beslissingen	2,24	2,45
Beslissingen en acties uitleggen	2,08	2,27

*Respectvol omgaan⁶⁷, Eerlijke beslissingen⁶⁸, Beslissingen en acties uitleggen⁶⁹

63 Chi²=11,3, p=.183

64 Chi²=16,2, p=.039

65 F=8,7, p<.001

66 F=6,4, p=.015

67 T-toets, p=.002.

68 T-toets, p=.019.

69 T-toets, p=.050.

Tabel B4.52 Distributieve rechtvaardigheid politie naar bron inkomen (N=952) ⁷⁰

	Uitkering	Werk
gelijk	56%	60%
sommigen slechter	44%	40%

Tabel B4.53 Ingeschatte snelheid van de politie (0-10) naar bron inkomen (N=952) ⁷¹

uitkering	5,68
werk	6,19

Tabel B4.54 Morele afstemming naar bron inkomen (N=950-952)

	uitkering	werk
hetzelfde denken over wat mag en niet mag	3,38	3,31
waardering voor mening jongeren	2,76	2,88
eens met hoe de politie werkt	2,99	3,29

*Hetzelfde denken⁷², Waardering voor mening⁷³, Eens met hoe de politie werkt⁷⁴

Tabel B4.55 Gepercipieerde omkoopbaarheid van politie (0-10) naar bron inkomen (N=951) ⁷⁵

Uitkering	4,23
Werk	2,79

Tabel B4.56 Verplichting tot gehoorzamen aan politie (0-10) naar bron inkomen (N=951) ⁷⁶

uitkering	5,74
werk	6,54

DOMINANTE TAAL THUIS EN AANDEEL VRIENDEN MET EEN MIGRATIEACHTERGROND

Tabel B4.57 Procedurele rechtvaardigheid naar dominante taal thuis en migratieachtergrond vrienden (N=968)

	Taal		Vrienden			
	Nederlands	Andere taal	geen van allen	een paar	veel van hen	al mijn vrienden
Respectvol omgaan	2,41	2,00	2,56	2,47	2,04	1,75
Eerlijke beslissingen	2,46	2,05	2,56	2,52	2,13	1,88
Beslissingen en acties uitleggen	2,28	1,94	2,36	2,33	2,05	1,67

*Taal ⁷⁷, Vrienden⁷⁸

70 Chi-kwadraat toets, p = .51.

71 T-toets, p = .052.

72 T-toets, p = .548.

73 T-toets, p = .340.

74 T-toets, p = .010.

75 T-toets, p < .001.

76 T-toets, p = .017.

77 T-toetsen, p < of p = .001.

78 Correlatieanalyses, alle p < .001.

Tabel B4.58 Distributieve rechtvaardigheid politie naar dominante taal thuis (N=968) ⁷⁹

	Nederlands	Andere taal
gelijk	61%	42%
sommigen slechter	39%	58%

Tabel B4.59 Distributieve rechtvaardigheid politie naar aandeel vrienden met migratieachtergrond (N=968)⁸⁰

	geen van allen	een paar	veel van hen	al mijn vrienden
gelijk	73%	62%	46%	35%
sommigen slechter	27%	38%	54%	65%

Tabel B4.60 Ingeschatte snelheid van de politie (0-10) naar dominante taal thuis en migratieachtergrond vrienden (N=968) ⁸¹

Taal	Nederlands	6,19
	Andere taal	5,44
Vrienden	geen van allen	6,30
	een paar	6,17
	veel van hen	5,87
	al mijn vrienden	6,00

Tabel B4.61 Morele afstemming naar dominante taal thuis en migratieachtergrond vrienden (N=966-967)

	Taal		Vrienden			
	Nederlands	Andere taal	geen van allen	een paar	veel van hen	al mijn vrienden
Hetzelfde denken over wat mag en niet mag	3,32	3,25	3,41	3,37	3,08	3,04
waardering voor mening jongeren	2,88	2,67	3,09	2,91	2,60	2,35
eens met hoe de politie werkt	3,28	3,04	3,52	3,32	2,96	2,65

Taal ⁸², Vrienden ⁸³

Tabel B4.62 Gepercipieerde omkoopbaarheid van politie (0-10) naar dominante taal thuis en migratieachtergrond vrienden (N=967)

Taal	Nederlands	2,82
	Andere taal	4,20
Vrienden	geen van allen	2,34
	een paar	2,70
	veel van hen	3,69
	al mijn vrienden	5,13

*Taal ⁸⁴, Vrienden ⁸⁵

79 Chi2-toets, p = .002.

80 Chi2-toets, p < .001.

81 T-toets, p = .023.

82 T-toetsen, alle p's > .1.

83 Correlatieanalyses, p < .001 of p = .001.

84 T-toets, p = .001.

85 Correlatieanalyse, p < .001.

Tabel B4.63 Verplichting tot gehoorzamen aan politie (0-10) naar dominante taal thuis en migratieachtergrond vrienden (N=967)

Taal	Nederlands	6,58
	Andere taal	4,97
Vrienden	geen van allen	7,08
	een paar	6,67
	veel van hen	5,66
	al mijn vrienden	4,44

*Taal⁸⁶, Vrienden⁸⁷

BINDING BUURT, SOCIALE DESORGANISATIE EN SOCIALE CONTROLE

Tabel B4.64 Respectvol omgaan naar binding buurt (N=968)⁸⁸

	(Bijna) nooit	Soms	Vaak	(Bijna) altijd
weinig binding buurt	14%	54%	23%	9%
gemiddeld binding buurt	10%	48%	35%	7%
veel binding buurt	11%	46%	35%	8%

Tabel B4.65 Respectvol omgaan naar sociale desorganisatie (N=967)⁸⁹

	(Bijna) nooit	Soms	Vaak	(Bijna) altijd
weinig sociale desorganisatie	8%	46%	37%	8%
gemiddelde sociale desorganisatie	20%	55%	22%	3%
veel sociale desorganisatie	39%	48%	3%	9%

Tabel B4.66 Respectvol omgaan naar sociale controle (N=954)⁹⁰

	(Bijna) nooit	Soms	Vaak	(Bijna) altijd
weinig sociale controle	13%	51%	31%	6%
gemiddelde sociale controle	10%	51%	32%	7%
veel sociale controle	8%	35%	45%	7%

Tabel B4.67 Mate waarin politie eerlijke beslissingen maakt, naar binding buurt (N=968)⁹¹

	(Bijna) nooit	Soms	Vaak	(Bijna) altijd
weinig binding buurt	15%	47%	31%	7%
gemiddeld binding buurt	11%	44%	38%	7%
veel binding buurt	9%	45%	38%	9%

86 T-toets, $p < .001$.

87 Correlatieanalyse, $p < .001$.

88 Chi-kwadraat toets: $X^2(6) p = .568$.

89 Chi-kwadraat toets: $X^2(6) p = .000$.

90 Chi-kwadraat toets: $X^2(6) p = .000$.

91 Chi-kwadraat toets: $X^2(6) p = .51$. Een extra toets waarmee we leerlingen in buurten met veel binding vergelijkt met leerlingen in buurten met weinig binding levert bijna een significant verschil op: $p=089$.

Tabel B4.68 Mate waarin politie eerlijke beslissingen maakt, naar desorganisatie buurt (N=967)⁹²

	(Bijna) nooit	Soms	Vaak	(Bijna) altijd
weinig sociale desorganisatie	8%	45%	39%	8%
gemiddelde sociale desorganisatie	19%	44%	32%	5%
veel sociale desorganisatie	36%	39%	15%	9%

Tabel B4.69 Mate waarin politie eerlijke beslissingen maakt, naar sociale controle buurt (N=954)⁹³

	(Bijna) nooit	Soms	Vaak	(Bijna) altijd
weinig sociale controle	10%	50%	32%	7%
gemiddelde sociale controle	10%	47%	38%	6%
veel sociale controle	10%	29%	48%	12%

Tabel B4.70 Mate waarin politie beslissingen en acties uitlegt, naar binding buurt (N=968)⁹⁴

	(Bijna) nooit	Soms	Vaak	(Bijna) altijd
weinig binding buurt	20%	40%	28%	12%
gemiddeld binding buurt	20%	46%	28%	6%
veel binding buurt	19%	41%	34%	7%

Tabel B4.71 Mate waarin politie beslissingen en acties uitlegt, naar desorganisatie buurt (N=967)⁹⁵

	(Bijna) nooit	Soms	Vaak	(Bijna) altijd
weinig sociale desorganisatie	17%	43%	33%	7%
gemiddelde sociale desorganisatie	26%	46%	24%	5%
veel sociale desorganisatie	45%	30%	12%	12%

Tabel B4.72 Mate waarin politie beslissingen en acties uitlegt, naar sociale controle buurt (N=954)⁹⁶

	(Bijna) nooit	Soms	Vaak	(Bijna) altijd
weinig sociale controle	21%	44%	27%	8%
gemiddelde sociale controle	17%	46%	32%	5%
veel sociale controle	19%	37%	35%	9%

92 Chi-kwadraat toets: $X^2(6) p = .00$.

93 Chi-kwadraat toets: $X^2(6) p = .00$.

94 Chi-kwadraat toets: $X^2(6) p = .234$.

95 Chi-kwadraat toets: $X^2(6) p = .000$.

96 Chi-kwadraat toets: $X^2(6) p = .078$.

Tabel B4.73 Distributieve rechtvaardigheid naar binding buurt (N=968) ⁹⁷

	gelijk	sommigen slechter
weinig binding buurt	53%	47%
gemiddeld binding buurt	58%	42%
veel binding buurt	63%	37%

Tabel B4.74 Distributieve rechtvaardigheid naar desorganisatie buurt (N=967) ⁹⁸

	gelijk	sommigen slechter
weinig sociale desorganisatie	60%	40%
gemiddelde sociale desorganisatie	55%	45%
veel sociale desorganisatie	64%	36%

Tabel B4.75 Distributieve rechtvaardigheid naar sociale controle buurt (N=953) ⁹⁹

	gelijk	sommigen slechter
weinig sociale controle	63%	37%
gemiddelde sociale controle	57%	43%
veel sociale controle	60%	40%

Tabel B4.76 Inschatting snelheid politieoptreden (0-10) naar binding buurt (N=968) ¹⁰⁰

weinig binding buurt	5,51
gemiddeld binding buurt	5,96
veel binding buurt	6,48

Tabel B4.77 Inschatting snelheid politieoptreden (0-10) naar desorganisatie buurt (N=967) ¹⁰¹

weinig sociale desorganisatie	6,22
gemiddelde sociale desorganisatie	5,63
veel sociale desorganisatie	6,42

Tabel B4.78 Inschatting snelheid politieoptreden (0-10) naar sociale controle buurt (N=954) ¹⁰²

weinig sociale controle	5,82
gemiddelde sociale controle	6,27
veel sociale controle	6,57

97 Chi-kwadraat toets: $X^2(6) = p = .150$

98 Chi-kwadraat toets: $X^2(6) = p = .358$

99 Chi-kwadraat toets: $X^2(6) = p = .243$

100 $p = .000$

101 $p = .012$

102 $p = .001$

Tabel B4.79 Hetzelfde denken als de politie over wat mag en niet mag, naar binding buurt (N=966) ¹⁰³

	helemaal mee oneens	mee oneens	niet eens, niet oneens	mee eens	helemaal mee eens
weinig binding buurt	9%	14%	36%	33%	9%
gemiddeld binding buurt	5%	16%	30%	41%	8%
veel binding buurt	7%	12%	30%	40%	11%

Tabel B4.80 Hetzelfde denken als de politie over wat mag en niet mag, naar sociale desorganisatie buurt (N=965) ¹⁰⁴

	helemaal mee oneens	mee oneens	niet eens, niet oneens	mee eens	helemaal mee eens
weinig sociale desorganisatie	5%	13%	31%	42%	9%
gemiddelde sociale desorganisatie	9%	23%	30%	30%	8%
veel sociale desorganisatie	18%	15%	21%	27%	18%

Tabel B4.81 Hetzelfde denken als de politie over wat mag en niet mag, naar sociale controle buurt (N=953) ¹⁰⁵

	helemaal mee oneens	mee oneens	niet eens, niet oneens	mee eens	helemaal mee eens
weinig sociale controle	6%	14%	31%	36%	12%
gemiddelde sociale controle	6%	18%	34%	38%	6%
veel sociale controle	6%	8%	21%	53%	11%

Tabel B4.82 Waardering voor mening van jongeren, naar binding buurt (N=967) ¹⁰⁶

	helemaal mee oneens	mee oneens	niet eens, niet oneens	mee eens	helemaal mee eens
weinig binding buurt	16%	25%	40%	13%	6%
gemiddeld binding buurt	10%	28%	34%	26%	2%
veel binding buurt	12%	22%	34%	28%	6%

Tabel B4.83 Waardering voor mening van jongeren, naar desorganisatie buurt (N=966) ¹⁰⁷

	helemaal mee oneens	mee oneens	niet eens, niet oneens	mee eens	helemaal mee eens
weinig sociale desorganisatie	9%	24%	36%	28%	3%
gemiddelde sociale desorganisatie	18%	30%	29%	18%	4%
veel sociale desorganisatie	27%	24%	21%	15%	12%

103 Chi-kwadraat toets: $X^2(8) = p = .38$

104 Chi-kwadraat toets: $X^2(8) = p = .00$

105 Chi-kwadraat toets: $X^2(8) = p = .000$

106 Chi-kwadraat toets: $X^2(8), p = .004$

107 Chi-kwadraat toets: $X^2(8), p = .000$

Tabel B4.84 Waardering voor mening van jongeren, naar sociale controle buurt (N=954) ¹⁰⁸

	helemaal mee oneens	mee oneens	niet eens, niet oneens	mee eens	helemaal mee eens
weinig sociale controle	10%	26%	36%	23%	5%
gemiddelde sociale controle	12%	29%	35%	23%	2%
veel sociale controle	11%	16%	30%	38%	5%

Tabel B4.85 Eens met hoe de politie werkt, naar binding buurt (N=966) ¹⁰⁹

	helemaal mee oneens	mee oneens	niet eens, niet oneens	mee eens	helemaal mee eens
weinig binding buurt	11%	10%	38%	31%	10%
gemiddeld binding buurt	7%	13%	33%	41%	6%
veel binding buurt	8%	14%	29%	42%	8%

Tabel B4.86 Eens met hoe de politie werkt, naar sociale desorganisatie buurt (N=965) ¹¹⁰

	helemaal mee oneens	mee oneens	niet eens, niet oneens	mee eens	helemaal mee eens
weinig sociale desorganisatie	6%	13%	31%	43%	7%
gemiddelde sociale desorganisatie	15%	12%	35%	30%	7%
veel sociale desorganisatie	21%	9%	33%	27%	9%

Tabel B4.87 Eens met hoe de politie werkt, naar sociale controle buurt (N=953) ¹¹¹

	helemaal mee oneens	mee oneens	niet eens, niet oneens	mee eens	helemaal mee eens
weinig sociale controle	7%	16%	34%	36%	7%
gemiddelde sociale controle	9%	12%	34%	40%	5%
veel sociale controle	6%	10%	22%	51%	12%

Tabel B4.88 Gepercipieerde omkoopbaarheid van de politie (0-10), naar binding buurt (N=967) ¹¹²

weinig binding buurt	3,18
gemiddeld binding buurt	2,96
veel binding buurt	2,83

Tabel B4.89 Gepercipieerde omkoopbaarheid van de politie (0-10), naar sociale desorganisatie (N=966) ¹¹³

weinig sociale desorganisatie	2,7
gemiddelde sociale desorganisatie	3,7
veel sociale desorganisatie	4,4

108 Chi-kwadraat toets: X²(8), p = .001.

109 Chi-kwadraat toets: X²(8), p = .381

110 Chi-kwadraat toets: X²(8) = p = .000.

111 Chi-kwadraat toets: X²(8) = p = .000.

112 p = .458

113 p = .000

Tabel B4.90 Gepercipieerde omkoopbaarheid van de politie (0-10), naar sociale controle (N=954) ¹¹⁴

weinig sociale controle	2,91
gemiddelde sociale controle	3,01
veel sociale controle	2,69

Tabel B4.91 Verplichting tot gehoorzamen aan de politie (0-10) naar binding buurt (N=967) ¹¹⁵

weinig binding buurt	6,54
gemiddeld binding buurt	6,40
veel binding buurt	6,51

Tabel B4.92 Verplichting tot gehoorzamen aan de politie (0-10) naar sociale desorganisatie buurt (N=966) ¹¹⁶

weinig sociale desorganisatie	6,71
gemiddelde sociale desorganisatie	5,52
veel sociale desorganisatie	4,49

Tabel B4.93 Verplichting tot gehoorzamen aan de politie (0-10) naar sociale controle buurt (N=954) ¹¹⁷

weinig sociale controle	6,36
gemiddelde sociale controle	6,38
veel sociale controle	6,88

POLITIECONTACT VANUIT DADERSCHAP

Tabel B4.94 gemiddelde antwoorden op vragen over procedurele rechtvaardigheid, naar politiecontact vanuit ouderschap

	Respectvol omgaan	Eerlijke beslissingen	Beslissing en acties uitleggen
Nooit contact	2,41	2,47	2,27
Wel contact	2,12	2,15	2,14

*Respectvol omgaan¹¹⁸, Eerlijke beslissingen¹¹⁹, Beslissingen en acties uitleggen¹²⁰.

Tabel B4.95 Distributieve rechtvaardigheid naar politiecontact ooit (N=968) ¹²¹

	Nooit contact	Wel contact	Afgelopen jaar geen contact	Afgelopen jaar wel contact
gelijk	61%	54%	60%	54%
sommigen slechter	39%	46%	40%	46%

114 p = .357

115 P = .760

116 p = .000

117 p = .056

118 T-toets, p < .001.

119 T-toets, p < .001.

120 T-toets, p = .096.

121 Getoonde verschillen zijn niet significant, p = .082 en p = .127.

Tabel B4.96 Inschatting snelheid politieoptreden (0-10) naar politiecontact vanuit ouderschap, ooit en in afgelopen jaar (N=967-968)¹²²

	Contact in leven	Contact in afgelopen jaar
Nooit contact	6,20	6,18
Wel contact	5,68	5,77

Tabel B4.97 gemiddelde antwoorden op vragen over morele afstemming, naar politiecontact vanuit ouderschap

	Hetzelfde denken over wat mag en niet mag	Waardering voor mening jongeren	Eens met hoe politie werkt
Nooit contact	3,36	2,90	3,31
Wel contact	2,96	2,62	2,93

Hetzelfde denken¹²³, waardering voor mening¹²⁴, eens met hoe politie werkt¹²⁵.

Tabel B4.98 Gepercipieerde omkoopbaarheid van de politie (0-10), naar politiecontact vanuit ouderschap (N=967)¹²⁶

Nooit contact	2,86
Wel contact	3,37

Tabel B4.99 Verplichting tot gehoorzamen aan de politie (0-10) naar politiecontact vanuit ouderschap (N=967)¹²⁷

Nooit contact	6,64
Wel contact	5,21

AANVULLENDE TABELLEN BIJ HOOFDSTUK 4: POLITIECONTACT VANUIT DADERSCHAP

Tabel B4.100 Respectvol omgaan met jongeren door politie, naar politiecontact vanuit ouderschap in leven (N=968)

	Nooit contact	Wel contact
(bijna) nooit	10%	19%
soms	47%	53%
vaak	35%	25%
(bijna) altijd	8%	3%

122 Verschil tussen wel/geen contact in leven is significant, $p = .019$. Verschil tussen wel/geen contact in afgelopen jaar is niet significant, $p = .098$.

123 T-toets, $p < .001$.

124 T-toets, $p = .006$.

125 T-toets, $p < .001$.

126 T-toets, $p = .035$.

127 T-toets, $p < .001$.

Tabel B4.101 Mate waarin politie eerlijke beslissingen maakt, naar politiecontact vanuit ouderschap in leven (N=968)

	Nooit contact	Wel contact
(bijna) nooit	9%	17%
soms	43%	57%
vaak	40%	21%
(bijna) altijd	8%	6%

Tabel B4.102 Mate waarin politie beslissingen en acties uitlegt, naar politiecontact vanuit ouderschap in leven (N=968)

	Nooit contact	Wel contact
(bijna) nooit	19%	22%
soms	42%	50%
vaak	32%	21%
(bijna) altijd	7%	7%

Tabel B4.103 Hetzelfde denken als de politie over wat mag en niet mag, naar politiecontact vanuit ouderschap (N=966)

	Nooit contact	Wel contact
helemaal mee oneens	5%	14%
mee oneens	15%	14%
niet eens, niet oneens	29%	38%
mee eens	41%	30%
helemaal mee eens	10%	4%

Tabel B4.104 Waardering voor mening van jongeren, naar politiecontact vanuit ouderschap (N=966)

	Nooit contact	Wel contact
helemaal mee oneens	10%	21%
mee oneens	25%	23%
niet eens, niet oneens	35%	32%
mee eens	26%	21%
helemaal mee eens	4%	3%

Tabel B4.105 Eens met hoe de politie werkt, naar politiecontact vanuit ouderschap (N=966)

	Nooit contact	Wel contact
helemaal mee oneens	7%	13%
mee oneens	12%	18%
niet eens, niet oneens	31%	38%
mee eens	42%	28%
helemaal mee eens	7%	4%

SLACHTOFFERSCHAP EN POLITIECONTACT VANWEGE SLACHTOFFERSCHAP

Tabel B4.106 Respectvol omgaan met jongeren door politie, naar slachtofferschap (N=968)

	geen slachtoffer	slachtoffer wel contact	slachtoffer geen contact
(bijna) nooit	10%	15%	12%
soms	45%	48%	52%
vaak	38%	27%	29%
(bijna) altijd	7%	9%	7%

*geen slachtoffer¹²⁸, slachtoffer¹²⁹.

Tabel B4.107 Mate waarin politie eerlijke beslissingen maakt, naar slachtofferschap (N=968)

	geen slachtoffer	slachtoffer wel contact	slachtoffer geen contact
(bijna) nooit	8%	17%	12%
soms	43%	45%	47%
vaak	41%	29%	35%
(bijna) altijd	9%	8%	6%

*Geen slachtoffer¹³⁰, slachtoffer¹³¹.

Tabel B4.108 Mate waarin politie beslissingen en acties uitlegt, naar slachtofferschap (N=968)

	geen slachtoffer	slachtoffer wel contact	slachtoffer geen contact
(bijna) nooit	16%	22%	24%
soms	42%	42%	46%
vaak	35%	24%	24%
(bijna) altijd	6%	12%	6%

*Geen slachtoffer¹³², Slachtoffer¹³³.

Tabel B4.109 Distributieve rechtvaardigheid naar slachtofferschap (N=968)

	geen slachtoffer	slachtoffer wel contact	slachtoffer geen contact
gelijk	63%	58%	54%
sommigen slechter	37%	42%	46%

*Geen slachtoffer¹³⁴, Slachtoffer¹³⁵.

128 p = .028.

129 p = .910.

130 p = .001.

131 p = .596.

132 p = .001.

133 p = .536.

134 Chi-kwadraat toets, p = .024.

135 Chi-kwadraat toets, p > .495.

Tabel B4.110 Inschatting snelheid politieoptreden (0-10) naar slachtofferschap (N=968)¹³⁶

	geen slachtoffer	slachtoffer wel contact	slachtoffer geen contact
	6,18	6,30	5,98

Tabel B4.111 Hetzelfde denken als de politie over wat mag en niet mag, naar slachtofferschap (N=966)¹³⁷

	geen slachtoffer	slachtoffer wel contact	slachtoffer geen contact
helemaal mee oneens	6%	7%	5%
mee oneens	14%	10%	18%
niet eens, niet oneens	27%	37%	35%
mee eens	44%	34%	33%
helemaal mee eens	9%	11%	9%

Tabel B4.112 Waardering voor mening van jongeren, naar slachtofferschap (N=967)¹³⁸

	geen slachtoffer	slachtoffer wel contact	slachtoffer geen contact
helemaal mee oneens	10%	17%	11%
mee oneens	26%	20%	25%
niet eens, niet oneens	33%	37%	36%
mee eens	28%	20%	23%
helemaal mee eens	3%	6%	5%

Tabel B4.113 Eens met hoe de politie werkt, naar slachtofferschap (N=966)¹³⁹

	geen slachtoffer	slachtoffer wel contact	slachtoffer geen contact
helemaal mee oneens	8%	13%	5%
mee oneens	13%	11%	13%
niet eens, niet oneens	31%	33%	34%
mee eens	42%	34%	41%
helemaal mee eens	7%	8%	7%

Tabel B4.114 Gepercipieerde omkoopbaarheid van de politie (0-10), naar slachtofferschap (N=967)¹⁴⁰

geen slachtoffer	2,86
slachtoffer wel contact	3,11
slachtoffer geen contact	3,00

136 Getoonde verschillen zijn niet significant, p = .337.

137 De groepen verschillen niet significant van elkaar (ANOVA, p = .173). We zien dat jongeren die slachtoffer waren maar waarbij dit niet was gemeld, bijna significant negatiever zijn dan jongeren die geen slachtoffer waren. p = .063.

138 ANOVA, p = .578.

139 ANOVA, p = .275.

140 Geen significante resultaten

Tabel B4.115 Verplichting tot gehoorzamen aan de politie (0-10) naar slachtofferschap (N=967)¹⁴¹

geen slachtoffer	6,59
slachtoffer wel contact	6,59
slachtoffer geen contact	6,15

CRIMINALITEIT

Tabel B4.116 Criminaliteit naar respectvol omgaan met jongeren door de politie (N=968)¹⁴²

	(Bijna) nooit	Soms	Vaak	(Bijna) altijd
Geen typen delicten	31%	29%	35%	49%
1 type delict in afgelopen jaar	36%	43%	49%	41%
2-4 typen delicten in afgelopen jaar	21%	23%	15%	6%
5 typen of meer in afgelopen jaar	12%	5%	1%	4%

Tabel B4.117 Criminaliteit naar de mate waarin de politie eerlijke beslissingen maakt (N=968)¹⁴³

	(Bijna) nooit	Soms	Vaak	(Bijna) altijd
Geen typen delicten	29%	32%	33%	43%
1 type delict in afgelopen jaar	30%	43%	49%	47%
2-4 typen delicten in afgelopen jaar	24%	22%	17%	7%
5 typen of meer in afgelopen jaar	17%	4%	1%	4%

Tabel B4.118 Criminaliteit naar de mate waarin politie beslissingen uitlegt (N=968)¹⁴⁴

	(Bijna) nooit	Soms	Vaak	(Bijna) altijd
Geen typen delicten	29%	33%	35%	34%
1 type delict in afgelopen jaar	39%	44%	46%	50%
2-4 typen delicten in afgelopen jaar	22%	20%	17%	12%
5 typen of meer in afgelopen jaar	10%	3%	3%	4%

Tabel B4.119 Criminaliteit naar de mate van distributieve rechtvaardigheid (N=968)¹⁴⁵

	Gelijk	Sommigen slechter
Geen typen delicten	38%	25%
1 type delict in afgelopen jaar	46%	42%
2-4 typen delicten in afgelopen jaar	14%	27%
5 typen of meer in afgelopen jaar	3%	6%

141 p = .018.

142 Chi²=52, p<.001

143 Chi²=65,2, p<.001

144 Chi²=27,1, p=.001

145 Chi²=42,9, p<.001

Tabel B4.120 Criminaliteit naar de ingeschatte snelheid van de politie (0-5) (N=968)¹⁴⁶

	Heel langzaam	Langzaam	Niet langzaam, niet snel	Snel	Heel snel
Geen typen delicten	30%	28%	31%	34%	36%
1 type delict in afgelopen jaar	37%	43%	45%	47%	40%
2-4 typen delicten in afgelopen jaar	24%	22%	21%	16%	17%
5 typen of meer in afgelopen jaar	9%	5%	3%	3%	7%

Tabel B4.121 Criminaliteit naar hetzelfde denken over wat mag en niet mag (N=966)¹⁴⁷

	Helemaal niet mee eens	Oneens	Mee eens noch mee oneens	Eens	Helemaal mee eens
Geen typen delicten	22%	20%	30%	37%	51%
1 type delict in afgelopen jaar	30%	46%	44%	48%	38%
2-4 typen delicten in afgelopen jaar	27%	28%	22%	14%	10%
5 typen of meer in afgelopen jaar	22%	6%	4%	2%	1%

Tabel B4.122 Criminaliteit naar de mate waarin de politie waardering heeft voor de mening van jongeren (N=967)¹⁴⁸

	Helemaal niet mee eens	Oneens	Mee eens noch mee oneens	Eens	Helemaal mee eens
Geen typen delicten	21%	26%	34%	41%	41%
1 type delict in afgelopen jaar	35%	46%	48%	42%	43%
2-4 typen delicten in afgelopen jaar	29%	24%	15%	16%	11%
5 typen of meer in afgelopen jaar	16%	4%	3%	1%	5%

Tabel B4.123 Criminaliteit naar het eens zijn met hoe de politie werkt (N=966)¹⁴⁹

	Helemaal niet mee eens	Oneens	Mee eens noch mee oneens	Eens	Helemaal mee eens
Geen typen delicten	29%	25%	29%	37%	45%
1 type delict in afgelopen jaar	27%	40%	47%	47%	40%
2-4 typen delicten in afgelopen jaar	27%	29%	20%	15%	12%
5 typen of meer in afgelopen jaar	16%	6%	5%	1%	3%

Tabel B4.124 De mate waarin de politie omkoopbaar is naar criminaliteit (N=967)¹⁵⁰

	Nooit	Bijna nooit	Soms	Bijna altijd	Altijd
Geen typen delicten	33%	32%	36%	24%	32%
1 type delict in afgelopen jaar	47%	45%	42%	36%	29%
2-4 typen delicten in afgelopen jaar	17%	20%	17%	32%	29%
5 typen of meer in afgelopen jaar	4%	4%	5%	8%	9%

146 Chi²=14,7, p=.26

147 Chi²=93,7, p<.001

148 Chi²=74, p<.001

149 Chi²=66,2, p<.001

150 Chi²=19,8, p=.071

Tabel B4.125 Criminaliteit naar verplichting tot gehoorzamen aan de politie (0-5) (N=967)¹⁵¹

	Helemaal niet mijn plicht	Niet mijn plicht	Een beetje mijn plicht	Mijn plicht	Absoluut mijn plicht
Geen typen delicten	28%	36%	27%	32%	41%
1 type delict in afgelopen jaar	27%	36%	42%	52%	46%
2-4 typen delicten in afgelopen jaar	25%	22%	27%	15%	12%
5 typen of meer in afgelopen jaar	20%	7%	5%	2%	1%

ERNST VAN CRIMINALITEIT

Tabel B4.126 Ernst van criminaliteit naar respectvol omgaan met jongeren door de politie (N=968)¹⁵²

	Geen criminaliteit	Alleen niet-serieuze criminaliteit	Tenminste ook serieuze criminaliteit
(Bijna) nooit	31%	48%	21%
Soms	29%	57%	14%
Vaak	35%	57%	8%
(Bijna) altijd	49%	41%	10%

Tabel B4.127 Ernst van criminaliteit naar de mate waarin de politie eerlijke beslissingen maakt (N=968)¹⁵³

	Geen criminaliteit	Alleen niet-serieuze criminaliteit	Tenminste ook serieuze criminaliteit
(Bijna) nooit	29%	44%	27%
Soms	32%	56%	13%
Vaak	33%	58%	10%
(Bijna) altijd	43%	51%	7%

Tabel B4.128 Ernst van criminaliteit naar de mate waarin politie beslissingen uitlegt (N=968)¹⁵⁴

	Geen criminaliteit	Alleen niet-serieuze criminaliteit	Tenminste ook serieuze criminaliteit
(Bijna) nooit	29%	51%	20%
Soms	33%	56%	12%
Vaak	35%	56%	10%
(Bijna) altijd	34%	56%	10%

Tabel B4.129 Ernst van criminaliteit naar de mate van distributieve rechtvaardigheid (N=968)¹⁵⁵

	Geen criminaliteit	Alleen niet-serieuze criminaliteit	Tenminste ook serieuze criminaliteit

151 Chi²=97,9, p<.001

152 Chi²=26,2 p<.001

153 Chi²=27, p<.001

154 Chi²=12,2, p=.001

155 Chi²=25,3, p<.001

Gelijk	38%	53%	9%
Sommigen slechter	25%	58%	17%

Tabel B4.130 Ernst van criminaliteit naar de ingeschatte snelheid van de politie (0-5) (N=968)¹⁵⁶

	Geen criminaliteit	Alleen niet-serieuze criminaliteit	Tenminste ook serieuze criminaliteit
Heel langzaam	30%	53%	17%
Langzaam	29%	57%	13%
Niet snel/Niet langzaam	31%	6%	13%
Snel	34%	55%	11%
Heel snel	36%	50%	14%

Tabel B4.131 Ernst van criminaliteit naar hetzelfde denken over wat mag en niet mag (N=966)¹⁵⁷

	Geen criminaliteit	Alleen niet-serieuze criminaliteit	Tenminste ook serieuze criminaliteit
Helemaal mee oneens	22%	42%	37%
Mee oneens	20%	62%	18%
Niet eens, niet oneens	30%	57%	13%
Mee eens	37%	55%	9%
Helemaal mee eens	51%	44%	5%

Tabel B4.132 Ernst van criminaliteit naar de mate waarin de politie waardering heeft voor de mening van jongeren (N=967)¹⁵⁸

	Geen criminaliteit	Alleen niet-serieuze criminaliteit	Tenminste ook serieuze criminaliteit
Helemaal mee oneens	21%	51%	29%
Mee oneens	26%	61%	13%
Niet eens, niet oneens	34%	56%	10%
Mee eens	41%	50%	9%
Helemaal mee eens	41%	54%	5%

Tabel B4.133 Ernst van criminaliteit naar het eens zijn met hoe de politie werkt (N=966)¹⁵⁹

	Geen criminaliteit	Alleen niet-serieuze criminaliteit	Tenminste ook serieuze criminaliteit
Helemaal mee oneens	29%	43%	29%
Mee oneens	25%	58%	17%
Niet eens, niet oneens	29%	56%	15%
Mee eens	37%	56%	7%
Helemaal mee eens	45%	49%	6%

156 Chi²=4,3, p=825

157 Chi²=66,2, p=.001

158 Chi²=45,4, p<.001

159 Chi²=43,7, p<.001

Bijlage 5

Regressieanalyses per onderwerp

Tabel B4.134 Ernst van criminaliteit naar de mate waarin de politie omkoopbaar is (0-5) (N=967)¹⁶⁰

	Geen criminaliteit	Alleen niet-serieuze criminaliteit	Tenminste ook serieuze criminaliteit
Nooit	33%	55%	12%
Bijna nooit	31%	57%	12%
Soms	36%	52%	12%
Bijna altijd	24%	58%	18%
Altijd	32%	47%	21%

Tabel B4.135 Ernst van criminaliteit naar de verplichting tot gehoorzamen aan de politie (0-5) (N=967)¹⁶¹

	Geen criminaliteit	Alleen niet-serieuze criminaliteit	Tenminste ook serieuze criminaliteit
Helemaal niet mijn plicht	28%	43%	29%
Niet mijn plicht	36%	47%	17%
Beetje mijn plicht	27%	56%	17%
Mijn plicht	32%	61%	8%
Absoluut mijn plicht	41%	52%	7%

Tabel B4.136 Ernst van criminaliteit, naar de mate van procedurele rechtvaardigheid (N=968)¹⁶²

	Weinig procedurele rechtvaardigheid	Gemiddeld procedurele rechtvaardigheid	Veel procedurele rechtvaardigheid
Geen delicten	40%	48%	12%
Alleen niet-serieuze type delicten	41%	50%	9%
Tenminste ook een type serieus delict	60%	36%	5%

Tabel B5.1 Uitkomsten regressieanalyses invloed achtergrondkenmerken op procedurele rechtvaardigheid (Bèta's en R² van 6 verschillende regressiemodellen)

	model 1	model 2	model 3	model 4	model 5	model 6
Etnische achtergrond (ref = Nederlands)	β	B	β	β	B	β
Surinaams	-.147***		-.065~			-.056
Marokkaans	-.136***		-.119***			-.093**
Westers	-.001		-.006			.003
Niet-westers	-.187***		-.157***			-.116**
Opleidingsniveau (ref = havo/vwo)	B	B	B	β	B	B
Vmbo b/k		-.252***	-.077***			-.223***
Vmbo gl/tl/mavo		-.104**	-.057~			-.089*
Vmbo algemeen		-.187***	-.165***			-.130***
Religie (ref=niet gelovig)	β	B	β	B	B	B
Moslim					-.163***	-.064
Andersgelovig					-.136***	-.020
Sekse (ref = vrouw)	β	B	β	B	B	B
Man				-.011		.001
Leeftijd				-.007		-.064~
Stedelijkheid (ref = kleine gemeente)	β	B	β	B	β	B
Middelgrote gemeente				-.123**		-.011
Grote gemeente				-.196***		-.086~
Adjusted R ²	.060	.076	.106	.018	.039	.113

~ p < .10, *p < .05, **p < .01, ***p < .001.

160 Chi²=6,5, p=.588

161 Chi²=49,4, p<.001

162 Chi²=18,2 p=.001

Tabel B5.2 Uitkomsten regressieanalyses invloed politiecontact en slachtofferschap op procedurele rechtvaardigheid (Bèta's en R² van 3 verschillende regressiemodellen en het 'nulmodel' met alleen etnische achtergrond en opleidingsniveau)

	model 0	model 1	model 2	model 3
Etnische achtergrond (ref = Nederlands)	β	β	β	B
Surinaams	-.065~	-.068*	-.065~	-.068*
Marokkaans	-.119***	-.112***	-.119***	-.122***
Westers	-.006	.003	-.007	.003
Niet-westers	-.157***	-.159***	-.155***	-.158***
Opleidingsniveau (ref = havo/vwo)	B	B	B	B
Vmbo b/k	-.209***	-.206***	-.209***	-.207***
Vmbo gl/tl/mavo	-.057~	-.049	-.057~	-.049
Vmbo algemeen	-.165***	-.142***	-.162***	-.141***
Politiecontact vanuit ouderschap (ref = geen contact)		B	B	B
Wel contact		-.109***		-.108**
Slachtofferschap (ref = geen slachtoffer)		B	B	B
Slachtoffer wel contact			-.004	-.007
Slachtoffer geen contact			-.030	-.018
Adjusted R2	.106	.117	.105	.115

~ p < .10, *p < .05, **p < .01, ***p < .001.

Tabel B5.3 Uitkomsten regressieanalyses invloed elementen van marginalisatie (Bèta's en R² van 5 verschillende regressiemodellen en het 'nulmodel' met alleen etnische achtergrond en opleidingsniveau)

	model 0	model 1	model 2	model 3	model 4	model 5
Etnische achtergrond (ref = Nederlands)	β	β	β	β	β	β
Surinaams	-.065~				-.022	-.024
Marokkaans	-.119***				-.090**	-.093**
Westers	-.006				.024	.023
Niet-westers	-.157***				-.083*	-.087**
Opleidingsniveau (ref = havo/vwo)	B	B	β	B	B	B
Vmbo b/k	-.209***				-.175***	-.171***
Vmbo gl/tl/mavo	-.057~				-.033	-.031
Vmbo algemeen	-.165***				-.136***	-.132***
	B	B	β	B	B	B
Aandeel vrienden migratieachtergrond		-.249***		-.240***	-.151***	-.149***
Dominante taal thuis (ref = Nederlands)		B	β	B	B	B
Andere taal		-.074*		-.080*	-.049	-.056
Bron gezinsinkomen (ref = werk)		B	β	B	B	B
Uitkering			-.098**	-.081*	-.033	-.059~
Anders			-.029	-.032	-.010	-.014
Werksituatie ouders (ref = beide ouders werken)			B	B	B	B
Geen ouder werkt			-.037	-.002		.011
Moeder werkt			-.025	-.012		-.004
Vader werkt			.009	.034		.035
			B	B	B	B
Relatieve deprivatie			.080*	.079*		.071*
Adjusted R2	.106	.078	.011	.084	.124	.127

~ p < .10, *p < .05, **p < .01, ***p < .001.

Tabel B5.140 Uitkomsten regressieanalyses invloed elementen van desorganisatie (Bèta's en R² van 2 verschillende regressiemodellen en het 'nulmodel' met alleen etnische achtergrond en opleidingsniveau)

	model 0	model 1	model 2
Etnische achtergrond (ref = Nederlands)	β	β	β
Surinaams	-.065~		-.053
Marokkaans	-.119***		-.116***
Westers	-.006		-.013
Niet-westers	-.157***		-.122***
Opleidingsniveau (ref = havo/vwo)	B	B	B
Vmbo b/k	-.209***		-.164***
Vmbo gl/tl/mavo	-.057~		-.024
Vmbo algemeen	-.165***		-.109**
	B	B	B
Sociale desorganisatie buurt		-.267***	-.185***
Sociale controle buurt		.135***	.102**
Binding buurt		.006	.023
Adjusted R2	.106	.085	.141

~ p < .10, *p < .05, **p < .01, ***p < .001.

Tabel B5.141 Uitkomsten overkoepelende regressieanalyses (Bèta's en R² van overkoepelend regressiemodel, en ter referentie model 0 met alleen etnische achtergrond en opleidingsniveau)

	model 0	model 1
Etnische achtergrond (ref = Nederlands)	β	B
Surinaams	-.065~	-.031
Marokkaans	-.119***	-.098**
Westers	-.006	.012
Niet-westers	-.157***	-.090*
Opleidingsniveau (ref = havo/vwo)	B	B
Vmbo b/k	-.209***	-.114***
Vmbo gl/tl/mavo	-.057~	-.001
Vmbo algemeen	-.165***	-.079**
Politiecontact vanuit ouderschap (ref = geen contact)		B
Wel contact		-.081*
Slachtofferschap (ref = geen slachtoffer)		B
Slachtoffer wel contact		-.023
Slachtoffer geen contact		-.006
		B
Aandeel vrienden migratieachtergrond		-.121**
Relatieve deprivatie		.047
Sociale desorganisatie buurt		-.163***
Sociale controle buurt		.108***
Adjusted R2	.106	.157

~ p < .10, *p < .05, **p < .01, ***p < .001.

Kennisplatform Integratie & Samenleving

Colofon

Financier: Ministerie van Sociale zaken en Werkgelegenheid
Auteurs: Drs. J. Broekhuizen
M. van Kapel, MSc
Prof. dr. M.J. Steketeer
L. Roetman
Ontwerp: Design Effects
Foto: David Rozing, Hollandse Hoogte,
Uitgave: Kennisplatform Integratie & Samenleving
p/a Kromme Nieuwegracht 6
3512 HG Utrecht
T (030) 230 3260

De publicatie kan gedownload worden via de website van het Kennisplatform Integratie & Samenleving: <http://www.kis.nl>.

ISBN 978-90-5830-869-6

© Verwey-Jonker Instituut, Utrecht 2018.

Het auteursrecht van deze publicatie berust bij het Verwey-Jonker Instituut. Gedeeltelijke overname van teksten is toegestaan, mits daarbij de bron wordt vermeld.

The copyright of this publication rests with the Verwey-Jonker Institute. Partial reproduction of the text is allowed, on condition that the source is mentioned.

KENNISPLATFORM INTEGRATIE & SAMENLEVING

Kennisplatform Integratie & Samenleving doet onderzoek, adviseert en biedt praktische tips en instrumenten over vraagstukken rond integratie, migratie en diversiteit. Daarnaast staat het platform open voor vragen, signalen en meningen en formuleert daar naar beste vermogen een antwoord op.

Deze kennisuitwisseling is bedoeld om een fundamentele bijdrage te leveren aan een pluriforme en stabiele samenleving.

Binnen KIS worden in 2018 diverse onderzoeksprojecten uitgevoerd die betrekking hebben op de integratie en participatie van (nieuwe) vluchtelingen in de Nederlandse samenleving (zie www.kis.nl).

Blijf op de hoogte van alle projecten, vragen en antwoorden en andere kennisuitwisseling via www.kis.nl, de [nieuwsbrief](#), [Twitter](#) en [LinkedIn](#).

Kennisplatform Integratie & Samenleving is een programma van het Verwey-Jonker Instituut en Movisie
T 030 230 32 60 E info@kis.nl I www.kis.nl

